

KURUL KARARLARI

Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumundan:

KURUL KARARI

Karar No: 75935942-050.01.04 – [01/132]

Karar Tarihi: 16/05/2019

Konu: Faizsiz Finans Kuruluşlarının Finansal Raporlamasına İlişkin Kavramsal Çerçeve'nin Yayımlanması

660 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 9'uncu maddesi uyarınca; Faizsiz Finans Muhasebe Standartlarının (FFMS) mevzuatımıza kazandırılması amacıyla, "*Faizsiz Finans Kuruluşlarının Finansal Raporlamasına İlişkin Kavramsal Çerçeve*"nin yayımlanmasına karar verilmiştir.

Faizsiz Finans Kuruluşlarının
Finansal Raporlamasına İlişkin
Kavramsal Çerçeve

Kavramsal Çerçeve Metni

1 Giriş

Kavramsal Çerçeve, Faizsiz Finans Kuruluşları (FFK) tarafından yapılan finansal raporlama ve muhasebeleştirme işlemlerinin temelini oluşturan kavramların yanı sıra temel amaçları belirler. Finansal muhasebe ve raporlamanın amacı, Kavramsal Çerçeve'nin temelini teşkil eder. Kavramlar amaçlardan kaynaklanır ve finansal raporlamanın temelini teşkil eden ilkelerin çerçevesidir.

1/1 Gerekeçe

Kavramsal Çerçeve, Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu (KGK) tarafından yayımlanan Faizsiz Finans Muhasebe Standartlarının temelini oluşturur. FFK'lar için ayrı muhasebe standartları geliştirilmesinin ve bu Kavramsal Çerçeve'nin yayımlanmasının üç önemli sebebi vardır:

- Muhasebe ve finansal raporlama için ortak bir çerçeve oluşturma ihtiyacı ile genel amaçlı finansal rapor veya finansal tablo (bu terimler Kavramsal Çerçeve'de birbirinin yerine kullanılmıştır) kullanıcılarına, ilgili işletmenin finansal ve diğer işlemlerinde şekil ve öz bakımından Fıkhî ilke ve kurallara uyduğunu göstermeye katkıda bulunma ihtiyacı.
- FFK'lar ile bunlarla iş yapan taraflar arasındaki ilişki; geleneksel işletmeler, sigorta şirketleri, yatırım fonları ve diğer kuruluşlarla iş yapanların ilişkisinden farklıdır. Geleneksel işletmelerden farklı olarak FFK'ların yatırım ve finansman işlemlerinde faiz kullanması, yüksek derecede spekülatif işlemlere ve Fıkhî hükümlerin izin vermediği işlemlere taraf olması yasaktır. Örneğin, geleneksel işletmeler faize dayalı olarak borç alıp verebilirken FFK, Mudârebeye¹ (fon sağlayan yatırımcı ile emek sağlayan FFK arasında kâr paylaşımına) dayanan yatırım hesapları aracılığıyla fonları kullanabilir ve bu fonları Fıkhî hükümlere uygun varlık ve araçlara yatırabilir.
- FFK finansal raporlarının kullanıcılarının kendine özgü ve belirli bilgi ihtiyaçları bulunmaktadır. Dolayısıyla, söz konusu işletmelerin finansal raporları bu işletmelerle kurulan ilişkilerin ve bu işletmelerin dâhil olduğu işlem, olay veya koşulların niteliğini yansıtmak zorundadır.

Kavramsal Çerçeve'de ortaya konulan ilkeler Fıkhî kaidelerle uyumludur.

Muhasebe genel olarak finansal muhasebe, yönetim muhasebesi, maliyet muhasebesi ve genel amaçlı muhasebe gibi birçok alanı kapsar. Kavramsal Çerçeve, finansal muhasebe ve raporlamanın sınırlarının belirlenmesine; sunulacak işlemlerin, diğer olayların, durumların ve şartların seçimine; bunların

¹ Mudârebe; biri fon sağlayan, diğeri de bunun karşılığında "emek" sağlayan iki tarafı içerir.

finansal tablolara alınmasına, finansal tablo dışı bırakılmasına, ölçümüne, açıklanmasına ve finansal tablolarda sunumuna ilişkin rehberlik sağlar.

1/2 Kavramsal Çerçeve'nin oluşturulmasının önemi

Kavramsal Çerçeve genel amaçlı finansal raporlarda yer alan muhasebe bilgilerinin daha iyi anlaşılmasına yardımcı olur ve böylelikle FFK'lara duyulan güveni artırır. Ayrıca, Kavramsal Çerçeve aşağıdakileri de içeren diğer birçok hususta fayda sağlamayı amaçlar. Kavramsal Çerçeve:

- a) Faizsiz Finans Muhasebe Standartlarının izin verdiği en uygun muhasebe uygulamasının seçimine dayanak sağlayarak uyuma katkıda bulunur,
- b) Yeni Faizsiz Finans Muhasebe Standartlarının geliştirilmesinde rehberlik sağlar,
- c) KGK tarafından geliştirilen Faizsiz Finans Muhasebe Standartlarında ele alınmayan işlem, olay, durum ve şartların ele alınmasına yardımcı olur,
- d) Finansal rapor kullanıcılarının Faizsiz Finans Muhasebe Standartlarına uygun olarak hazırlanan finansal tabloların içerdiği bilgileri yorumlamasına yardımcı olur,
- e) Ulusal standart belirleyici kuruluşların ulusal muhasebe standartlarını geliştirmesine yardımcı olur,
- f) İşletme yönetiminin finansal tabloları ve diğer finansal raporları hazırlarken kullandığı yargıların bir rehberi ve düzenleyicisidir ve
- g) KGK'nın faizsiz finansla ilgili çalışmalarıyla ilgilenenlere, KGK'nın Faizsiz Finans Muhasebe Standartlarını hazırlarken kullandığı yaklaşım hakkında bilgi sağlar.

1/3 Kavramsal Çerçeve'nin geliştirilmesinde kullanılan yaklaşım

Kavramsal Çerçeve'nin geliştirilmesinde kullanılan yaklaşımda, finansal muhasebe ve raporlamanın kilit amaçları çerçevesinde aşağıdaki hususlar dikkate alınmıştır:

- a) Diğer standart belirleyici kuruluşlar tarafından daha önce geliştirilen muhasebe kavramlarından İslâm'ın doğruluk ve hakkaniyet ilke ve idealleriyle uyumlu olanların belirlenmesi,
- b) Fikhî ilke ve ideallere uyum için açıklama ve daha fazla şeffaflık gerektiren hususların belirlenmesi,
- c) Diğer standart belirleyici kuruluşlar tarafından kullanılan kavramlardan Fikhî hükümlerle çelişenlerin belirlenmesi ve FFK'lar tarafından yapılan finansal raporlamanın amacına uygun yeni kavramların geliştirilmesi,
- d) FFK'lardaki belirli işlem, olay veya koşulların kendine özgü yapısını ele alacak kavramların geliştirilmesi. Örneğin, Mudârebe modeli kapsamında FFK'lar tarafından gerçekleştirilen fon hareketleri,

- e) Genel amaçlı finansal raporlarda yer almayan bilgilere erişim yetkisine veya imkânına sahip olmayanlar başta olmak üzere, bu bilgilerin başlıca kullanıcılarının belirlenmesi ve
- f) Finansal rapor kullanıcılarının ele alınması gereken bilgi ihtiyaçlarının belirlenmesi.

1/4 Finansal bilgi kullanıcıları

Özkaynak ve yatırım hesabı sahipleri dâhil yatırımcılar, cari hesap sahipleri dâhil kredi verenler, borçlular, FFK çalışanları ve FFK'lar ile başka şekillerde iş ilişkisinde bulunanlar gibi kullanıcı kategorilerindeki artışla birlikte finansal rapor kullanıcılarının bilgi ihtiyaçları da artmakta ve çeşitlenmektedir.

Kamu kurumları, kendi ihtiyaçlarına en iyi hizmet eden bilgileri doğrudan elde etme gücüne ve yetkisine sahiptir. Bununla birlikte, diğer işletme dışı kullanıcıların finansal bilgilere erişimi sınırlıdır ve bu kullanıcılar FFK'nın genel amaçlı finansal raporlarında sunulan bilgilere güvenmek zorundadır. Dolayısıyla, bu kullanıcı grubunun ortak bilgi ihtiyacının, finansal raporların odak noktası olması gereklidir. Bu çerçevede, finansal raporların, bilgiyi elde etme maliyetleri nedeniyle, özellikle bilgi ihtiyaçları ortak olmayan kullanıcı gruplarının olası farklı bilgi ihtiyaçlarının tamamını karşılaması beklenemez.

1/5 FFK'dan ilave bilgi elde etme yetkisi veya imkânına sahip olmayan finansal rapor kullanıcılarının ortak bilgi ihtiyaçları

Kullanıcıların ortak bilgi ihtiyaçlarını aşağıdaki şekilde özetlemek mümkündür:

- a) Finansal ve diğer tüm işlemlerinde FFK'nın Fıkıhî ilkelere uygunluğunun değerlendirilmesine yardımcı olabilecek bilgiler,
- b) Kullanıcının; FFK'dan, FFK'nın işlemlerinden, FFK'nın finansal durumundan veya faaliyetlerinden kaynaklanan veya bunlarla ilişkili olan riskleri ya da yapısal riskleri değerlendirmesine yardımcı olabilecek bilgiler,
- c) FFK'nın aşağıdakileri gerçekleştirebilme yeteneğinin değerlendirilmesinde yardımcı olacak bilgiler:
 - i. Ekonomik kaynaklarını, bu kaynakların değerlerini makul oranlarda artırırken muhafaza edecek şekilde kullanma,
 - ii. Sosyal sorumluluklarını yerine getirme,
 - iii. FFK ile ilişki içinde olanların ekonomik ihtiyaçlarını karşılama ve
 - iv. Likiditeyi uygun seviyede sürdürme.
- d) FFK'nın istihdam ettiği çalışanlara, haklarını koruma ve geliştirme ile yönetsel ve üretim becerilerini ve yetkinliklerini geliştirme imkânı dâhil olmak üzere, FFK ile olan ilişkilerini ve FFK'daki kariyerlerini değerlendirmelerinde yardımcı olabilecek bilgiler.

Yukarıda yer verilen bilgilerin, finansal raporların dış kullanıcılarının ortak bilgi ihtiyaçlarını karşılamak için gereken asgari unsurları içerdiği varsayılır.

2 Kavramsal Çerçeve'nin Statüsü

2/1 Fıkhî hükümlere kesin uyum ilkesi

Bu Kavramsal Çerçeve ya da buna uygun olarak hazırlanan Faizsiz Finans Muhasebe Standartlarında yer alan hiçbir hususun, Fıkhî hükümlere aykırı olmayacağına ilişkin bir ön kabul bulunmaktadır.

Fıkhî hükümlerin FFK tarafından yürütülen faaliyetler üzerindeki temel etkisi göz önüne alındığında, FFK'nın finansal raporlama ile ilgili konularda dahi Fıkhî hükümlere uyması zorunludur.

2/2 Bir işlem, olay veya durumla ilgili bir Faizsiz Finans Muhasebe Standardının bulunmaması

Finansal tablolarını KGK'nın Faizsiz Finans Muhasebe Standartlarına uygun olarak hazırlayan bir FFK'nın, bir işlem, olay veya durum için KGK tarafından yayımlanan bir Faizsiz Finans Muhasebe Standardı veya benzer ve ilgili bir konuyla ilgili bir Yorumun bulunmadığı durumlarda Kavramsal Çerçeve'yi dikkate alması gerekir.

FFK'nın yönetimi tarafından Kavramsal Çerçeve'nin yetersiz olduğunun değerlendirilmesi durumunda, bu değerlendirmeye yol açan işlem, olay veya diğer durumlar genel kabul görmüş muhasebe ilkeleri çerçevesinde ele alınır. Bu durumda genel kabul görmüş muhasebe ilkeleri, ilgili FFK'nın danışma kurulunun muhakemesine göre uygulanması Fıkhî ilkelerle çelişmeyeceği değerlendirilen ve FFK'nın faaliyet gösterdiği ülkede uygulanan diğer herhangi bir ulusal muhasebe çerçevesi olarak ele alınır.

Bununla birlikte, KGK yeni veya revize bir Standart ya da Yorum yayımladığında, FFK bunu uygulamak zorundadır.

3 FFK'lar için Finansal Muhasebenin ve Finansal Raporların Amaçları

Finansal muhasebe ve finansal raporlamanın amaçları, kullanıcıların bu raporlara dayanarak karar almasına yardımcı olmak için finansal raporlarda yer verilmesi gereken bilgilerin türünü ve niteliğini belirler. Dolayısıyla, finansal muhasebenin amaçları, finansal rapor kullanıcılarının ortak bilgi ihtiyaçlarına odaklanır. Bunun için öncelikle FFK tarafından bilgiyi kullanacak olanlar belirlenmelidir.

Buna ek olarak bu amaçlar, ihtiyaç duyduğu bilgiyi doğrudan elde etme yetki ve imkânına sahip olmayan ya da bilgiye erişimi olmayan kullanıcıların ortak bilgi ihtiyaçlarına odaklanır. Bu odaklanma iki nedenden kaynaklanır. Bunlar; diğer kullanıcıların karar almak için ihtiyaç duyduğu bilgiyi doğrudan FFK'dan elde etme imkânı ve finansal raporlara dâhil edilebilecek bilgilerin sınırlı bir yapıya sahip olması nedeniyle farklı kullanıcıların bilgi ihtiyaçlarının çeşitliliği arasında seçim yapma ihtiyacıdır. Ancak bu husus, bilgiye sınırlı erişimi olan kullanıcıların ortak bilgi ihtiyaçlarına odaklanan finansal raporların diğer kullanıcılar için faydalı olmayacağı anlamına gelmez.

- 3/1 Finansal muhasebenin amaçları
- 3/1/1 Tamamlanmamış işlemler ve diğer olaylardan kaynaklanan hak ve mükellefiyetler dâhil olmak üzere, ilgili tüm tarafların hak ve mükellefiyetlerini Fikhî ilkelere ve hakkaniyet, açıklık ve etik değerlere uygunluk gibi Fikhî kavramlara uygun olarak belirlemek.
- 3/1/2 FFK'nın yönetim ve üretkenlik kabiliyetinin geliştirilmesine katkıda bulunmak ve FFK'nın kendi amaç ve politikalarıyla uyumunu, özellikle tüm işlem ve olaylarının Fikhî hükümlere uyumunu teşvik etmek.
- 3/1/3 Finansal rapor kullanıcılarına, finansal raporlar aracılığıyla FFK'larla yürüttükleri ilişkilerinde karar alma imkânı verecek faydalı bilgiler sağlamak.
- 3/2 Finansal raporların amaçları
- Finansal raporlar aşağıdaki türde bilgiler sağlamalıdır:
- 3/2/1 FFK'nın Fikhî hükümlere uygunluğu ve bu uygunluğu² tesis etmeye yönelik amaçları hakkında bilgiler ile varsa yasaklanan gelir ve harcamaların nasıl kaydedildiğine veya nasıl ele alındığına ilişkin bilgiler.³
- 3/2/2 FFK'nın ekonomik kaynakları ve ilgili mükellefiyetleri (ortaklarının veya başkalarının haklarını karşılamaya yönelik işletmenin ekonomik kaynakları devretme mükellefiyeti) ve işlem, diğer olay ve koşulların FFK'nın ekonomik kaynakları ve ilgili mükellefiyetleri üzerindeki etkisi hakkında bilgiler. Bu bilgiler, öncelikle kullanıcının; FFK'nın sermayesinin, zararları ve iş risklerini karşılayabilecek yeterlilikte olup olmadığını, yatırımlarına ilişkin yapısal riskleri, mükellefiyetlerini ve operasyonel gerekliliklerini yerine getirmek için FFK'nın likidite durumu ile nakit bulundurma zorunluluğunun yeterli olup olmadığını değerlendirebilmesine yöneliktir.
- 3/2/3 Zekâtın belirlenmesine yardımcı olacak bilgiler.⁴
- 3/2/4 FFK'nın güvene dayalı sorumluluklarını yerine getirmesi hakkında bilgiler.
- 3/2/5 FFK'nın sosyal sorumluluklarını yerine getirmesi hakkında bilgiler.

² Bu amaç, Fikhî hükümlere uyumu amaçlayan işletmeler ve bu işletmelerle işlem yapanların temel düşüncesinden kaynaklanmaktadır.

³ Fikhî hükümlerle uyumlu bir işletmenin gelirleri meşru işlemlerden ve Fikhî kaidelerle uyumlu kaynaklardan oluşacağından bu amaç istisnaidir. Bununla birlikte, meşru olmayan gelirler; işletmenin Fikhî hükümlerin uygulanmadığı bir ülkede faaliyet göstermesi durumunda düzenleyici otoriteye rezerv şeklinde fon yatırmasının istenmesi ve bu fonlara ilişkin faiz ödemesi yapılması gibi yönetimin kontrolü dışındaki faktörler veya işletme yönetiminin yanlış muhakemede bulunması nedeniyle kasit olmadan oluşabilir.

⁴ Zekât vermek İslâm'ın şartlarından biridir ve belirli düzeyde (nisap miktarında) varlığa sahip bir Müslümanın yoksullara ve Zekât verilebilecek diğer kişilere karşı taşıdığı kişisel bir mükellefiyettir.

4 Kısıtlar

4/1 Finansal muhasebenin ve finansal raporların sağladığı bilgiye ilişkin kısıtlar

Finansal raporlar, kullanıcılarının gereksinim duyabileceği tüm bilgileri sağlayamayabilir. Bu durum finansal muhasebe sürecinin niteliğiyle ilgili olanlar ile fayda ve maliyet kaynaklı olanlar dâhil olmak üzere birçok nedenden kaynaklanır.

Finansal raporlama, kullanıcıların ihtiyaç duyduğu bilgi kaynaklarından sadece biridir. Bu nedenle, kullanıcılar diğer kaynaklardan elde edilen bilgileri de dikkate almalıdır. Bu kaynaklara örnek olarak; genel ekonomik duruma veya beklentilere, siyasi olaylara ve ortama, sektör ve şirket görünümüne ilişkin bilgiler verilebilir. Kullanıcıların, finansal raporların sağladığı bilgilerin özelliklerinin ve kısıtlarının farkında olması gerekir.

Bazı kısıtlar ve bu kısıtların nedenleri aşağıda yer almaktadır:

- 4/1/1 Finansal muhasebe, temel olarak işlem ve diğer olayların FFK'nın finansal durumu, faaliyet sonuçları ve nakit akışları üzerindeki finansal etkisini ölçmekle ilgili olup, FFK'nın objektif bir biçimde finansal olarak ölçülemeyen amaçlara ulaşabilmesinin değerlendirilmesine yardımcı olacak bilgileri genellikle üretememektedir.
- 4/1/2 Finansal muhasebe, FFK ile FFK yönetiminin performansı arasında fark göstermez. Yönetimin kabiliyeti FFK'nın performansını etkileyen önemli etmenlerden biri olsa da, doğal afetler ve işletme dışı siyasal ve ekonomik değişiklikler gibi FFK'nın performansını etkileyen ve yönetimin kontrolü dışında olan başka etmenler de vardır. Bu yüzden finansal muhasebenin FFK'nın performansının değerlendirilmesi dışında yönetimin performansının değerlendirilmesine destek olacak bilgiler sağlanması mümkün değildir.
- 4/1/3 Finansal muhasebe tarafından hâlihazırda sunulan bilgi nitelik itibarıyla ağırlıklı olarak tarihseldir ve geleceğe ilişkin bir gösterge olabilir veya olmayabilir. Yine de, bu bilgiye ihtiyaç duyanlar tarafından alınan kararlar, genellikle alternatif davranış biçimlerinin gelecekteki etkisiyle ilgilidir.
- 4/1/4 Finansal raporlama bilgisi önemli ölçüde, gerçekleşmiş veya mevcut FFK işlemleri ve diğer olay ve koşulların finansal etkilerinin kesin tasvirinden ziyade, söz konusu finansal etkiye ilişkin tahminlere, yargılara ve modellere dayanır. Kavramsal Çerçeve, bu tahmin, yargı ve modellerin ve finansal raporlamanın diğer yönlerinin altında yatan kavramları tesis eder.

4/2 Maliyet ve fayda kaynaklı kısıtlar

Finansal muhasebe tarafından üretilen bilgilerin; hazırlanmasına, sunumuna ve kullanımına ilişkin maliyetleri vardır. Dolayısıyla, maliyet unsuru finansal muhasebenin ürettiği bilgiyi etkiler. Bu nedenle genel amaçlı finansal raporların birden çok dış kullanıcısının ortak bilgi ihtiyaçları üzerinde durulur.

5 Finansal Raporlar ve Süreç

5/1 Finansal rapor kategorileri

Dış kullanıcıların ortak finansal bilgi ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla hazırlanan raporlar, aşağıdaki iki geniş kategoriye ayrılabilir:

5/1/1 Genel amaçlı finansal raporlar: Bunlar, hâlihazırda finansal tablolar ve ilgili dipnotlar şeklinde üretilir.

Genel amaçlı bir finansal rapor, finansal muhasebenin ana çıktısı olup işletmenin bakış açısıyla ve öncelikli olarak sermayedarlara yönelik olarak hazırlanır.

Ayrıca, genel amaçlı finansal raporlar; sunumun gerçeğe uygunluğuna yönelik makul güvence sağlanmasına yardımcı olmak amacıyla, Faizsiz Finans Muhasebe Standartlarına uygun olarak hazırlanır.

5/1/2 Özel amaçlı finansal raporlar: Bu raporlar, özel bir amaçla belirli kullanıcılar için hazırlanır.

Özel amaçlı finansal raporların genel kabul görmüş bir tanımı bulunmamaktadır ve çeşitli nedenlerle bu raporların içerdiği bilgilerin genellikle güvenilir ve gerçeğe uygun şekilde sunulduğu konusunda bir güvence bulunmamaktadır. Bu nedenlere örnek olarak, finansal muhasebe süreçlerinin kısıtları, açıklamaların kapsamı ve içeriği ile bunların karar almaya olan etkileri verilebilir.

Bu raporların örnekleri arasında gelir ve harcamalar tablosu, belirli bir sözleşme veya anlaşma kapsamındaki varlık ve yükümlülük tabloları ve gelir üzerinden alınan vergilerin hesaplanması amacıyla hazırlanan tablolar yer alır.

5/2 Genel amaçlı finansal raporlar

FFK'lar için uygun bir finansal tablo setinin tanımlanması, FFK'nın işlevlerinin ve bu işlevlerin yerine getirilmesinin FFK'nın hak ve mükellefiyetleri üzerindeki sonuçlarının değerlendirilmesini gerektirir. Ayrıca, finansal tablo kullanıcılarının ortak bilgi ihtiyaçları da değerlendirilir.

Bu değerlendirmelere dayalı olarak, finansal tablolar asgari olarak aşağıdakileri içerir:

- Temel tablolar,

- Muhasebe politikaları,
- Açıklayıcı dipnotlar ve
- İhtiyaca uygun olduğunda destekleyici tablolar.

5/2/1 Temel tablolar

Temel tablolar işletmeye, sermayedarlara ve diğer kullanıcılara; FFK, FFK ortakları, yönetimi veya yönetiminin FFK ile olan işlemlerdeki rolü hakkındaki kararları konusunda yardımcı olacak bilgileri sağlayan tabloları içerir.

5/2/1/1 Ekonomik kaynaklar (varlıklar) ve bunlara yönelik talep hakları (yükümlülükler ve özkaynaklar) (Finansal durum tablosu)

Ayrı bir muhasebe birimi olarak FFK'nın finansal durum tablosu kullanıcılara; varlık, yükümlülük, ortaklara ait özkaynaklar ve yatırım hesabı sahiplerine ait özkaynaklar olarak yansıtılan FFK'nın finansal yapısı, durumu ve ödeme gücü hakkında bilgi sağlayabilir.

Finansal yapı hakkında finansal durum tablosunun yansıttığı bilgi, kullanıcıların FFK'nın likidite durumu ve varlıkların niteliğini değerlendirmesine ve böylelikle gelecekteki nakit akışlarının nasıl dağıtılacağını tahmin etmesine yardımcı olur.

5/2/1/2 Finansal performanstan kaynaklanan talep haklarındaki ve ekonomik kaynaklardaki değişiklikler (Gelir tablosu)

Bir FFK'nın geçmişteki finansal performansı hasılat, gider ve net kâr hakkında bilgi sağlar. Bu bilgi normalde gelir tablosuna, fonlar söz konusu olduğunda faaliyetler tablosuna ve İslâmî sigorta (Tekâfül)⁵ şirketleri için de poliçe hamillerinin hasılatları ve giderleri tablosuna dâhil edilir. Tüm bu tablolar finansal performansa ilişkin kapsamlı tabloları temsil eder.

5/2/1/3 Ekonomik kaynaklardaki ve bu kaynaklara yönelik talep haklarındaki değişiklikler (nakit akışları, ortaklara ait özkaynaklardaki değişimler ve benzeri değişimler)

FFK'nın nakit akışlarına ilişkin bir dönemine ait bilgi, kullanıcıların FFK'nın gelecekteki nakit akışlarına ilişkin bilgileri anlamasına ve yorumlamasına yardımcı olur.

FFK'nın ekonomik kaynakları ve bu kaynaklara yönelik talep haklarında meydana gelen değişikliklere ilişkin bilgiler finansal

⁵ İslâmî sigorta, katılımcıların bazılarının katıldığı hasarları karşılamak amacıyla, katılımcıların katkılarının bir kısmını veya tamamını bağışladığı bir sistemdir. Sigorta şirketinin rolü sigorta işlemlerini yönetmek ve sigorta katkılarını yatırımlarda kullanmak şeklinde kısıtlanmıştır.

performanstan (gelirden) kaynaklanmaz. Örneğin, FFK ve ortakları arasındaki finansman işlemleri hakkındaki bilgi, genel amaçlı finansal rapor kullanıcılarının FFK'nın finansal yapısı, durumu ve ödeme gücünde meydana gelen değişiklikler hakkındaki bilgiyi anlamasına ve yorumlamasına yardımcı olur.

Bu bilgiler genellikle aşağıdaki tablolarda bulunur:

- a) Nakit akış tabloları,
- b) Ortaklara ait özkaynak değişim tabloları,
- c) Zekât ve sadaka fonunun kaynakları ve kullanımları tabloları,
- d) Karz fonunun⁶ kaynakları ve kullanımları tabloları,
- e) Bilanço dışı yatırım hesabı sahiplerinin özkaynak değişim tabloları ve
- f) Tekâfül işletmeleri açısından poliçe hamillerinin fon fazlası değişim tabloları.

5/2/2 Muhasebe politikaları

Finansal tabloların hazırlanmasında uygulanan temel muhasebe politikaları, kullanıcıların söz konusu politikaların ihtiyaca uygunluğunu, finansal tabloları hazırlayan FFK'nın işlem, olay, durum veya koşullarıyla ilişkilendirerek anlamasına yardımcı olmak amacıyla beyan edilmelidir.

Muhasebe politikalarına ilişkin bilgilere, FFK'nın Standartlar ya da Kavramsal Çerçeve'nin izin verdiği alternatif muhasebe uygulamaları arasında yaptığı seçimler ve finansal raporlarla ilişkili muhasebe politikalarında meydana gelen değişiklikler hakkında bilgiler dâhil edilmelidir.

5/2/3 Açıklayıcı dipnotlar

Finansal tablolar, kullanıcıların tablolarda yer alan finansal verileri tutarlı bir biçimde yorumlaması ve analiz etmesi için gerekebilecek ek açıklama ve bilgileri de içerir. Sağlanan ek bilgiler, FFK'yı etkilemiş veya etkileyebilecek finansal ya da finansal olmayan koşulları kapsayacak yeterlilikte olmalıdır. Koşullar ifadesiyle olaylar, işlemler, durumlar ve belirsizlikler kastedilmektedir. Bu nedenle, gerek duyulan ek bilgiler, FFK'nın temel tabloları üzerinde makul ölçüde önemli etkisi olabilecek taahhütleri, şarta bağlı olayları ve bir ihtilafın sonucu hakkındaki belirsizlikleri içerir. Kullanıcılar, finansal tablolarda kendilerine ek

⁶ Karz fonu, FFK tarafından karşılığında herhangi bir bedel olmadan para sağlamak amacıyla kurulan bir fonu veya fon havuzunu ifade eder. Bu tutarlar normalde geri ödenebilir.

açıklama ve bilgiler sağlandığında finansal bilgiyi daha iyi değerlendirmeye imkânına sahip olur.

5/2/4 Destekleyici tablolar

Finansal tablolar, destekleyici tabloları ve diğer bilgileri de içerir. Örneğin, finansal tablolar; kullanıcıların finansal durum tablosu ve gelir tablosundaki kalemler hakkında ihtiyaçlarına uygun olan ilave bilgiler içerebilir. Söz konusu tablolar, FFK'yı etkileyen risk ve belirsizlikler ile finansal durum tablosunda sunulmayan kaynak ve mükellefiyetler (örneğin maden kaynakları) hakkında açıklamalar içerebilir. Kurumsal sosyal sorumlulukla ilgili bilgiler de destekleyici bilgi biçiminde sunulabilir.

6 Finansal Tablo Unsurları

Unsurlar; işlem, olay ve koşulların finansal etkilerinin gruplandırıldığı sınıflardır. Genel amaçlı finansal raporların temel unsurları arasında varlıklar, yükümlülükler, yatırım hesabı sahiplerine ait özkaynaklar, ortaklara ait özkaynaklar, bilanço dışı kalemler, gelirler ve giderler yer alır.

6/1 Varlıklar

Varlık, FFK'nın ortakları veya yatırım hesabı sahipleri tarafından finanse edilen, geçmişteki bir işlem, olay veya koşul sonucunda ortaya çıkan, FFK'ya üzerinde hukuken icra edilebilir bir hak sağlayan, FFK'ya şu anda veya gelecekte ekonomik fayda sağlaması beklenen ve FFK tarafından kontrol edilen bir kaynaktır.

6/2 Yükümlülükler

Yükümlülük, FFK'ya karşı hukuken ileri sürülebilen mevcut bir ekonomik mükellefiyettir. Yükümlülükler geçmişteki işlemlerden veya diğer olaylardan kaynaklanır. Mevcut bir mükellefiyet ile geleceğe ilişkin bir taahhüt arasında ayırım yapılır.

6/3 Yatırım hesabı sahiplerine ait özkaynaklar

Yatırım hesabı sahiplerine ait özkaynaklar, Mudârebe anlaşmaları çerçevesinde kâr paylaşımı veya katılım esasına göre yatırım amacıyla alınan fonları ifade eder. Yatırım hesabı sahipleri yatırım amaçları doğrultusunda, FFK'ya kâr payı veya uygun hâllerde bir ücret ödendikten sonra verilebilecek kâr alma beklentisiyle genelde nakit olarak FFK'ya ekonomik kaynak sağlar.

FFK, zararın kendi ihmali nedeniyle meydana geldiği durumlar hariç olmak kaydıyla, bir zarara uğradığında aldığı fonları iade etmek mecburiyetinde değildir ve bu yüzden yatırım hesabı sahiplerine ait özkaynaklar, FFK için bir yükümlülük olarak kabul edilmez. Benzer şekilde, yatırım hesabı sahiplerine ait özkaynaklar,

bu hesapların sahipleri ortaklık haklarından (örneğin oy haklarından) faydalanmadığı için ortaklara ait özkaynaklar olarak değerlendirilmez.

Yatırım hesabı sahiplerine ait özkaynaklar, FFK'nın aldığı fonların kullanımı ve dağıtımı üzerinde karar yetkisine sahip olması durumunda bilanço içi değerlendirilir.

6/4 Ortaklara ait özkaynaklar

Ortaklara ait özkaynaklar, FFK'nın varlıklarından finansal durum tablosunda gösterilen tüm yükümlülükler ve yatırım hesabı sahiplerine ait özkaynaklar düşüldükten sonra FFK'nın varlıklarında kalan haklarıdır.

6/5 Bilanço dışı kalemler

Bilanço dışı kalemler; FFK'ya güvene dayalı sorumlulukla birlikte taahhütler ve şarta bağlı yükümlülükler yükleyen bir anlaşmayla elde tutulan, yönetilen, idare edilen veya başka şekillerde ele alınan fonlar ile varlıkları içerir.

FFK'nın fon kullanımı ve dağıtımı hakkında karar alma yetkisine sahip olmadığı yatırım hesabı sahiplerine ait özkaynaklar, bilanço dışı bir kalem olarak değerlendirilir.

6/6 Gelir

Gelir, hasılat ve kazançları temsil eder:

Hasılat, gelir tablosunun kapsadığı dönemde FFK'nın; yatırım, alım-satım, hizmet sunumu ve bilanço dışı kalemlere ilişkin yatırım yönetimi gibi diğer kâr amaçlı faaliyetleri sonucunda varlıklarda meydana gelen brüt artışlar veya yükümlülüklerde meydana gelen brüt azalışlar veya her ikisinin bir birleşimidir.

Varlıklarda meydana gelen brüt artışların ya da yükümlülüklerde meydana gelen brüt azalışların hasılat olarak değerlendirilmesi için aşağıdaki özellikleri taşıması gerekir:

- Varlıklarda meydana gelen brüt artışlar veya yükümlülüklerde meydana gelen brüt azalışlar, ortakların yaptığı yatırımlardan veya ortaklara yapılan dağıtımlardan, yatırım hesabı sahiplerinin yatırdığı veya çektiği tutarlardan, cari hesap sahiplerinin veya yatırım hesabı olmayan diğer hesap sahiplerinin yatırdığı veya çektiği tutarlardan veya varlıkların edinilmesinden kaynaklanmamalıdır,
- Varlıklarda meydana gelen brüt artışlar varlıkların veya yükümlülüklerde meydana gelen brüt azalışlar yükümlülüklerin tüm özelliklerini taşımalıdır ve
- Varlıklarda meydana gelen brüt artışlar veya yükümlülüklerde meydana gelen brüt azalışlar, gelir tablosunun kapsadığı dönemle ilgili olmalıdır.

Kazanç, gelir tablosunun kapsadığı dönemde değerinde artış meydana gelen varlıkların elde tutulmasından veya özkaynak sahipleri ya da yatırım hesabı sahipleri ile gerçekleşen karşılıklı olmayan transferler hariç olmak üzere, istisnai

nitelikteki karşılıklı ya da karşılıklı olmayan transferlerden kaynaklanan, net varlıklarda meydana gelen net artıştır.

Tüm kazançlar aynı nedenlerden kaynaklanmaz. Bazı kazançlar FFK ile diğer işletmeler arasındaki alışverişlerden kaynaklanır. Olağan iş akışı içinde satış amacıyla edinilmemiş olan duran varlıkların satışından kaynaklanan kazançlar bu duruma örnek olarak verilebilir. Karşılıklı olmayan transferlerden (tek taraflı işlemlerden) de kazanç elde edilebilir. FFK tarafından alınan bağışlar buna örnektir. Kazançlar ayrıca, gelir tablosunun kapsadığı dönemde değeri değişen varlıkların elde tutulmasından da kaynaklanabilir.

6/7

Giderler ve zararlar

Giderler, FFK'nın yatırım, yatırım yönetimi, alım-satım ve hizmet sunumu dâhil diğer faaliyetleri nedeniyle gelir tablosunun kapsadığı dönemde varlıklarda meydana gelen brüt azalışlar veya yükümlülüklerde meydana gelen brüt artışlar veya ikisinin birleşimidir.

Varlıklarda meydana gelen brüt azalışların veya yükümlülüklerde meydana gelen brüt artışların gider olarak değerlendirilebilmesi için aşağıdaki özellikleri taşıması gerekir:

- Varlıklarda meydana gelen brüt azalışlar veya yükümlülüklerde meydana gelen brüt artışlar, ortaklara yapılan dağıtımlardan veya ortakların yaptığı yatırımlardan, yatırım hesabı sahiplerinin çektiği veya yatırdığı tutarlardan, cari hesap sahiplerinin veya yatırım hesabı olmayan diğer hesap sahiplerinin çektiği veya yatırdığı tutarlardan kaynaklanmamalıdır,
- Varlıklarda meydana gelen brüt azalışlar varlıkların veya yükümlülüklerde meydana gelen brüt artışlar yükümlülüklerin tüm özelliklerini taşımalıdır ve
- Varlıklarda meydana gelen brüt azalışlar veya yükümlülüklerde meydana gelen brüt artışlar, gelir tablosunun kapsadığı dönemle ilgili olmalıdır.

Zarar, gelir tablosunun kapsadığı dönemde değeri azalan varlıkların elde tutulması nedeniyle veya özkaynak sahipleri ya da yatırım hesabı sahipleri ile yapılan karşılıklı olmayan transferler hariç olmak üzere istisnai nitelikteki karşılıklı ya da karşılıklı olmayan transferler nedeniyle net varlıklarda meydana gelen net azalıştır.

Tüm zararlar aynı nedenlerden kaynaklanmaz. Bazı zararlar FFK ile diğer işletmeler arasındaki alışverişlerden kaynaklanır. Olağan iş akışı içinde satış amacıyla edinilmemiş olan duran varlıkların satışından kaynaklanan zararlar bu duruma örnek olarak verilebilir. Karşılıklı olmayan transferler (tek taraflı işlemler) nedeniyle de zararlar meydana gelebilir, düzenleyici kuruluşlarca FFK'ya uygulanan para cezaları buna örnektir. FFK aynı zamanda, varlıkların gayri ihtiyari dönüşüme uğramasından, çalınma nedeniyle kaybindan, sel nedeniyle tahrip olmasından kaynaklanan başka zararlara da katlanabilir. Zararlar,

gelir tablosunun kapsadığı dönem sırasında değeri değişen varlıkların elde tutulmasından da kaynaklanabilir.

6/8 Yatırım hesaplarının getirisi

Yatırım hesaplarının getirisi, finansal tabloların kapsadığı dönemde ortaya çıkan net sonucun yatırım hesabı sahiplerine dağıtılabilecek payıdır.

Yatırım hesaplarının getirisi, yatırım faaliyetlerine katılımları nedeniyle yatırım hesabı sahiplerine tahakkuk eden yatırım kâr ve zararlarının dağıtımı olarak dikkate alınır.

6/9 Net kâr (net zarar)

Gelir tablosunun kapsadığı döneme ilişkin net kâr (net zarar); yatırım hesaplarının döneme ilişkin getirisi dağıtıldıktan sonra; hasılat, giderler, kazançlar, kayıplar nedeniyle ortaklara ait özkaynaklarda meydana gelen net artış veya azalıştır. Net kâr (net zarar) FFK'nın sürdürdüğü kâr amaçlı tüm faaliyetlerinin ve FFK tarafından gelir tablosunun kapsadığı dönemde elde tutulan varlıkların değerlerini etkileyen diğer olay ve koşulların sonucudur.

Gelir tablosunun temel unsurları FFK'nın belirli bir dönemdeki performansına ilişkin ara toplamlar elde etmek amacıyla farklı biçimlerde birleştirilebilir. Bu tür ara toplamlara; yatırımlardan elde edilen kâr (zarar), yatırım hesapları getirisi sonrası kâr (zarar) ve Zekât ve vergi öncesi kâr örnek olarak verilebilir. Bu ara ölçümler uygulamada net kârın (net zararın) alt toplamlarıdır.

7 Finansal Muhasebe Süreci, Finansal Tablolara Alma, Ölçüm Kavramları ve Muhasebe Varsayımları

Finansal muhasebe ve finansal raporlama süreci, genel amaçlı finansal raporların mevcut ve potansiyel kullanıcılarının bilgi ihtiyaçlarını destekleyecek güvenilir bilgiler sağlamayı amaçlar. Güvenilirlik, bu bilgilerin geliştirilme sürecinin istenen sonuçlarından birisidir. FFK'nın finansal raporunda yer alan bilgilerin kullanıcılar tarafından güvenilir bulunması büyük ölçüde kullanıcıların; FFK yönetiminin ve yönetim kurulunun güvenilirliği, raporda yer alan bilgilerin ihtiyaca uygunluğu ve bu bilgilerin altında yatan ekonomik olguyu ne derece gerçeğe uygun şekilde sunduğu hakkındaki görüşüne bağlı olacaktır.

7/1 Finansal muhasebe süreçleri

Finansal muhasebe aşağıdaki süreçlerden oluşur:

7/1/1 Finansal tablolara alma

Finansal tablolara alma kavramı; hasılat, gider, kazanç ve kayıpların ne zaman FFK'nın gelir tablosuna ve varlık ve yükümlülüklerin ne zaman finansal tablolara alınacağına belirleyen temel ilkeleri tanımlar.

7/1/1/1 Varlık ve yükümlülüklerin finansal tablolara alınması/finansal tablo dışı bırakılması

Varlık ve yükümlülükler ya da finansal hak ve mükellefiyetler, belirli kriterleri karşıladıklarında finansal tablolara alınır ya da finansal tablo dışı bırakılır. Bu hak ve mükellefiyetlerde meydana gelen değişiklikler, belirli bir dönemde yerine getirilmiş işlemlerden veya diğer olaylardan kaynaklandığında finansal tablolara alınır.

Finansal tablo dışı bırakma, finansal tablolara alma kriterlerini artık karşılamayan bir varlık veya yükümlülüğün finansal tablolardan çıkarılmasıdır.

7/1/1/2 Hasılatın finansal tablolara alınması

Hasılatın finansal tablolara alınmasına ilişkin temel ilke, hasılatın kazanıldığı zaman finansal tablolara alınmasıdır. Hasılat, aşağıdaki kriterler karşılandığında finansal tablolara alınır:

- a) FFK, hasılatı alma hakkını kazanmış olmalıdır. Bu ifade, kazanma sürecinin tamamlanmış veya tamamlanmak üzere olması gerektiği anlamına gelir. Kazanma sürecinin tamamlandığı an, farklı hasılat türleri için farklı olabilir,
- b) Karşı tarafın, sabit veya belirlenebilir bir tutarın FFK'ya gönderilmesi yönünde bir mükellefiyeti olmalıdır ve
- c) Hasılat tutarı bilinmelidir ve henüz tahsil edilmemişse, tahsil edilmesi makul kesinlikte olmalıdır.

7/1/1/3 Giderlerin finansal tablolara alınması

Giderlerin finansal tablolara alınmasına ilişkin temel ilke, giderlerin ya gerçekleşen hasılatın kazanılması ve finansal tablolara alınmasıyla doğrudan ilgili olması nedeniyle ya da gelir tablosunun kapsadığı belirli bir süreyle ilgili olması nedeniyle ortaya çıkmasıdır. Gerçekleşen ve finansal tablolara alınan hasılatın kazanılmasıyla doğrudan ilgili olan giderlerin finansal tablolara alınması, maliyete ilişkin sorumluluğun faydayı elde edene yüklenmesi şeklindeki İslâmî anlayışa dayanır.

Hasılatla doğrudan ilişkisi olmayan, fakat hasılatın finansal tablolara alındığı dönemlerle doğrudan ilişkisi olan giderler ikiye ayrılır:

- a) Cari dönemde fayda sağlayan, fakat gelecekte makul ölçüde ölçülebilir faydalar sağlaması beklenmeyen maliyetleri temsil eden giderler.
FFK'nın başkaları için yerine getirdiği belirli hizmetlere veya FFK'nın edindiği belirli varlıklara doğrudan dağıtılması zor olan yöneticilere sağlanan mali haklar ile diğer idari giderler bu duruma örnek olarak verilebilir. Dolayısıyla, bu tür giderler katlanıldığında finansal tablolara alınır.
- b) FFK tarafından katlanılan, birden fazla dönem boyunca fayda sağlaması beklenen bir maliyeti temsil eden giderler. Bu tür bir maliyet, rasyonel ve sistematik bir biçimde faydanın sağlanacağı dönemlere dağıtılmalıdır. Duran varlıkların maliyetinin faydalı ömrü boyunca bu varlıkların kullanımından fayda sağlanan dönemlere dağıtılmasını temsil eden amortisman bu tür giderlere örnek olarak verilebilir.

7/1/1/4 Kazanç ve kayıpların finansal tablolara alınması

Kazanç ve kayıpların finansal tablolara alınması aşağıdaki hususlara bağlıdır:

- a) Kazanç veya kaybı doğuran karşılıklı veya karşılıklı olmayan bir transferin tamamlanması.
Duran varlıkların satışının gerçekleştirilmesiyle ortaya çıkan kazanç veya kayıpların finansal tablolara alınması karşılıklı transfere örnek olarak verilebilir. Doğal afet gibi olaylar sonucunda ortaya çıkan kayıplar karşılıklı olmayan transfere örnek olarak verilebilir.
- b) Arz ve talepte meydana gelen değişiklikler sonucunda kayıtlı varlık ve yükümlülüklerin değerinde makul ölçüde ölçülebilir bir artış veya azalış yaşandığını gösteren yeterli ve uygun kanıtın bulunması.
Bu tür kazanç ve kayıplar, uygulanabilir olduğu durumda, varlık ve yükümlülüklerin yeniden değerlendirilmesinden kaynaklanan gerçekleşmemiş tahmini kazanç ve kayıplardır.

7/1/2 Ölçüm

Tamamlanmış işlemlerin ve diğer olayların belirli bir dönemdeki finansal etkisinin ölçümü.

Muhasebe ölçümü, FFK'nın finansal durum tablosunda yer alan varlık ve yükümlülüklerin ve karşılığında yatırım hesabı sahiplerine ait

özkaynaklar ile ortaklara ait özkaynaklar tutarının belirlenmesini ifade eder.

7/1/3 Sunum

FFK'nın faaliyet sonuçlarının ve nakit akışları dâhil olmak üzere finansal durumunda meydana gelen diğer değişikliklerin belirlenmesi amacıyla, tamamlanmış işlemlerin ve diğer olayların finansal etkilerinin sınıflandırılmasıdır.

7/1/4 Raporlama

FFK'nın belirli bir tarihteki finansal durumuna ve belirli bir dönemdeki faaliyetlerinin finansal sonuçları ve nakit akışları ile ortaklara ait özkaynaklarda meydana gelen değişikliklere ve bilanço dışı yatırım hesaplarına ilişkin dönemsel raporların hazırlanmasıdır.

7/2 Bilanço dışı kalemlerle ilgili kazanç ve kayıpların finansal tablolara alınması
Kavramsal Çerçeve ve Faizsiz Finans Muhasebe Standartlarında yer alan kazanç ve kayıpların finansal tablolara alınmasına ilişkin temel ilkeler, bilanço dışı yatırım hesaplarıyla ilişkili yatırım kazanç ve kayıplarının finansal tablolara nasıl alınacağını belirler.

7/3 Muhasebenin ölçüm kavramları

7/3/1 Ölçümde değerlendirilecek özellikler

Ölçümde değerlendirilecek özellikler, finansal muhasebe amaçları doğrultusunda varlık ve yükümlülüklerin ölçülmesi gereken özelliklerini ifade eder. Örneğin, finansal muhasebede ölçüm için seçilebilecek varlık özellikleri, varlığın edinme maliyeti, varlığın belirli bir tarihteki net gerçekleşebilir veya nakit benzeri değeri, varlığı belirli bir tarihteki yenileme maliyeti veya ölçümü ihtiyaca uygun bilgi üretecek diğer özelliklerdir.

Finansal muhasebe amaçları doğrultusunda ölçülecek özelliklerin seçimi, finansal tablo kullanıcılarına sağlanan bilginin ilgili nitel özellikleri dikkate alınarak yapılır.

7/3/2 Eşleştirme ilkesi

Temel muhasebeleştirme ilkeleri uyarınca FFK'nın belirli bir döneme ait net kârı veya net zararı, o döneme ait hasılat ve kazançların, gider ve kayıplarla eşleştirilmesi yoluyla belirlenir.

Eşleştirme ilkesi, maliyete ilişkin sorumluluğun faydayı elde edene yüklenmesi şeklindeki İslâmî anlayışa dayanır.

7/3/3 Tarihi maliyet

Bir varlığın tarihi maliyeti, ödenen nakit veya nakit benzerini ya da varlığı edinmek için verilen bedelin gerçeğe uygun değerini ifade eder.

Bir yükümlülüğün tarihi maliyeti, yükümlülüğe katlanıldığında FFK tarafından alınan tutarı veya ödenmesi beklenen nakit veya nakit benzerini ifade eder.

7/3/4 Gerçeğe uygun değer

Gerçeğe uygun değer, ölçüm tarihinde istekli bir alıcı ile istekli bir satıcı arasındaki olağan bir işlemde satılan bir varlık karşılığında alınabilecek nakit veya nakit benzeri tutarına ya da bir yükümlülüğün sona ermesi ya da devredilmesi için ödenen nakit veya nakit benzeri tutarına ilişkin tahmini yansıtan değerdir.

Edinme tarihindeki gerçeğe uygun değer, FFK tarafından piyasa koşullarındaki olağan bir işlemde bir varlığı satın almak için ödenen fiyattır. Bir varlık FFK'ya karşılıklı olmayan transfer yoluyla devredildiğinde, gerçeğe uygun değer, transfer tarihinde birbiriyle ilişkisi olmayan taraflar arasında piyasa koşullarında olağan bir işlemde benzer bir varlığın alınıp satıldığı piyasa fiyatını ifade eder.

Gerçeğe uygun değer ölçümü için gereken koşulların tamamı mevcut olduğunda (örneğin, üretilen bilginin ihtiyaca uygunluğu, güvenilirliği ve anlaşılabilirliği) gerçeğe uygun değer ölçümü aşağıdaki koşullarda FFK açısından uygun bir muhasebe ölçüm esası olacaktır:

- a) FFK'nın ortaklarından ve yatırım hesabı sahiplerinden elde ettiği fonların yatırımcısı olması veya
- b) FFK'nın yatırım hesaplarının ya da bilanço dışı emanet varlıkların vekili ya da yatırım yöneticisi olması.

Gerçekleşmesi veya ödenmesi beklenen gerçekleşebilir değer veya gerçeğe uygun değer ölçümü, henüz tahakkuk etmemiş varlıkların, ödenmemiş yükümlülüklerin ve diğer finansal tablo unsurlarının dönemsel olarak yeniden değerlendirilmesini gerektirir. Ancak ulaşılan bilgiler güvenilir ve karşılaştırılabilir olmalıdır.

Gerçeğe uygun değer ölçümü her koşulda ihtiyaca uygun değildir. Dolayısıyla, finansal tablo unsurunun güvenilirliğini ve karar verme sürecindeki faydasını artırmasıyla aynı zamanda, uygulanabilir olduğunda ve değerler makul seviyede doğrulanabilir olduğunda gerçeğe uygun değer benimsenmelidir.

Gerçeğe uygun değer güvenilirliğini sağlamak için FFK'nın aşağıdaki ilkelerin tamamını değerlendirmesi şarttır:

- a) Elde edilebildiği ölçüde dış göstergeler (piyasa fiyatları gibi),
- b) İhtiyaca uygun olan olumlu veya olumsuz tüm bilgiler,
- c) Mantıklı ve ihtiyaca uygun değerlendirme yöntemleri,
- d) Değerleme yöntemlerinin kullanımında tutarlılık,
- e) Uygun olduğu ölçüde değerlendirme uzmanlarının kullanılması ve
- f) Değerlerin seçiminde nesnellik ve tarafsızlığa bağlı kalarak, değerlendirme sürecinde tutuculuk.

7/4 Muhasebe varsayımları

7/4/1 Muhasebe birimi kavramı

Muhasebe birimi kavramı ayrı bir işletme olarak FFK'yla ilişkili ekonomik faaliyetlerin tanımlanmasını gerektirir ve işletmenin varlıkları, yükümlülükleri, hasılatı, giderleri, kazanç ve kayıpları, net kâr ve net zararı olarak ifade edilebilir.

Bu ayırım aynı zamanda FFK'nın yükümlülüğünün ortakların yükümlülüğünden ayrılmasını da içerir.⁷

Diğer taraftan FFK'nın ilişkilendirildiği bazı faaliyetler diğer muhasebe birimlerinin faaliyetleridir ve böyle yansıtılmaları gerekir. Örneğin, FFK Zekât ve sadaka fonunu, Karz fonunu veya diğer tarafların faydası için yatırım portföyünü yönetebilir. Benzer şekilde FFK, daha büyük bir muhasebe biriminin parçası olan bir muhasebe birimi olabilir. Bu durumda, FFK'nın bir muhasebe birimi olarak kendi finansal tablolarını üretmesinin yanında daha büyük muhasebe biriminin faaliyetlerini yansıtan bir finansal tablonun hazırlanması da uygun olabilir.

Kavramsal Çerçeve, finansal muhasebe ve dönemsel finansal raporların, ortaklar ya da FFK'ya katılan veya onunla ilişki içinde olan diğer tarafların bakış açısından ziyade, işletmenin bakış açısından hazırlanması ilkesine dayanır. Bu ilkeye göre, FFK ortaklardan ya da işletmeye katılan veya işletmeyle ilişki içinde olan diğer taraflardan ayrı ve bağımsızdır.

Yine de, finansal tablolar, temel kullanıcıları olan mevcut ve potansiyel ortaklar, sermayedarlar ve yatırım hesabı sahiplerinin ortak bilgi ihtiyaçlarını dikkate almalıdır. FFK'ya fon sağlayan diğer kişiler, FFK'yla işlem gerçekleştirenler, yönetişimden sorumlu olanlar, danışma kurulları, çalışanlar, düzenleyici kurumlar, vergi idareleri ve Zekât kurumları finansal tabloların ikincil kullanıcılarıdır.

⁷ Fıkıhta, yükümlülüğü sermayesiyle sınırlı olan bir şirket kurmanın aksine bir hüküm yer almaz. Zira bu durum şirketin müşterileri tarafından bilinir ve müşterilerin yanıtlanması önlere. Karar No. (65: 1/7), İslâmî Fıkıh Akademisi Konseyi Yedinci Oturumu, Cidde, 7-12 Zilkade 1412, 9-14 Mayıs 1992.

7/4/2 İşletmenin sürekliliği kavramı

Aksi yönde bir kanıt olmadığı sürece, finansal muhasebe kapsamında işletmenin faaliyetlerinin sürekli olduğu kabul edilir. Bu husus, FFK'nın finansal tabloları hazırlanırken FFK'yı tasfiye etme yönünde bir niyet ya da gereklilik olmadığı kabul edildiği anlamına gelir. Buna ek olarak, işletmenin sürekliliği kavramı, muhasebe biriminin finansal muhasebesi ve finansal tabloları üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. FFK'nın faaliyetlerini sürekli bir şekilde devam ettirebileceği değerlendirildiği sürece, finansal muhasebenin görevi FFK'nın devam eden faaliyetlerine ilişkin mümkün olan en önemli ölçümleri yapmaktır. Bu kavram çerçevesinde, FFK'nın faaliyetlerini sürdürdüğüne ilişkin mümkün olan en önemli ölçütler, FFK'nın çabalarını ve başarılarını bugün ve gelecek arasında dağıtmasıyla ve bu çaba ve başarıları birbiriyle eşleştirmesiyle ilgili olanlardır.

Sürekli faaliyet akışlarının bugün ve gelecek arasında dönemsel faaliyet akışlarına ayrılması birçok gerçek bağlantıyı koparır ve finansal tablolarda sunulan rakamlar bakımından yüksek düzeyde bir kesinlik izlenimi verebilir. Gerçekte, finansal tabloların zaman içinde belirli bir an itibarıyla sundukları, çok büyük ölçüde FFK'nın faaliyetlerini etkileyen olay ve koşulların gidişatına bağlıdır. Bir döneme ilişkin finansal tablolar, en elverişli koşullar altında dahi kesin olmayan niteliktedir. FFK'nın gerçek durumu, nihai tasfiyeden önce asla tam olarak belirlenemez.

İşletmenin sürekliliği kavramının FFK açısından önemli bir sonucu vardır. Yatırım faaliyetleri dâhil olmak üzere FFK'nın faaliyetlerini gelecekte devam ettireceğine ilişkin varsayımlarda bulunulur. Ancak FFK ve yatırım hesabı sahipleri arasındaki ilişki, gerçek durum belirlendiğinde, yatırımların tasfiyesine kadar devam etmeyebilir. Dolayısıyla, fonların yatırımların tasfiyesi gerçekleşmeden önce çekmek isteyen yatırım hesabı sahiplerinin hakları arasında denklik sağlamak amacıyla, yatırımları yatırımın ömrü sırasında nakit benzeri değerlerine göre ölçmek uygun olabilir.

7/4/3 Dönemsellik kavramı

7/4/3/1 Tahakkuk esası

FFK'ların, FFK ve ilgili tarafların hak ve mükellefiyetlerini açıklamak amacıyla belirli bir tarih itibarıyla finansal durumlarını ve belirli bir dönemdeki faaliyetlerinin sonuçlarını yansıtan dönemsel raporlar sunma yükümlülüğü vardır. Bu husus, özellikle Zekât ödemesine ilişkin süreçle ilgilidir.

Bu nedenle, tahakkuk kavramı bir FFK'nın ilgili taraflara FFK'nın ilgili dönemdeki performansını değerlendirebilmelerine olanak tanıyacak bilgi ve yönlendirmeler sağlayan finansal tablolar hazırlamasını mümkün kılar. Bu varsayım aynı zamanda muhasebe biriminin faaliyetlerinin, muhasebe biriminin ömrü boyunca, gerekli olduğunda uygun raporlama dönemleriyle ilişkilendirilmesi ihtiyacına da işaret eder.

Tahakkuk esaslı muhasebe kavramı uygulandığında, işlem ve diğer olayların finansal muhasebe etkilerinin gerçekleştiği ve gerçekleştiği zaman finansal tablolara alınması, muhasebe kayıtlarının yapılması ve ilgili oldukları dönemlere ait finansal tablolarda raporlanması gerekir.

7/4/3/2 Nakit esaslı

Belirli durumlarda, örneğin FFK'nın tasfiyesinde veya tasfiyesinin yaklaştığı durumda nakit esaslı muhasebenin benimsenmesi ihtiyaca uygun hâle gelebilir.

Nakit esaslı muhasebe, işlem, olay, durum ve koşulların; bunların finansal muhasebe etkilerinin nakit ve nakit benzeri olarak tahsil edildiğinde veya ödendiğinde finansal tablolara alınması ve muhasebe kayıtlarının yapılması ile tahsilat ve ödemelerin ilgili olduğu dönemlere ait finansal raporlarda raporlanması yönündeki politikanın benimsenmesini ifade eder.

7/4/4 Para biriminin satın alma gücünün istikrarı

Finansal muhasebe, finansal tabloların temel unsurlarını ortak bir paydada ifade etmek için belirli bir para birimini kullanır. Para birimlerinin finansal tabloların temel unsurlarını ifade etmek için kullanılması, bir muhasebe biriminin belirli bir dönemdeki finansal durumunun, faaliyet sonuçlarının ve finansal durumundaki diğer değişikliklerin ölçülmesinin bir ön koşuludur.

Para birimlerinin finansal tabloların temel unsurlarını ifade etmek için kullanılması, satın alma gücündeki bir değişiklik nedeniyle ölçüm biriminin istikrarına ilişkin soru işaretleri gündeme getirebilir. Örneğin, para biriminin satın alma gücü, genel fiyat düzeyinde artış (enflasyon) yaşandığı dönemlerde düşer ve genel fiyat düzeyinde düşüş (deflasyon) yaşandığı dönemlerde ise artar.

Finansal muhasebenin amaçları bakımından, para biriminin satın alma gücünün istikrarlı olduğu varsayılır.

8 Muhasebe Bilgilerinin Niteliksel Özellikleri

8/1 Yüksek kalite

Muhasebe bilgilerinin niteliksel özellikleri, faydalı muhasebe bilgilerinin niteliklerini ve bu bilgilerin kalitesinin değerlendirilmesinde kullanılması gereken temel ilkeleri ifade eder. Bu niteliklerin tanımlanması, muhasebe standartlarını belirlemekten sorumlu olanların yanı sıra, finansal tabloların hazırlanmasından sorumlu olanlara, alternatif muhasebe yöntemleri tarafından üretilen finansal bilginin değerlendirilmesi ile gerekli ve gereksiz açıklamaların birbirinden ayrırt edilmesi konularında yardımcı olur.

Kavramsal Çerçeve’de yer alan amaç ve kavramların uygulanması yüksek kalitede muhasebe standartları ve finansal muhasebe sürecini beraberinde getirir. Bu da karşılığında karar alma aşamasında faydalı olan yüksek kaliteli finansal raporlama bilgisine ulaştırır. Kalite, finansal raporlama bilgilerinin amacı ve niteliksel özellikleri vasıtasıyla tanımlanır.

Bilginin, yüksek kalitede olması için üç önemli kriteri karşılaması gerekir: Bilgi, doğru ve gerçeğe uygun bir sunum sağlamalı, karar verme sürecinde fayda sağlamalı ve şeffaf olmalıdır.

8/1/1 Doğru ve gerçeğe uygun sunum

Finansal tablolar çoğu zaman, bir FFK’nın finansal durumunun, finansal performansının ve finansal durumundaki değişikliklerin doğru ve gerçeğe uygun bir görünümü veya gerçeğe uygun bir şekilde sunumu olarak tanımlanır. Kavramsal Çerçeve’nin, özellikle de niteliksel özelliklerin ve uygun muhasebe kavramları ile Faizsiz Finans Muhasebe Standartlarının uygulanması, genel anlamda o bilginin doğru ve gerçeğe uygun görünümünü veya gerçeğe uygun sunumunu sağlayan finansal tablolarla sonuçlanır.

8/1/2 Karar alma sürecindeki fayda

Bilginin faydası, başlıca sermayedarların karar vermesine katkı sağlamayı hedefleyen finansal tabloların sunulma amaçları bakımından değerlendirilmelidir. Finansal raporların hazırlanma süreci bu tür kullanıcıların karar vermesine yardımcı olmayı amaçlar.

Finansal tabloların sunulmasının karar vericilere katkı sağlama amacı, alternatif muhasebe yöntemlerinin ya da açıklama tercihlerinin değerlendirilebildiği ağır basan bir kritere götürür. Alternatif muhasebe yöntemlerinden birini seçebilme ya da bir takım açıklama seçimleri yapabilme imkânı bulunduğu, seçilmesi gereken yöntem ya da yapılması gereken açıklama, FFK dışındaki asli finansal tablo kullanıcılarının karar verme sürecinde en faydalı bilgiyi üreten yöntem ya da açıklama olmalıdır.

Alternatif muhasebe yöntemleri ya da açıklamalar arasında yapılan seçimin nihai bilginin karar vermede faydalı olma esasına dayanması, seçimi yapanlara yeterli bir rehberlik sağlamaz. Bilgiyi karar verme süreci için faydalı yapan özellikler ayırt edilmeli ve tanımlanmalıdır.

8/1/3 Şeffaflık

Şeffaf bilgi, gerçeğe uygun sunum ve anlaşılabilirlik dâhil Kavramsal Çerçeve'nin hâlihazırda içinde bulundurduğu bazı niteliksel özelliklerin uygulanması sonucunda ortaya çıkar.

Yeterli ve uygun açıklamalar olduğunda da şeffaflığın mevcut olduğu varsayılır.

Yeterli açıklama, finansal tabloların, kullanıcıları için faydalı hâle gelmesi amacıyla gerekli olan tüm önemli bilgileri içermesi gerektiği anlamına gelir. Bu tanımlama, finansal tablo kullanıcılarına karar aldırma süreçlerinde faydalı olması beklenen bilginin gerek finansal tablolarda, gerekse bunlarla birlikte sunulan dipnotlarda veya ilave hususlarda açıklanmasını gerektirir.

Uygun açıklamanın iki yönü vardır: Muhasebe verilerinin düzgün bir biçimde toplulaştırılması ile uygun tanımlar ve açıklamalar:

- a) Muhasebe verilerinin düzgün bir biçimde toplulaştırılması açısından finansal tablolar, kullanıcıların çeşitli kategorilerde yer alan varlıklar, yükümlülükler, yatırım hesabı sahiplerine ait özkaynaklar ile ortaklara ait özkaynaklar, hasılat, giderler, kazançlar, kayıplar, nakit akışları, ortaklara ait özkaynaklardaki değişimler, bilanço dışı yatırım hesabı sahiplerine ait özkaynaklardaki değişimler, Zekât ve sadaka fonunun kaynakları ve kullanımları, Karz fonunun kaynakları ve kullanımları hakkındaki bilgi ihtiyaçlarını karşılayacak yeterli ayrıntıyı sağlamalıdır. Ancak kullanıcının ihtiyaç duyduğu belli bilgileri bulmak için birçok veri satırı üzerinde çalışmak zorunda olması durumu başta olmak üzere, çok fazla ayrıntı verilmesi karışıklığa sebep olabilir. Buna ek olarak, gereğinden fazla ayrıntı kullanıcının önemli verileri gözden kaçırmasına neden olabileceğinden, önemsiz kalemler ayrı ayrı gösterilmemelidir.
- b) Yazılı tanım ve açıklamalar bakımından, başlıklar, alt başlıklar ve tutarlar, anlamlarının açık olması amacıyla, yeterli derecede ilâve tanım ve açıklamalarla desteklenmelidir. Aksi hâlde önemli konular önemsiz konular arasında kaybolacaktır. Finansal tablolarla birlikte sunulan dipnotlar, hem FFK'nın performansı ve yönetiminin değerlendirilmesinde finansal tablo kullanıcılarına yardımcı olan bilgileri sağlamak için, hem de finansal tablolardaki sınırlamaların

açıklanması bakımından her zaman gereklidir. Ancak bu husus, bir ölçüde finansal tablo kullanıcılarının kabiliyetine bağlıdır.

Koşullar ne olursa olsun, Faizsiz Finans Muhasebe Standartlarını yayımlayanlar ve finansal tabloları hazırlayanlar, yeterli açıklamayı faydalı bilgi sağlama yönünde önemli bir adım olarak hedeflemelidir. Bu bağlamda, özellikle Kavramsal Çerçeve içinde yer alan finansal muhasebe ve raporlama amaçları göz önünde bulundurulur.

8/2 İhtiyaca uygunluk

İhtiyaca uygunluk, finansal muhasebe bilgileri ile bilginin hazırlanma amacı arasındaki yakın ilişkiyi ifade eder. Finansal muhasebe bilgilerinin faydalı olması için bilginin, bu bilgilere dayanarak alacakları kararlarda kullanıcıların ihtiyacına uygun olması gerekir.

Finansal tabloların asli kullanıcılarının dikkate aldığı birçok eylem planı vardır. Bu eylem planlarının bazıları belirli bir FFK'yla ilgili olabileceği gibi ilgili de olmayabilir. Belirli bir FFK'yla ilgili finansal muhasebe bilgisi ancak o FFK'yla ilgili eylem planının sonucunun değerlendirilmesi bağlamında ihtiyaca uygun olabilir. Buna göre, bir yatırımcının özkaynak payına sahip olduğu bir FFK'nın finansal tablolarının kendisine bu payının anında satılmasından elde edilecek sonuç hakkında (bunun için istekli bir satıcının bir fiyat teklifi vermesi gerekir) ya da başka bir yere yatırım yapmasının sonuçları hakkında bilgi sağlaması beklenemez. Bu nedenle, belirli bir FFK'nın finansal tablolarının farklı eylem planlarının sonuçlarının değerlendirilmesindeki rolü, o FFK'da bir özkaynak payını elde tutmanın ya da özellikli bir FFK ile belirli bir ilişki başlatmanın sonucunun değerlendirilmesiyle ilgili olmalıdır.

Buna dayalı olarak ihtiyaca uygunluk aşağıdaki şekillerde tanımlanabilir:

Muhasebe bilgisi, faydalı bilginin diğer kriterlerini karşılama kaydıyla, finansal tabloların asli kullanıcılarının FFK ile ilişki kurmasının veya mevcut ilişkilerini sürdürmesinin potansiyel sonuçlarını değerlendirmesine yardımcı oluyorsa ihtiyaca uygundur.

Muhasebe bilgisinin ihtiyaca uygunluğu, bilginin aşağıdaki üç özelliğe sahip olmasını gerektirir:

a) Tahmin değeri

Tahmin değeri, bilginin kullanıcının FFK ile mevcut veya yeni bir ilişkinin potansiyel sonucunu tahmin etmesine imkân tanınması anlamına gelir. Örneğin, varlık ve yükümlülüklerin nakit benzeri değeri üzerinden yeniden değerlendirilmesinden kaynaklanan net gelir, gelecekteki nakit akışlarının tahmini için tarihi maliyete göre yapılan değerlemeden daha iyi bir dayanak sağlar.

b) Geribildirim değeri

Geribildirim değeri, bilginin kullanıcının önceki tahminlerinin kesinliğini doğrulamasına ve bunda düzeltmeler yapmasına imkân vermesi anlamına gelir. Örneğin, net kârın raporlanması özkaynak sahiplerinin nakit akışları hakkında önceki tahminlerini doğrulamasına ya da bu tahminleri düzeltmesine yardımcı olabilir.

c) Zamanında sunum

Zamanında sunum, bilginin karar verenlerin kararlarını etkileyebilecek bir zamanda sunulması olup, bilginin ihtiyaç duyulduğunda elde edilememesi ya da raporlanan olaydan çok uzun süre sonra elde edilmesi durumunda karar verme sürecinde pek faydalı olmayacağı anlamına gelir. Zamanında sunum tek başına bilgiyi ihtiyaca uygun hâle getirmez. Çünkü bilgiyi ihtiyaca uygun hâle getiren diğer faktörler de bulunmaktadır. Ancak, bilginin zamanında sunulmaması, bilginin değerini azaltır ve onu faydalı olmaktan çıkarır.

Zamanında sunum bilgiyi, kararları etkileme gücünü kaybetmeden önce karar vericilerin kullanımına sunmak demektir. İhtiyaca uygun bilgiyi daha kısa sürede kullanıma sunmak, bilginin kararları etkileme gücünü artırabilir ve zamanında sunulmaması bilgiyi potansiyel faydasından yoksun bırakabilir. Bazı bilgiler, raporlama döneminin sona ermesinin ardından çok daha uzun süre kullanıma uygun olabilir, çünkü bazı kullanıcılar o bilgiyi karar verirken dikkate alıyor olabilir. Örneğin, kullanıcılar yatırım yapma veya borç verme kararlarını verirken finansal raporlama bilgisinin çeşitli unsurlarındaki zaman içindeki eğilimleri değerlendirmeye ihtiyaç duyabilir.

Bu nedenle, muhasebe bilgisinin zamanında sunumu iki hususun dikkate alınmasını gerektirir:

a) FFK tarafından yayımlanan finansal tabloların sıklığı, yani; hazırlanan ve yayımlanan finansal tabloların kapsadığı dönemin uzunluğu. Bu bakımdan, hazırlanan finansal tabloların kapsadığı dönem ne kadar uzunsa, içerdiği bilginin faydası o kadar azdır. Öte yandan, hazırlanan finansal tabloların kapsadığı dönem ne kadar kısaysa, içerdiği bilginin güvenilirliği o kadar azdır. Çok kısa bir dönem için hazırlanan finansal tabloların içerdiği bilgiler, bilginin yanıltıcı olmasına hatta kullanıcının zaman kaybına neden olabilecek dönemsel veya tesadüfi etmenlerden etkilenebilir. Ancak, raporlama döneminin çok uzun olması durumunda, kullanıcının finansal tablolarda yer alan bilgileri elde etmek veya kullanmak için çok uzun süre beklemesi gerekir. Bu durumda ise, kullanıcının üzerinde düşündüğü eylem planlarının sonuçları hakkındaki değerlendirmelerinde bilginin belirleyici rol oynaması için çok geç olabilir.

- b) Finansal tabloların kapsadığı dönemin sonuyla, yayımlanma tarihi arasında geçen süre. Finansal tabloların yayıma hazırlandığı süre ne kadar uzunsa, içerdiği bilginin değer kaybı o kadar fazladır. Finansal tablolarını makul ve mümkün olan en erken zamanda hazırlamak FFK'nın sorumluluğundadır.

Dolayısıyla en uygun sıklık ve en az gecikme, faydalı muhasebe bilgisi için önemli kriterlerdir. Bu iki husus, finansal muhasebe verisinin toplanması ve ölçümünden ziyade öncelikli olarak raporlama fonksiyonu için uygulanır.

8/2/1 Anlaşılabilirlik

Anlaşılabilirlik, kullanıcıların bilginin anlamını kavrayabilmesini sağlayan özelliktir. Bilgi sınıflandırıldığında, ayırt edici özelliği belirtildiğinde, açık ve öz bir biçimde sunulduğunda anlaşılabilirlik artar.

Anlaşılabilirlik finansal tabloların içerdiği bilginin niteliğine, bilginin sunulma biçimine ve dış kullanıcıların geçmiş deneyimleri ile finansal raporlamaya ilişkin kabiliyetlerine bağlıdır. Dolayısıyla muhasebe standartlarını yayımlayanların ve finansal tabloları hazırlayanların, muhasebe bilgisi sağlanan kişilerin kabiliyetleri ve kısıtlarından haberdar olması önemlidir.

Bu husus, muhasebe standartlarını yayımlayanların ve finansal tabloları hazırlayanların dikkatle ele alması gereken kavramlardan biridir. Standartları yayımlayanlar, muhasebe standartlarının sadece finansal tabloları hazırlayanların faydalanması için oluşturulmadığının bilincinde olmalıdır. Dahası, standartlar finansal tablo kullanıcılarının üzerinde düşündükleri alternatif eylem planlarını yeniden değerlendirmesi için hazırlanır. Buna göre, finansal tablo kullanıcılarının güçlü yanları ve kısıtları Faizsiz Finans Muhasebe Standartlarının hazırlanmasında diğer hususlar gibi önemli bir biçimde dikkate alınmalıdır. Aynı şekilde, finansal tabloları hazırlayanlar, tabloların sadece diğer muhasebecilerin faydalanması için hazırlanmadığının farkında olmalıdır. Bilakis finansal tablolar FFK'lar hakkında hiç bilgisi olmayan ya da sınırlı bilgisi olan dış kullanıcıların faydalanması için hazırlanır. Bu nedenle, finansal tabloların tasarlanması ve birlikte sunuldukları dipnotların yazılması sırasında FFK'lar hakkında yeterli bilgisi olmayan kullanıcıların güçlü yanları ve kısıtları dikkate alınmalıdır.

Aşağıdaki hususlar da finansal muhasebe bilgisinin anlaşılabilirliğine katkıda bulunacaktır:

- Sadece muhasebeciler için değil, finansal tablo kullanıcıları için de anlam ifade eden sınıflandırmaların kullanımı,

- Bilgilerin başlıkları,
- İlgili verilerin birbirine yakın sunulması ve
- Kullanıcıların genellikle bilmek istediği net rakamların sunumu.

8/3 Güvenilirlik

Finansal muhasebe bilgisi kullanıcıları, bu bilgilerin yüksek düzeyde güvenilirliğe sahip olmasını tercih eder. Güvenilirlik kullanıcıların güvenli bir şekilde bilgiyi esas almasını sağlayan özelliktir. Ancak güvenilirlik, mutlak doğruluk anlamına gelmez, zira muhasebe bilgisi zorunlu olarak tahmin ve muhakemeleri yansıtır. Güvenilirlik daha ziyade, belirli bir işlem veya olayı çevreleyen belirli koşullara dayalı olarak, işlem veya olayın etkisini ölçmek ve/veya açıklamak için seçilen yöntem anlamına gelir ve söz konusu olay veya işlemin özünü yansıtan bilgiyi üretir. Muhasebe yöntemlerinin uygulanmasındaki tahmin ve muhakemeler, kati delilin bulunmaması hâlinde ikna edici kanıtların kullanımına izin veren Fıkhî ilkelerle tutarsız değildir. Güvenilir muhasebe bilgisi aşağıdaki niteliklere sahip olmalıdır:

8/3/1 Gerçeğe uygun sunum

Bu nitelik, bilginin sunmayı amaçladığı şeyi gerçeğe uygun şekilde sunması gerektiği anlamına gelir. Bu durumda, bu tür bir bilgi gerçek durum ile uygundur. Ancak, muhasebe bilgisinin bu niteliğine dayalı olarak farklı muhasebe yöntemlerinin değerlendirilmesine izin veren genel bir kural yoktur. Belirli bir muhasebe yönteminin başka bir yöntem tarafından üretilen bilgidен daha gerçeğe uygun bir sunum sağlayıp sağlamayacağı, her bir olayın durum ve şartlarına bağlı olacaktır.

8/3/2 Tarafsızlık

Herhangi bir gruba karşı tarafsız olmak veya önyargılı olmamak İslâmî ilkelerin tamamıyla desteklediği bir kavramdır. Bu husus, muhasebe bilgisinin, diğerlerine zarar verecek şekilde bir gruba haksız bilgi avantajı sağlamadan veya önyargısız bir şekilde kullanıcılarının ortak bilgi ihtiyaçlarına hizmet etmesi gerektiği anlamına gelir.

Tarafsızlığın olmayışı, muhasebe bilgisinin güvenilirliğini etkiler. Yanlı bilgi güvenilir bilgi değildir. Tarafsız finansal muhasebe bilgisi, dış kullanıcıların ortak ihtiyaçlarına yönelik bilgi olup, bilginin özellikli kullanıcılarının belirli ihtiyaçları hakkındaki varsayımlardan bağımsızdır. Tarafsız finansal muhasebe bilgisi gerçeğe uygun bilgidir ve önceden belirlenmiş sonuçlara yönelik önyargılardan aridir.

Dolayısıyla muhasebe bilgisinin tarafsızlığı, muhasebe standartlarını yayımlamaktan sorumlu olanlar için olduğu kadar finansal tabloları hazırlayanlar için de özel bir sorumluluk meydana getirir. Her iki durumda da, sonuçta oluşan bilginin ihtiyaca uygunluğu ve söz konusu

bilginin güvenilirliği şeklindeki iki amaca ulaşmak için alternatif ölçüm ve/veya açıklama yöntemleri arasından bir seçim yapma sorumluluğu bulunmaktadır.

8/3/3 Öz ve biçim

Bilgi, sunmayı amaçladığı işlem ve diğer olayları gerçeğe uygun şekilde sunacaksa, öz ve ekonomik gerçekliği kadar hukuki biçimine de uygun olarak muhasebeleştirilmeli ve sunulmalıdır.

Finansal raporlama, bir ekonomik olgunun özünün olduğu kadar hukuki biçiminin dikkate alınmasını gerektirir.

8/3/4 Tamlık

Finansal raporlardaki bilginin güvenilir olması için, önemlilik ve maliyet sınırları içinde tam olması gerekir. Bir hususun gözden kaçırılması, bilginin yanlış veya yanıltıcı olmasına, dolayısıyla güvenilir ve ihtiyaca uygunluk bakımından eksik olmasına neden olabilir.

8/3/5 Doğrulanabilirlik

Doğrulanabilir bilgi, finansal raporlama bilgisinin sunmayı amaçladığı ekonomik olayı sunduğuna ilişkin güveni artırır. Doğrulanabilirlik, bilginin kullanıcılara sunmayı amaçladığı ekonomik olayı gerçeğe uygun şekilde sunduğunun güvencesini vermeye yardımcı olan özelliğidir. Doğrulanabilirlik, farklı alanlarda bilgi sahibi ve bağımsız gözlemcilerin, tam bir mutabakat gerekli olmaksızın, aşağıdaki iki husustan biri üzerinde genel uzlaşya varabileceğini ifade eder:

- Bilginin sunmayı amaçladığı ekonomik olayı önemli bir hata veya önyargı olmaksızın sunduğu ya da
- Önemli bir hata veya önyargı olmaksızın uygun bir finansal tablolara alma veya ölçüm yönteminin uygulandığı.

Doğrulama doğrudan ya da dolaylı olabilir. Doğrudan doğrulamada, bir tutar ya da bizzat başka bir sunum, örneğin, nakit sayımı veya ticari amaçlı menkul kıymetlerin ve kayıtlı piyasa fiyatlarının gözlemlenmesi vasıtasıyla doğrulanır. Dolaylı doğrulamada, tutarın sunumu, girdilerin kontrolü ve çıktılarının aynı muhasebe uygulaması ve metodolojisi kullanılarak yeniden hesaplanması yoluyla doğrulanır.

8/3/6 Tutarlılık

Bir FFK, uyguladığı muhasebe ölçüm ve açıklama yöntemlerinde dönemler itibarıyla tutarlı olmalıdır. Ancak bu hüküm, diğer yöntemleri kullanması için geçerli bir sebep olması hâlinde FFK'nın aynı işlem için aynı ölçüm ve açıklama yöntemlerini kullanmaya devam etmesi gerektiği anlamına gelmez. Örneğin, farklı bir yöntemin kullanımını gerektiren

gerekçelerin mevcut olması hâlinde FFK yönetimi amortisman yöntemini değiştirmeye karar verebilir. Ancak bu değişiklik ve değişikliğin etkisi, finansal tablolarda açıklanmalıdır.

8/4 Karşılaştırılabilirlik

Karşılaştırılabilir finansal muhasebe bilgisi, kullanıcıların FFK'nın zaman içinde kendi performansı ve diğer işletmeler karşısındaki performansı ile ilgili olan benzerlik ve farklılıkları belirlemesine imkân sağlar. Dolayısıyla finansal muhasebe bilgisinin faydası, benzer olaylar için benzer ölçüm ve/veya açıklama yöntemlerinin kullanılmasıyla artar. Karşılaştırılabilirlik, güvenilirlik ve ihtiyaca uygunluğun birbiriyle kesiştiği noktalar olsa da, karşılaştırılabilirliğin birçok boyutu kullanıcılara faydalı finansal muhasebe bilgisi sağlamak için önemli olduğundan ayrı olarak dikkate alınmalıdır.

8/5 İhtiyatlılık

Finansal raporlamanın karar alma sürecindeki faydası; şüpheli alacakların tahsilatı, maddi duran varlıkların muhtemel faydalı ömrü ve FFK'ya yönlenebilecek garanti taleplerinin sayısı gibi birçok olay ve koşulu çevreleyen belirsizliklerden etkilenir. Finansal raporlar hazırlanırken bu tür belirsizlikler, niteliği ve kapsamı açıklanıp ihtiyatlı davranılarak finansal tablolara alınır. İhtiyatlılık, belirsizliğin hâkim olduğu koşullarda gerekli tahminleri yaparken, ihtiyaç duyulan yargıların uygulanmasında temkinli davranmaktır. Öyle ki; varlıklar veya gelirler olduğundan yüksek, yükümlülükler veya giderler olduğundan düşük beyan edilmez. Ancak ihtiyatlı davranmak, örneğin, gizli yedeklerin ya da aşırı miktarda karşılıkların oluşturulmasına, varlıklar veya gelirin kasten olduğundan düşük ya da yükümlülükler veya giderlerin kasten olduğundan yüksek gösterilmesine izin vermez. Çünkü aksi bir durumda finansal raporlar tarafsız ve dolayısıyla güvenilirlik niteliğini haiz olmaz.

9 Muhasebe Bilgilerinin Hazırlanması ve Sunumu

Faydalı finansal raporlama bilgilerinin sağlanması, önemlilik ve maliyet kısıtları tarafından sınırlandırılmaktadır.

9/1 Önemlilik

Bir bilginin eksik ya da yanlış sunulması, kullanıcıların FFK'nın finansal bilgilerine dayalı olarak verdiği kararları etkileyebiliyorsa bu bilgi önemlidir.

Finansal tabloların hazırlanmasında, içerdikleri bilgilerin niteliksel ve niceliksel önemi bakımından, asli kullanıcıların ortak bilgi ihtiyaçları her zaman dikkate alınmalıdır. Niteliksel veya niceliksel olarak önemli bilgi sunulmalıdır. Önemli olmayan bilgiler sunulmayabilir.

Önemlilik ve yeterli açıklama birbiriyle ve aynı zamanda ihtiyaca uygunluk ve güvenilirlik kavramlarıyla ilişkilidir. Önemlilik ve yeterli açıklama birbiriyle

ilişkilidir, zira bilgi önemliyse, açıklanmalıdır ve aynı zamanda açıklanmayan bilginin önemsiz olduğu varsayılır. Önemlilik ve yeterli açıklama ihtiyaca uygunluk ve güvenilirlikle ilişkilidir. Çünkü finansal tabloların amaçlarına uygun olmayan ya da güvenilir olmayan bilginin açıklanmaması gerekmektedir. Bir ölçüm ve iletişim süreci olarak finansal muhasebe, sıklıkla muhakemeleri ihtiva eder. Bu muhakemeler yapılırken önemlilik değerlendirmeleri temel rol oynar. Finansal muhasebede önemlilik göreceli bir durumdur. Önemlilik niceliksel ya da niteliksel özelliklere ya da her ikisinin bileşimine bağlıdır.

Genelde, bir kalemin gözden kaçırılması, açıklanmaması veya yanlış sunulması finansal tablolarda dezenformasyonla sonuçlanacaksa ve dolayısıyla tablo kullanıcılarının değerlendirme ve kararları üzerinde etkili olacaksa, o kalem önemli kabul edilir. Bir kalemin önemli olup olmadığına karar verilirken, hem niteliği hem de tutarı dikkate alınmalıdır. Buna rağmen belli durumlarda bu ikisinden biri belirleyici faktör olabilmektedir.

Niteliksel önemlilik değerlendirmeleri aşağıdakileri içerir:

- a) Bir kalemin yansıttığı işlemin, olayın ya da koşulun yapısal önemi; yani olağan ya da olağandışı olması, beklenen ya da beklenmedik olması, mükerrer olması ya da olmaması, Fıkhî hükümlere uygun olması veya olmaması, yasal ya da yasadışı olması ve
- b) Bir kalemin, gelecekteki olayların muhtemel gidişatının bir göstergesi olarak taşıdığı yapısal önem; kalemin yeni faaliyetleri işaret edip etmediği, FFK'nın mevcut faaliyetlerindeki önemli değişiklikleri veya FFK'nın uygulamalarındaki değişiklikleri temsil edip etmediği.

Niceliksel önemlilik değerlendirmeleri aşağıdakileri içerir:

- a) Kalemin normal beklentiler bağlamındaki tutarı ve
- b) Kalemin uygun bir esasa göre büyüklüğü. Örneğin; yatırım hesaplarının payı düşüldükten sonra net kâra ilişkin gelir tablosu kalemleri veya geçmişteki birkaç yıla ilişkin ortalama faaliyet geliri veya toplam varlıklar, toplam yatırım hesapları veya ortaklara ait özkaynaklar bağlamında finansal durum tablosu kalemleri.

9/2 Bilginin maliyeti

Finansal raporlama bilgisinin sağlanmasından doğan faydalar, o bilginin edinilmesine ilişkin maliyetleri aşmalıdır.

Bilginin de, tıpkı başka bir emtia gibi, FFK ya da toplumun bütünü için bir maliyeti bulunmaktadır. Finansal muhasebenin sağladığı bilgi, sağlanması ve kullanılması bakımından bir maliyet içerir ve genellikle bu maliyetin finansal muhasebe bilgisi kullanıcılarına gerek bireysel gerekse toplumsal düzeyde karar alma sürecinde sağlanan faydayı aşmaması beklenmelidir.

10 Yürürlük

Kavramsal Çerçeve, 1 Ocak 2020 veya sonrasında başlayan hesap dönemlerinde uygulanır. Erken uygulamaya izin verilmektedir.

KURUL KARARI

Karar No: 75935942-050.01.04 – [01/133]

Karar Tarihi: 16/05/2019

Konu: FFMS 1 Katılım Bankaları ve Faizsiz
Finans Kuruluşlarının Finansal Tablolarında
Genel Sunum ve Açıklama'nın Yayınlanması

660 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 9'uncu maddesi uyarınca; Faizsiz Finans Muhasebe Standartlarının (FFMS) mevzuatımıza kazandırılması amacıyla, "*FFMS 1 Katılım Bankaları ve Faizsiz Finans Kuruluşlarının Finansal Tablolarında Genel Sunum ve Açıklama*"nın yayınlanmasına karar verilmiştir.

**Faizsiz Finans Muhasebe Standardı 1
Katılım Bankaları ve Faizsiz Finans
Kuruluşlarının Finansal Tablolarında
Genel Sunum ve Açıklama**

Standart Metni

1 Standardın Kapsamı

Bu Standart, katılım bankalarının ve faizsiz finans kuruluşlarının¹ finansal tablolarının ana kullanıcılarının ortak bilgi ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla yayımladıkları finansal tablolara uygulanır. Bu Standart, hukuki biçimi, kurulduğu ülke veya ölçeğinden bağımsız olarak tüm katılım bankaları için geçerlidir.

Bu Standartta yer alan hükümlerin katılım bankasının ana sözleşmesine ya da faaliyette bulunduğu ülkenin mevzuatına aykırı olması durumunda, söz konusu aykırılık ve yayımlanan Standartların finansal tabloların ilgili unsurları üzerindeki etkisi açıklanır. (Paragraf 1)

2 Genel Hükümler

2/1 Tam bir finansal tablolar seti

Katılım bankaları tarafından yayımlanması gereken tam bir finansal tablolar seti aşağıdakilerden oluşur:

- Finansal durum tablosu,
 - Gelir tablosu,
 - Nakit akış tablosu,
 - Ortaklara ait özkaynak değişim tablosu veya dağıtılmamış kârlar tablosu,
 - Kısıtlanmış yatırımlar değişim tablosu,
 - Zekât ve sadaka fonunun kaynakları ve kullanımları tablosu (katılım bankası Zekâtı toplama ve dağıtma sorumluluğunu yüklediğinde),
 - Karz fonunun kaynakları ve kullanımları tablosu,
 - Finansal tablo dipnotları ve
 - Faizsiz Finans Kuruluşlarının Finansal Raporlamasına İlişkin Kavramsal Çerçeve'de belirtildiği şekilde finansal tablo kullanıcılarının ihtiyaç duyduğu bilgilerin sağlanmasına yardımcı olacak her türlü tablo, rapor ve diğer veriler.
- (Paragraf 2)

2/2 Karşılaştırmalı finansal tablolar

Bir katılım bankası, asgari olarak bir önceki karşılaştırılabilir dönemin finansal tablolarını içeren karşılaştırmalı finansal tabloları yayımlar. Yayımlanan finansal tablolardaki sunum yöntemleri ve açıklamalar; kullanıcıya, katılım bankasının finansal durumunda, faaliyet sonuçlarında, nakit akışlarında, katılım bankası tarafından yönetilen kısıtlanmış yatırımlarda, Zekât ve sadaka ile Karz fonunun kaynaklarında ve kullanımlarında meydana gelen değişiklikleri, finansal

¹ Bundan sonra katılım bankası veya katılım bankaları olarak ifade edilecektir.

tabloların kapsadığı dönemler itibarıyla yapılan muhasebe değişikliklerinden ayrıntı edebilme imkânını sağlar. (Paragraf 3)

2/3 Finansal tablolarda sunulan yuvarlama tutarları

Finansal tablolar ve ilgili dipnotlarda sunulan tutarlar en yakın parasal birime (parasal tutara) yuvarlanır. (Paragraf 4)

2/4 Finansal tabloların biçimi ve sınıflandırması ile finansal tablolarda kullanılan terimler

Finansal tablolarda kullanılan biçim ve sınıflandırmalar, tablo içeriğinin açıkça sunulmasını sağlar. Ayrıca, finansal tabloların içeriğini ifade etmek için kullanılan terimlerle, kullanıcıların tabloların içerdiği bilgileri anlaması ve kavraması sağlanır. Finansal durum tablosunda varlık ve yükümlülükler kısa veya uzun vadeli olarak sınıflandırılmaz. (Paragraf 5)

2/5 Sayfaların numaralandırılması

Finansal tabloları ve ilgili dipnotları içeren sayfalar ardışık olarak numaralandırılır. Finansal tablo dipnotlarına açık ve belirgin başlıklar verilir ve finansal tablolardaki ilgili kalemlere çapraz referanslarda bulunulur. (Paragraf 6)

2/6 Finansal tabloların ayrılmaz bir parçası olan dipnotlar

Finansal tabloları içeren her bir sayfanın altında aşağıdaki ifade yer alır:

“Finansal tabloların - ilâ - sayılı dipnotları, finansal tabloların ayrılmaz bir parçasıdır”.

Bununla birlikte dipnotlara, finansal tablo içeren son sayfadan hemen sonra yer verilir. (Paragraf 7)

3 Finansal Tablolardaki Genel Açıklamalar

3/1 Önemli bilginin yeterli şekilde açıklanması

Finansal tablolarda, söz konusu finansal tabloları kullanıcılar için yeterli, ihtiyaca uygun ve güvenilir hâle getirmek amacıyla gerekli olan tüm önemli bilgiler açıklanır. (Paragraf 8)

3/2 Katılım bankası hakkındaki temel bilgilerin açıklanması

Finansal tablolarda katılım bankası hakkında, uygulanabilir olduğu ölçüde, asgari olarak aşağıdaki bilgiler açıklanır:

- Katılım bankasının adı,
- Kurulduğu ülke,
- Kuruluş tarihi ve hukuki biçimi,
- Merkez adresi ve katılım bankasının faaliyet gösterdiği her ülkedeki şube sayısı,

- e) Kuruluş sözleşmesine göre katılım bankasının yürütmeye yetkili olduğu faaliyetlerin ve sağladığı başlıca bankacılık hizmetlerinin yapısı,
- f) Katılım bankasının, kendi finansal tablolarıyla konsolide edilen bağlı ortaklıklarının adları, bunların kurulduğu ülkeler, katılım bankasının her bir ortaklıktaki ortaklık yüzdesi ve ortaklıkların faaliyet yapısı,
- g) Katılım bankasının, kendi finansal tablolarıyla konsolide edilmeyen bağlı ortaklıklarının adları, bunların kurulduğu ülkeler, katılım bankasının her bir ortaklıktaki ortaklık yüzdesi, ortaklıkların faaliyet yapısı ve bağlı ortaklıkların finansal tablolarının katılım bankasının konsolide finansal tablolarının dışında kalmasının nedenleri,
- h) Holding şirketinin ve diğer bağlı şirketlerin adı. İki işletme, her birinin paylarının en az yüzde 51'inin başka bir işletme tarafından kontrol edilmesi durumunda, birbirinin bağlı şirketi olarak kabul edilir,
- i) Danışman ya da danışma kurulunun katılım bankasının faaliyetlerinin gözetimindeki görevi ile katılım bankasının kendi düzenlemeleri uyarınca ve fiili uygulamadaki yetkisi,
- j) Katılım bankasının faaliyetlerinin ve holding şirketinin gözetiminden sorumlu olan organ,
- k) Katılım bankasının Zekât sorumluluğu ve
- l) Katılım bankasının kurulduğu ülkedeki ve şubelerinin faaliyet gösterdiği diğer ülkelerdeki vergi uygulaması. Katılım bankası, kurulduğu ülkede ve diğer ülkelerde geçici bir vergi muafiyetinden yararlanıyorsa, geçici vergi muafiyetinin süresi ve geri kalan süresi. (Paragraf 9)

3/3 Muhasebe ölçümü için kullanılan para biriminin açıklanması

- a) Finansal tabloların içeriğinden açıkça anlaşılmıyorsa, muhasebe ölçümü için kullanılan para birimi ayrıca açıklanır.
- b) Finansal tablolarda yabancı para cinsinden bakiyeleri ve işlemleri çevirmek için kullanılan muhasebe yöntemi açıklanır. (Paragraf 10)

3/4 Önemli muhasebe politikalarının açıklanması

- a) Muhasebe politikalarının tanımı

Muhasebe politikaları, katılım bankasının yönetimi tarafından finansal tabloların hazırlanması ve yayımlanmasında kullanılan muhasebe ilke, esas, kural ve yöntemlerini ifade eder. (Paragraf 11)

- b) Açıklanması gereken muhasebe politikaları

Finansal tablolar, söz konusu tabloların hazırlanması ve yayımlanması için kullanılan önemli muhasebe politikalarının açık ve öz bir tanımını içerir. Bu açıklama asgari olarak, aşağıdaki koşullarda uygulanan önemli politikaları içerir:

1. Kabul gören alternatif muhasebe yöntemleri arasında bir seçimi yansıtan muhasebe politikaları (örneğin, kullanılan amortisman yöntemi).
2. Varsa, katılım bankası yönetimi tarafından kullanılan fakat katılım bankaları için finansal muhasebe kavramlarıyla tutarlı olmayan muhasebe politikaları.
3. Hasılat, kazanç ve kayıpların finansal tablolara alınması için katılım bankasının yönetimi tarafından kullanılan muhasebe politikaları.
4. Katılım bankası yönetimi tarafından şüpheli alacakların finansal tablolara alınması ve belirlenmesi ile borçların kayıttan düşülmesi için kullanılan muhasebe politikaları.
5. Uygulanabilir olması durumunda, katılım bankası yönetimi tarafından varlık, yükümlülük ve kısıtlanmış yatırımların nakit benzeri değerlerine göre yeniden değerlendirilmesi için kullanılan politika, esas ve yöntemler.
6. Varlık, yükümlülük ve yatırımların nakit benzeri değerine göre yeniden değerlendirilmesi zorunlu değilse, kısıtlanmış veya kısıtlanmamış yatırım hesaplarının ve benzerlerinin sahiplerine ait özkaynakların değerinin belirlenmesinde tarihi maliyet esasının kullanılması.
7. Katılım bankası yönetimi tarafından, varsa bağlı ortaklıkların finansal tablolarının konsolidasyonunda kullanılan muhasebe politikaları. (Paragraf 12)

c) Önemli muhasebe politikalarının açıklanma yöntemi

Önemli muhasebe politikaları tek bir dipnotta açıklanır ve finansal tablo dipnotlarının birinci ya da ikinci sırasında gösterilir. (Paragraf 13)

3/5 Olağandışı kısıtlamaların açıklanması

Bir düzenleyici veya denetleyici kurum tarafından katılım bankasına uygulanan olağandışı kısıtlamalar, bu tür kısıtlamalarla ilgili düzenlemeler dikkatle değerlendirildikten sonra finansal tablolarda açıklanır. Bir kısıtlamanın olağandışı kabul edilmesi için ya yönetimin katılım bankasını yönetmek için gerekli olan kararları alma yeteneğini kısıtlaması ya da katılım bankasının kuruluş sözleşmesi ile yetkilendirildiği faaliyetlerden bazılarını yürütmesini engellemesi gerekir. (Paragraf 14)

3/6 Fıkhî hükümlerin yasakladığı kazanç ve harcamaların açıklanması

Finansal tablolarda, Fıkhî hükümlerin izin vermediği kaynak veya araçlarla gerçekleşen kazançların tutarı ve yapısı açıklanır. Benzer şekilde, Fıkhî hükümlerin izin vermediği amaçlara yönelik olarak yapılan harcamaların tutarı ve yapısı da açıklanır. Katılım bankası, yasaklanmış kazançlarla oluşturulan ya da yasaklanmış harcamalar yoluyla edinilen varlıkların nasıl elden çıkarılacağını açıklar. (Paragraf 15)

3/7 Varlıklara ilişkin risk yoğunlaşmalarının açıklanması

Finansal tablolarda, aşağıdaki yoğunlaşmalardan her birine yatırılan veya tevdi edilen varlıkların büyüklüğü açıklanır:

- Ekonomik sektör (örneğin; tarım sektörü, hizmet sektörü, imalat sektörü, gayrimenkul sektörü vb.),
- Müşteri (adı belirtilmeksizin başka bir katılım bankası ya da finansal kuruluş dâhil),
- Kendine özgü ekonomik özellikleri olan yurt içindeki coğrafi bir bölge ve
- Yabancı ülkeler. (Paragraf 16)

3/8 Kısıtlanmamış yatırım hesapları ve benzerleri ile diğer hesapların kaynaklarına ilişkin yoğunlaşmaların açıklanması

Yabancı ülkelerdeki kısıtlanmamış yatırım hesapları ve benzerleri ile diğer hesapların kaynaklarına ilişkin yoğunlaşmaların türüne göre bakiye büyüklüğü finansal tablolarda açıklanır. (Paragraf 17)

3/9 Kısıtlanmamış yatırım hesapları ve benzerleri ile diğer hesapların vadelerine göre dağılımının açıklanması

Kısıtlanmamış yatırım hesapları ve benzerleri ile diğer hesapların türüne göre, finansal durum tablosunun tarihinden vadelerine kadar olan sürelerle göre dağılımı finansal tablolarda açıklanır. Katılım bankası açıklamasında, cari hesaplar ve diğer hesaplar arasında ayırım yapar. Katılım bankası bu açıklamanın amacı doğrultusunda cari olmayan hesaplarla ilgili olarak bir sonraki dönemde ve takip eden dönemlerdeki nakit bulundurma zorunluluğu için tasarlanmış vade sürelerini kullanır. Vade süreleri tutarlı bir biçimde kullanılır ve katılım bankası tarafından kullanılan vade sürelerindeki değişiklikler açıklanır. (Paragraf 18)

3/10 Vadelerine veya nakde çevrilmesi beklenen süreye göre varlıkların dağılımının açıklanması

Varlıkların finansal durum tablosu tarihinden vadelerine ve nakde çevrilmelerinin beklendiği tarihe kadar olan sürelerle göre dağılımı finansal tablolarda açıklanır. Katılım bankasının açıklamasında nakit ve diğer varlıklar arasında ayırım yapılır. Katılım bankası diğer varlıklarla ilgili olarak bu açıklamanın amacı doğrultusunda, finansal durum tablosu tarihinde mevcut varlıklardan bir sonraki dönemde ve takip eden dönemlerde beklenen likidite kaynaklarını açıklamak için tasarlanan vade ya da dönüşüm sürelerini kullanır. Vade veya dönüşüm süreleri tutarlı bir biçimde kullanılır ve vade ya da dönüşüm sürelerindeki değişiklikler açıklanır. (Paragraf 19)

3/11 Bloke hesapların açıklanması

Katılım bankasının diğer taraflarda bloke hesap olarak tutmak zorunda olduğu tutarlar finansal tablolarda açıklanır. (Paragraf 20)

3/12 Yabancı para cinsinden gösterilen varlık ve yükümlülüklerle ilişkili riskin açıklanması

Finansal durum tablosu tarihi itibarıyla yabancı para cinsinden net varlıklar (net yükümlülükler) yabancı para türüne göre finansal tablolarda açıklanır. (Paragraf 21)

3/13 Şarta bağlı olayların açıklanması

Finansal durum tablosu tarihi itibarıyla mevcut olan akreditif ya da teminat mektubu veya benzer araçların ihracından kaynaklananlar dâhil olmak üzere şarta bağlı olaylar finansal tablolarda açıklanır. (Paragraf 22)

3/14 Finansal durum tablosu tarihi itibarıyla mevcut olan finansal taahhütlerin açıklanması

Finansal durum tablosu tarihi itibarıyla katılım bankasının önemli bir maliyet veya cezaya katılmaksızın iptal edemeyeceği mevcut önemli finansal taahhütlerinin niteliği ve tutarı finansal tablolarda açıklanır. (Paragraf 23)

3/15 Raporlama döneminden sonraki önemli olayların açıklanması

Finansal durum tablosu tarihinden sonra meydana gelen ve katılım bankasının faaliyetleri veya ölçeğinde önemli bir değişikliğe neden olabilecek ya da yönetimin faaliyet gösterme kabiliyetini kısıtlayabilecek durumları içeren olaylar dâhil olmak üzere katılım bankasının finansal durumu ve faaliyet sonuçları üzerinde önemli etkisi olabilecek olaylar finansal tablolarda açıklanır. Bu açıklama düzenleyici ve denetleyici kurumlar tarafından uygulanan düzenleyici hükümler dikkatle değerlendirildikten sonra yapılır. (Paragraf 24)

3/16 Kısıtlanmış veya teminat olarak verilmiş varlıkların açıklanması

Belirli bir kullanım için kısıtlanan ya da katılım bankasının mükellefiyetleri için teminat olarak kullanılan varlıkların niteliği ve tutarı finansal tablolarda açıklanır. (Paragraf 25)

3/17 Muhasebe politikaları ve tahminlerdeki değişiklikler ile hata düzeltmelerinin açıklanması

Aşağıdaki muhasebe değişikliklerinin niteliği ve etkileri finansal tablolarda açıklanır:

a) Muhasebe politikasındaki değişiklik

Muhasebe politikasındaki bir değişikliğe ilişkin açıklama aşağıdakileri içerir:

1. Değişikliğin tanımı ve gerekçesi ve

2. Değişikliğin, cari döneme ve karşılaştırma amacıyla sunulan geçmiş dönemlere ait net kâr üzerindeki etkisiyle karşılaştırma amacıyla sunulan ilk dönemin başından itibaren dağıtılmamış kârlar üzerindeki etkisi.²

b) Rutin olmayan bir muhasebe tahminindeki değişiklik³

Rutin olmayan bir muhasebe tahminindeki değişikliğe ilişkin açıklama aşağıdakileri içerir:

1. Değişikliğin tanımı ve nedenleri ve
2. Değişikliğin cari döneme ilişkin kısıtlanmış yatırımlardan kaynaklanan net gelir veya kârlar (zararlar) üzerindeki etkisi.

c) Önceki döneme ait finansal tablolardaki hata düzeltilmesi

Önceki döneme ait finansal tablolardaki hata düzeltilmesine ilişkin açıklama aşağıdakileri içerir:

1. Hatanın niteliği ve hatadan etkilenen önceki dönemler ve
2. Hata düzeltilmesinin hatadan etkilenen dönemlere ve cari döneme ilişkin kısıtlanmış yatırımlardan net gelir veya kârlar (zararlar) üzerindeki etkisi.

(Paragraf 26)

- 3/18 Katılım bankası tarafından yatırım kârlarının (zararlarının), kısıtlanmamış yatırım hesapları veya benzerlerinin sahipleri ile yatırımlara kendi fonlarıyla katılsın ya da katılmasın Mudârib veya yatırım yöneticisi olarak katılım bankası arasında dağıtımı için kullanılan yöntemin açıklanması

Katılım bankasının kısıtlanmamış yatırımların dönem kârındaki (zararındaki) payını belirlemek için kullandığı yöntemler finansal tablolarda açıklanır. Her bir türdeki yatırım hesabının getirisi ve getiri oranı da açıklanır. (Paragraf 27)

- 3/19 İlişkili taraf işlemlerinin açıklanması

3/19/1 İlişkili tarafların tanımı

İlişkili taraflar aşağıdakileri ifade eder:

- a) Katılım bankasının yönetim kurulu üyeleri, bağımsız denetçileri, danışmanı veya danışma kurulu üyeleri, genel müdürü ve yardımcıları ile benzeri pozisyondaki kişiler.
- b) (a) bendinde belirtilenlerin ikinci dereceye kadar olan kan ve kayın hısımları.
- c) Katılım bankasının oy haklarının bir yüzdesine (katılım bankası tarafından belirlenen) doğrudan veya dolaylı olarak sahip olan bir

² Değişiklik kısıtlanmış yatırımlarla ilgiliyse, değişikliğin hem cari döneme ve karşılaştırma amacıyla sunulan önceki dönemlere ilişkin yatırım kârları (zararları) üzerindeki etkisi, hem de karşılaştırma amacıyla sunulan ilk dönemin başındaki kısıtlanmış yatırım bakiyesi üzerindeki etkisi açıklanır.

³ Rutin olmayan muhasebe tahminleri, yönetimin, bir varlığın ya da ertelenmiş gelirlerin kayıtlı tutarını gelecek dönemlere dağıtmak ya da finansal tablolara alınması gereken bir yükümlülüğün beklenen tutarını tahmin etmek için yaptığı tahminleri ifade eder. Bunlar yönetimin her bir dönemin sonunda o dönemin sonuçlarını belirlemek için yaptığı tahminleri (örneğin tahsili mümkün olmayan alacakların tahminini) içermez. Finansal tablolarda her bir hesap türünün yatırım getirileri de açıklanır.

gerçek kişi ya da işletme ve böyle bir gerçek kişinin ikinci dereceye kadar hisimleri. Katılım bankası tarafından belirlenen yüzdede yapılan değişiklikler açıklanır.

- d) (a), (b) veya (c) bentlerinde tanımlanan herhangi bir kişinin (c) bendinde ifade edildiği şekilde oy haklarının belirli bir yüzdesine sahip olduğu ya da yönetim kurulu üyesi olduğu işletmeler.
- e) Katılım bankasının bağlı ortaklıkları ve diğer bağlı şirketleri. İki işletme, her birinin paylarının en az yüzde 51'inin başka bir işletme tarafından kontrol edilmesi durumunda, birbirinin bağlı şirketi olarak kabul edilir.
- f) Faaliyetlerini etkileme imkânı veren oy haklarının yeterli bir yüzdesine doğrudan ya da dolaylı olarak katılım bankasının sahip olduğu bir işletme. (Paragraf 28)

3/19/2 İlişkili taraf işlemlerine ilişkin açıklamaların içeriği

İlişkili taraf işlemlerine ilişkin açıklamalar aşağıdakileri içerir:⁴

- a) Katılım bankası ve ilişkili taraf arasındaki ilişkinin niteliği.
- b) Dönem içerisinde ilişkili tarafla yapılan işlemlerin niteliği ve tutarı.
- c) Finansal durum tablosu tarihi itibarıyla ilişkili taraftan alacakların ve ilişkili tarafa borçların bakiyesi. (Paragraf 29)

4 Tablolardaki Sunum ve Açıklamalar

4/1 Finansal durum tablosu

Finansal durum tablosunun tarihi açıklanır. (Paragraf 30)

Finansal durum tablosu, katılım bankasının varlıklarını, yükümlülüklerini, kısıtlanmamış yatırım hesabı ve benzerlerinin sahiplerine ait özkaynakları ve katılım bankasının ortaklarına ait özkaynakları içerir. (Paragraf 31)

Netleştirmeye ilgili Fıkhî veya hukuki bir hak ve fiili bir beklenti olmaması hâlinde, varlıklar yükümlülüklerle⁵, yükümlülükler de varlıklarla netleştirilmez. (Paragraf 32)

Varlıklar, yükümlülükler, kısıtlanmamış yatırım hesapları ve benzerleri ya da ortaklara ait özkaynaklara ait önemli kalemler finansal durum tablosunda açıklama yapılmadan birleştirilemez. (Paragraf 33)

Beklenen zararları karşılamak için ayrılan herhangi bir karşılık varsa tutarı açıklanır. (Paragraf 34)

Varlık ve yükümlülükler yapısına göre gruplandırılır ve bu gruplandırmalar her bir grubun likiditesine göre sıralanarak finansal durum tablosunda sunulur.

⁴ İcraî yöneticiler için, açıklama sadece, varsa katılım bankası ve icraî yöneticiler arasındaki işlemlere kanunla ya da düzenleyici ve denetleyici kurumlar tarafından belirlenen azami sınırı aşan tutarlarla sınırlıdır.

⁵ Karşılıklar, yükümlülük olarak dikkate alınmaz.

Finansal durum tablosunda; varlıklar, yükümlülükler, kısıtlanmamış yatırım hesapları ve benzerleri ile ortaklara ait özkaynaklar için ayrı ayrı toplamlar sunulur. (Paragraf 35)

Varlık ve yükümlülükler kısa ve uzun vadeli olarak sınıflandırılmaz. (Paragraf 36)

Katılım bankası ve kısıtlanmamış yatırım hesabı sahipleri tarafından ortak finanse edilen ve münferiden katılım bankası tarafından finanse edilen varlıklar için ayrı açıklamalara yer verilmek suretiyle aşağıdaki varlıklara ilişkin olarak finansal durum tablosunda veya finansal tablo dipnotlarında açıklama yapılır:

- a) Nakit ve nakit benzerleri,
- b) Alacaklar:
 - Murâbaha alacakları
 - Selem alacakları
 - İstisnâ alacakları
- c) Menkul kıymet yatırımları,
- d) Mudârebe finansmanı,
- e) Müşâreke finansmanı,
- f) Diğer işletmelerdeki yatırımlar,
- g) Stoklar (Murâbaha anlaşmasının tamamlanmasından önce Murâbaha müşterileri için satın alınan mallar dâhil),
- h) Gayrimenkul yatırımları,
- i) Kiralama amaçlı edinilen varlıklar,
- j) Diğer yatırımlar ve bunların türlerine ilişkin açıklama,
- k) Duran varlıklar ile önemli duran varlık türlerine ve bunların birikmiş amortismanına ilişkin açıklama ve
- l) Diğer varlıklar ve önemli diğer varlık türlerine ilişkin açıklama. (Paragraf 37)

Bir varlığın net gerçekleştirilebilir değeri varlığın kayıtlı değerinden düşüğe açıklanır. Bununla birlikte, beklenen tüm zararlar makul olarak ölçülebilir olduğu zaman finansal tablolara alınır. (Paragraf 38)

Varlık ve yükümlülüklerin yeniden değerlendirilmesinde tahmini nakit benzeri değerleri kullanıldığında, finansal durum tablosuna tahmini nakit benzeri değerleriyle yansıtılan varlıkların tarihi maliyeti ya da yükümlülüklerin tarihi tutarları açıklanır. (Paragraf 39)

Dönem içinde şüpheli alacak hesapları için ayrılan karşılıklardaki değişimler aşağıdaki şekilde açıklanır:

- a) Dönem içinde gelir tablosuna yansıtılan karşılıklar,
- b) Dönem içinde kayıttan düşülen alacaklar,
- c) Daha önce kayıttan düşülen ancak dönem içinde tahsil edilen alacaklar ve
- d) Şüpheli alacaklar için ayrılan karşılıkların dönem başındaki ve dönem sonundaki bakiyesi. (Paragraf 40)

Aşağıdaki yükümlülükler finansal durum tablosu ya da finansal tablo dipnotlarında açıklanır:

- i) Cari hesaplar, tasarruf hesapları ve diğer hesaplar ile her bir hesap kategorisi için ayrı ayrı açıklama,
- ii) Diğer katılım bankalarının hesapları,
- iii) Selem borçları,
- iv) İstisnâ borçları,
- v) Açıklanmış fakat dağıtılmamış kârlar,
- vi) Ödenecek vergiler ve Zekât ve
- vii) Diğer borç hesapları. (Paragraf 41)

Kısıtlanmamış yatırım hesapları ve benzerleri, finansal durum tablosunda yükümlülükler ve ortaklara ait özkaynaklar arasında ayrı bir kalem olarak açıklanır ve sunulur. (Paragraf 42)

Konsolide finansal durum tablosunda azınlık payları açıklanır ve bu paylar tabloda kısıtlanmamış yatırım hesapları ve ortaklara ait özkaynaklar arasında ayrı bir kalem olarak gösterilir. (Paragraf 43)

Finansal durum tablosu ve/veya dağıtılmamış kârlar tablosu ya da ortaklara ait özkaynak değişim tablosu ve/veya finansal tablo dipnotlarında aşağıdaki hususlar uygun bir şekilde açıklanır:

- a) Kayıtlı, taahhüt edilen ve ödenmiş sermaye,
- b) Kayıtlı pay sayısı, ihraç edilen pay sayısı, dolaşımdaki pay sayısı, pay başına itibari değer ve ihraç edilen paylara ilişkin primler,
- c) Dönem başındaki ve sonundaki yasal yedekler ile isteğe bağlı ayrılan yedekler ve bunlarda dönem içinde meydana gelen değişiklikler,
- d) Dönem başındaki ve sonundaki dağıtılmamış kârlar ile uygulanabilir olduğu durumlarda varlık ve yükümlülüklerin nakit benzeri değerlerine göre yeniden değerlendirilmesinden kaynaklanan dağıtılmamış kârların tutarı, bunlardan dönem içerisinde ortaklara yapılan dağıtımlar ve yedeklere veya yedeklerden yapılan transferler dâhil değişimler,
- e) Dönem içinde ortaklara ait özkaynaklarda meydana gelen diğer değişimler ve
- f) Dağıtılmamış kârların ortaklara dağıtımında uygulanan kısıtlamalar. (Paragraf 44)

Finansal durum tablosunda gösterilen her bir kısıtlanmamış yatırım hesabı ve benzerleri ile diğer cari hesaplara ilişkin hak, koşul ve mükellefiyetler açıklanır. (Paragraf 45)

4/2 Gelir tablosu

Gelir tablosunun kapsadığı dönem açıklanır. (Paragraf 46)

Yatırımlara ilişkin hasılat, gider, kazanç ve kayıplar türüne göre açıklanır. (Paragraf 47)

Diğer faaliyetlerden elde edilen önemli hasılat, gider, kazanç ve kayıpların niteliği açıklanır. (Paragraf 48)

Uygulanabilir olduğu durumlarda, varlık ve yükümlülüklerin nakit benzeri değerlerine göre yeniden değerlendirilmesinden kaynaklanan tahmini kazanç ve kayıplar açıklanır. Bu açıklama katılım bankasının varlık ve yükümlülüklerin yeniden değerlendirilmesinde kullandığı genel ilkeleri de içerir. (Paragraf 49)

Uygulanabilir olduğu ölçüde, katılım bankası ve kısıtlanmamış yatırım hesabı sahipleri tarafından ortak finanse edilen yatırımlara ve münferiden katılım bankası tarafından finanse edilen yatırımlara ilişkin hasılat, gider, kazanç ve kayıplara ilişkin ayrı ayrı açıklamaları da içeren aşağıdaki bilgiler gelir tablosunda açıklanır:

- a) Yatırımlardan elde edilen hasılat ve kazançlar,
- b) Yatırımlardan kaynaklanan gider ve zararlar,
- c) Yatırımlardan elde edilen kâr (zarar),
- d) Mudârib olarak katılım bankasının payı öncesi kısıtlanmamış yatırım hesabı sahiplerinin yatırımlardan kaynaklanan kârdaki (zarardaki) payı,
- e) Katılım bankasının yatırımlardan kaynaklanan kârdaki (zarardaki) payı,
- f) Mudârib olarak katılım bankasının kısıtlanmamış yatırım kârındaki (zararındaki) payı,
- g) Mudârib olarak katılım bankasının kısıtlanmış yatırım kârlarındaki payı,
- h) Yatırım temsilcisi olarak katılım bankasının kısıtlanmış yatırımlar için sabit ücreti,
- i) Diğer hasılat, gider, kazanç ve kayıplar,
- j) Genel yönetim giderleri,
- k) Zekât ve vergi öncesi net kâr (zarar),
- l) Zekât ve vergiler (ayrı ayrı açıklanır) ve
- m) Net kâr (zarar). (Paragraf 50)

Katılım bankası tüm ortaklar adına Zekât ödeme mükellefiyetine sahipse, Zekât matrahı açıklanır. (Paragraf 51)

Net kârdaki (zarardaki) azınlık payları (finansal tabloları katılım bankasının tablolarıyla konsolide edilen şirketlerle ilgili) konsolide gelir tablosunda net kârdan (zarardan) önce ayrı bir kalem olarak açıklanır. (Paragraf 52)

4/3 Nakit akış tablosu

Tablonun kapsadığı dönem açıklanır. (Paragraf 53)

Nakit akış tablosunda esas faaliyetlerden, yatırım faaliyetlerinden ve finansman faaliyetlerinden kaynaklanan nakit akışları arasında ayırım yapılır. Ayrıca, tabloda her bir nakit akış kategorisinin ana bileşenleri açıklanır. (Paragraf 54)

Nakit akış tablosunda, dönem içinde nakit ve nakit benzerlerindeki net artış (azalış) ve dönem başı ile dönem sonundaki nakit ve nakit benzerleri bakiyesi açıklanır. (Paragraf 55)

Bedelsiz paylar ya da katılım bankasının özkaynak payları karşılığında edindiği varlıklar gibi nakit ve nakit benzerlerinin ödenmesini veya tahsil edilmesini gerektirmeyen işlemler ve diğer transferler açıklanır. (Paragraf 56)

Katılım bankasının nakit akış tablosunun hazırlanmasında esas olarak kullanılan nakit ve nakit benzerleri bileşenleri politikası açıklanır. (Paragraf 57)

4/4 Ortaklara ait özkaynak değişim tablosu veya dağıtılmamış kârlar tablosu

Ortaklara ait özkaynak değişim tablosunun veya dağıtılmamış kârlar tablosunun kapsadığı dönem açıklanır. (Paragraf 58)

Ortaklara ait özkaynak değişim tablosunda aşağıdaki hususlar açıklanır:

- Dönem başı itibarıyla ödenmiş sermaye, birbirinden ayrı olarak yasal ve isteğe bağlı yedekler ile dağıtılmamış kârlar. Uygulanabilir olduğu durumda, varlık ve yükümlülüklerin nakit benzeri değerlerine göre yeniden değerlendirilmesinden kaynaklanan tahmini kazançların tutarı ayrı olarak açıklanır.
- Ortakların dönem içindeki sermaye katkıları.
- Döneme ilişkin net kâr (zarar).
- Dönem içinde ortaklara yapılan dağıtımlar.
- Dönem içinde yasal ve isteğe bağlı yedeklerde meydana gelen artışlar (azalışlar).
- Dönem sonu itibarıyla ödenmiş sermaye, birbirinden ayrı olarak yasal ve diğer isteğe bağlı yedekler ile dağıtılmamış kârlar. Uygulanabilir olduğu durumda varlık ve yükümlülüklerin nakit benzeri değerlerine göre yeniden değerlendirilmesinden kaynaklanan tahmini kazançların tutarı ayrı olarak açıklanır. (Paragraf 59)

Dağıtılmamış kârlar tablosunda aşağıdakiler açıklanır:

- Dönem başındaki dağıtılmamış kârlar. Uygulanabilir olduğu durumda, varlık ve yükümlülüklerin nakit benzeri değerlerine göre yeniden değerlendirilmesinden kaynaklanan tahmini dağıtılmamış kârların tutarı ayrı olarak açıklanır.
- Döneme ilişkin net kâr (zarar).
- Dönem içinde yasal ve isteğe bağlı yedeklere yapılan transferler.
- Dönem içerisinde ortaklara yapılan dağıtımlar.
- Dönem sonundaki dağıtılmamış kârlar. Uygulanabilir olduğu durumda, varlık ve yükümlülüklerin nakit benzeri değerlerine göre yeniden değerlendirilmesinden

kaynaklanan tahmini dağıtılmamış kârların tutarı ayrı olarak açıklanır. (Paragraf 60)

4/5 Kısıtlanmış yatırımlar değişim tablosu

Kısıtlanmış yatırımlar değişim tablosunun kapsadığı dönem açıklanır. (Paragraf 61)

Tabloda kısıtlanmış yatırımlar finansman kaynağına göre ayrılır (örneğin, kısıtlanmış yatırım hesapları ile finanse edilen yatırımlar, kısıtlanmış yatırım portföylerindeki yatırım birimleri gibi). Ayrıca tabloda yatırım portföyleri türüne göre ayrılır. (Paragraf 62)

Kısıtlanmış yatırımlar değişim tablosunda aşağıdakiler açıklanır:

- Dönem başındaki kısıtlanmış yatırımlar bakiyesi. Uygulanabilir olduğu durumda, bakiyenin, kısıtlanmış yatırımların nakit benzeri değerlerine göre yeniden değerlendirilmesinden kaynaklanan kısmı ayrı olarak açıklanır.
- Yatırım portföylerinin her birindeki yatırım birimlerinin dönem başındaki sayısı ve birim başına değeri.
- Dönem içinde katılım bankası tarafından toplanan fonlar veya ihraç edilen yatırım birimleri.
- Dönem içinde geri çekilen veya yeniden satın alınan yatırım birimleri.
- Mudârib olarak katılım bankasının yatırım kârlarındaki payı ya da yatırım temsilcisi olarak sabit ücreti.
- Varsa katılım bankası tarafından kısıtlanmış yatırım hesapları veya portföylere dağıtılan genel giderler.
- Dönem içindeki kısıtlanmış yatırım kârları (zararları). Uygulanabilir olduğu durumda, kısıtlanmış yatırımların nakit benzeri değerlerine göre yeniden değerlendirilmesinden kaynaklanan tutar ayrı olarak açıklanır.
- Dönem sonundaki kısıtlanmış yatırımlar bakiyesi. Uygulanabilir olduğu durumda, bakiyenin, kısıtlanmış yatırımların nakit benzeri değerlerine göre yeniden değerlendirilmesinden kaynaklanan kısmı ayrı olarak açıklanır.
- Yatırım portföylerinin her birindeki yatırım birimlerinin dönem sonundaki sayısı ve birim başına değeri. (Paragraf 63)

Kısıtlanmış yatırımlar değişim tablosunun dipnotlarında aşağıdaki hususlar açıklanır:

- Katılım bankası ile kısıtlanmış yatırım sahipleri arasındaki Mudârib ya da yatırım temsilcisi ilişkisinin niteliği ve
- Her bir kısıtlanmış yatırım türü veya yatırım birimiyle ilişkili hak ve mükellefiyetler. (Paragraf 64)

4/6 Zekât ve sadaka fonunun kaynakları ve kullanımları tablosu

Zekât ve sadaka fonunun kaynakları ve kullanımları tablosunun kapsadığı dönem açıklanır. (Paragraf 65)

Katılım bankasının Zekât ödeme sorumluluğu ile kısıtlanmamış yatırım hesabı sahipleri adına Zekât toplama ve verme faaliyetinde bulunup bulunmadığı açıklanır. (Paragraf 66)

Zekât ve sadaka fonundaki diğer fon kaynakları açıklanır. (Paragraf 67)

Katılım bankası tarafından Zekât ve sadaka fonundan dönem içerisinde ödenen fonlar ve dönem sonunda mevcut olan fonlar açıklanır. (Paragraf 68)

4/7 Karz fonunun kaynakları ve kullanımları tablosu

Karz fonunun kaynakları ve kullanımları tablosunun kapsadığı dönem açıklanır. (Paragraf 69)

Dönem başında mevcut olan Karz bakiyesi ve fonda kullanılabilir fonların bakiyesi, türüne göre açıklanır. (Paragraf 70)

Dönem içinde fona katkı olarak verilen fon kaynakları ve tutarları, kaynaklarına göre açıklanır. (Paragraf 71)

Dönem içindeki fon tutarları ve kullanımları, türüne göre açıklanır. (Paragraf 72)

Dönem sonunda mevcut olan Karz bakiyesi ve kullanılabilir fonların bakiyesi, türüne göre açıklanır. (Paragraf 73)

5 Muhasebe Politikalarındaki Değişikliklerin Uygulanması

Aşağıdakiler muhasebe politikası değişikliği olarak kabul edilmez:

- Belirli işlem ve olayların özünde, geçmişteki benzer işlem ve olaylara kıyasla açıkça farklı olması nedeniyle yeni bir muhasebe politikasının benimsenmesi,
- İlk kez meydana gelen ya da geçmişte meydana gelmiş ama önemsiz olan işlem ve olaylar nedeniyle yeni bir muhasebe politikasının benimsenmesi ve
- Cari döneme ait finansal tablolardaki kalemlerin sınıflandırılmasında, önceki dönem ait finansal tablolara kıyasla değişikliklerin olması. Bununla birlikte önceki döneme ait finansal tablolardaki kalemler, karşılaştırma amacıyla sunulduğunda, cari sınıflandırmalarına uygun şekilde yeniden sınıflandırılır. (Paragraf 74)

Katılım bankası yönetimi bir muhasebe politikasını değiştirmeye karar verirse, yeni politika, yeniden düzenleme için gereken verilerin elde edilmesinin mümkün olmaması veya verilerin elde edilemez durumda olması dışında, sunulan son döneme ilişkin finansal tabloların yeniden düzenlenmesi suretiyle değişiklik geriye dönük olarak uygulanır. (Paragraf 75)

Önceki dönemlerden bir ya da birkaçına ait finansal tabloların yeniden düzenlenmesi için gereken veriler mevcut değilse ya da bu verileri elde etmek mümkün değilse, uygun olduğu şekilde cari dönemin ya da daha önceki bir dönemin başlangıcı itibarıyla dağıtılmamış kârlar⁶, muhasebe politikasındaki değişikliğin yeniden düzenlenmeyen önceki dönemler

⁶ Değişiklik kısıtlanmış yatırımlarla ilgiliyse, dönem başındaki kısıtlanmış yatırımlar bakiyesi düzeltilir.

üzerindeki birikimli etkisini yansıtacak şekilde yeniden düzenlenir ve söz konusu birikimli etkinin tutarı açıklanır. (Paragraf 76)

Sunulan ilk dönemin başlangıcı itibarıyla dağıtılmamış kârlar bakiyesi⁷, değişikliğin sunulmayan önceki dönemler üzerindeki birikimli etkisini yansıtacak şekilde düzeltilir ve söz konusu birikimli etki açıklanır. (Paragraf 77)

Sunulan önceki dönemlerin, değişikliğin etkisini yansıtacak şekilde yeniden düzenlenip düzenlenmediği açıklanır. (Paragraf 78)

Muhasebe politikasındaki bir değişikliğin, kısıtlanmamış yatırım hesabı sahiplerinin yatırımlardan kaynaklanan kârdaki (zarardaki) payı üzerindeki etkisi ile cari döneme ve sunulan her bir önceki döneme ilişkin net kâr (zarar)⁸ üzerindeki etkisi açıklanır. (Paragraf 79)

Muhasebe politikalarında yapılan değişikliklerin etkileri netleştirilmez, ayrı ayrı açıklanır. (Paragraf 80)

Muhasebe politikasındaki bir değişikliğin gelecek dönemler üzerinde önemli bir etkisi olması beklendiğinde, cari dönem ya da önceki dönemler üzerinde önemli bir etkisi olmasa da değişiklik açıklanır. (Paragraf 81)

6 Rutin Olmayan Muhasebe Tahminlerindeki Değişikliklerin Uygulanması

Rutin olmayan bir muhasebe tahminindeki bir değişikliğin etkisi:

- Dönemle sınırlıysa değişikliğin meydana geldiği döneme ve
- Cari ve gelecek dönemleri içeriyorsa, değişikliğin meydana geldiği döneme ve gelecek dönemlere yansıtılır.

Rutin olmayan bir muhasebe tahminindeki bir değişikliğin, kısıtlanmamış yatırım hesabı sahiplerinin yatırımlardan kaynaklanan kârdaki (zarardaki) payı üzerindeki etkisi ile cari döneme ilişkin net kâr (zarar) üzerindeki etkisi ayrı olarak açıklanır.⁹ (Paragraf 82)

7 Önceki Dönem Finansal Tablolarındaki Hataların Düzeltilmesi

Önceki dönem finansal tablolarındaki hatalar, hatalardan etkilenen önceki dönemlerin sunulmuş olan finansal tablolarının tamamının yeniden düzenlenmesi suretiyle geriye dönük olarak düzeltilir. Bu tür hataların katılım bankasının başkalarına karşı olan hak ve mükellefiyetlerini etkileyip etkilemediğine ilişkin açıklama yapılır. (Paragraf 83)

⁷ Değişiklik kısıtlanmış yatırımlarla ilgiliyse, sunulan ilk yılın başındaki kısıtlanmış yatırımlar bakiyesi düzeltilir.

⁸ Değişiklik kısıtlanmış yatırımlarla ilgiliyse, değişikliğin cari döneme ve sunulan her önceki döneme ilişkin kısıtlanmış yatırım kârları (zararları) üzerindeki etkisi açıklanır.

⁹ Rutin olmayan muhasebe tahminlerindeki değişiklik kısıtlanmış yatırımlarla ilgiliyse, değişikliğin kısıtlanmış yatırım kârları (zararları) üzerindeki ve Mudârib olarak katılım bankasının kısıtlanmış yatırımlardan elde edilen kârdaki payı üzerindeki etkisi ayrı ayrı açıklanır.

Sunulan ilk dönemin başındaki dağıtılmamış kârlar¹⁰ hata düzeltilmesinin, sunulmamış fakat hatadan etkilenmiş olan önceki dönemler üzerindeki birikimli etkisini yansıtacak şekilde düzeltilir ve söz konusu birikimli etki açıklanır. (Paragraf 84)

8 Yürürlük Tarihi

Bu Standart, 1 Ocak 2020 veya sonrasında başlayan hesap dönemlerinde uygulanır. Erken uygulamaya izin verilmektedir. (Paragraf 85)

¹⁰ Hata kısıtlanmış yatırımlarla ilgiliyse, sunulan ilk yılın başındaki kısıtlanmış yatırımlar bakiyesi düzeltilir.

Ek (D)

Tanımlar

İstisnâ

Alıcının belirli bir fiyatla satıcıdan satıcının kendi hammaddelerini kullanarak özel olarak tanımlanmış bir ürün imal etmesini istediği bir sözleşmedir. İstisnâ sözleşmesi, satış anında mevcut olmayan bir ürünün satışını sağlaması bakımından Selem sözleşmesine benzer niteliktedir. Aynı zamanda bedel vadeli olarak ödenebileceği için normal satış işlemine benzer özellik taşır; ancak, Selem'in aksine İstisnâ sözleşmesinin bedeli anlaşma tamamlandığında ödenmez. Her ikisinde de emek gerektiği için, İstisnâ sözleşmesinin üçüncü bir özelliği, İcar'a (istihdam) benzemesidir.

Murâbaha

Malların maliyetinin üzerine önceden belirlenen bir kâr marjı eklenerek satılmasıdır. Murâbaha satışı iki türdür: İlk türde katılım bankası malları satın alır ve herhangi bir müşteriden satın alma taahhüdü almadan bu malları satışa sunar. İkinci türde ise; katılım bankası müşteri tarafından sipariş edilen bir malı üçüncü bir taraftan satın alır ve sonrasında bu malı söz konusu müşteriye satar. İkinci durumda, katılım bankası sadece müşterinin malları kendisinden alma taahhüdü vermesinden sonra söz konusu malları satın alır.

Müşâreke

Katılım bankası ile müşterileri arasında; yeni bir proje veya var olan bir projeyi paylaşmak için tarafların ortaklığın sermayesine eşit veya farklı oranlarda katkı yaptığı, ayrıca her bir tarafın sabit veya azalan şekilde sermaye sahibi olduğu ve kârın önceden anlaşılacak şekilde paylaşıldığı bir ortaklık biçimidir. Bununla birlikte, zararlar ödenmiş sermaye ölçüsünde paylaşılır. Farklı şekilde bir uygulamaya izin verilmemektedir.

Mudârebe

Bir tarafın sermaye, diğer tarafın emek koyduğu kâr ortaklığıdır. Fon sağlayıcı olan yatırım hesabı sahipleri ile Mudârib olan katılım bankası arasında gerçekleştirilebilir. Katılım bankası; yatırım hesabı sahiplerinin fonlarını kabul etmeye, iki taraf arasında anlaşılacak şekilde kârın paylaşılmasına ve kendisine ait kusur, ihmal ve sözleşmeye aykırı durumlar dışında zararın oluşması hâlinde bunun fon sağlayıcılar tarafından karşılanmasına ilişkin isteğini duyurur. Söz konusu durumlarda oluşan zararlar katılım bankası tarafından karşılanır. Mudârebe sözleşmesi; kendi adına veya yatırım hesabı sahipleri adına fon sağlayıcı olan katılım bankası ile işletme sahipleri veya çiftçiler, tacirler vb. içerecek şekilde diğer esnaf arasında gerçekleştirilebilir. Mudârebe; spekülasyon olarak bilinen ve alım satım işlemlerinde yüksek risk unsurunu içeren işlemlerden farklıdır.

Selem

Bir malın belirlenen koşullara göre peşin ödemeyle ileride teslim alınmak üzere satın alınması veya peşin ödemeyle ileride teslim edilmek üzere satılmasıdır.

Ek (E)

Finansal Tablolara ve İçerdikleri Açıklamalara İlişkin Örnek

Not:

Bu örneğin amacı, Standardın bazı hükümlerinin uygulamasını göstermektir. Örnek, finansal tablolarda sunum ve açıklama için sadece kabul edilebilir yöntemleri gösterme amacını taşımamaktadır. Bununla birlikte, örnek Standardın tüm hükümlerini yansıtmamaktadır.

(Katılım Bankası veya Kuruluşun Adı)
31.12.202X Tarihli Konsolide Finansal Durum Tablosu

	Dipnot	202X (Cari Dönem) TL	202Y (Önceki Dönem) TL
Varlıklar:			
Nakit ve Nakit Benzerleri	8	95.041.890	51.281.906
Satış Alacakları	9	3.804.889	875.556
Yatırımlar:			
Yatırım amaçlı menkul kıymetler	10	14.850.000	15.000.000
Mudârebe finansmanı	11	10.000.000	1.500.000
Müşâreke yatırımları	12	-	5.000.000
Katılımlar	13	102.500.000	102.500.000
Stoklar	14	-	2.000.000
Gayrimenkul yatırımları	15	58.500.000	71.750.000
Kiralanan varlıklar	16	89.000.000	94.500.000
İstisnâ	17	-	1.000.000
Diğer yatırımlar			
-		-	-
-		-	-
-		-	-
Toplam yatırımlar	18	274.850.000	293.250.000
Diğer Varlıklar	19	322.000	15.510.000
Duran Varlıklar (net)	20	24.870.500	26.070.000
Toplam Varlıklar		398.889.279	386.978.462

(Standardın 30 ve 38'inci paragrafları)

(Katılım Bankası veya Kuruluşun Adı)
31.12.202X Tarihli Konsolide Finansal Durum Tablosu

	Dipnot	202X (Cari Dönem) TL	202Y (Önceki Dönem) TL
Yükümlülükler, Kısıtlanmamış Yatırım Hesapları, Azınlık Payları ve Ortaklara Ait Özkaynaklar			
Yükümlülükler:			
Cari hesaplar ve tasarruf hesapları	21	18.550.000	15.400.000
Katılım bankaları ve finansal kuruluşlar için cari hesaplar		1.200.000	1.200.000
Borçlar	22	936.112	133.611
Ortaklara ödenecek temettüleri		5.000.000	5.000.000
Diğer yükümlülükler	23	5.069.750	2.192.321
Toplam yükümlülükler		30.755.862	23.925.932
Kısıtlanmamış Yatırım Hesabı Sahiplerine Ait Özkaynaklar	23,34	7.838.500	6.572.000
(Standardın 42'nci paragrafı)		3.450.600	3.240.550
Azınlık Payları		3.450.600	3.240.550
(Standardın 43'üncü paragrafı)			
Toplam Yükümlülükler, Kısıtlanmamış Yatırım Hesapları ve Azınlık Payları		42.044.962	33.738.482
Ortaklara Ait Özkaynaklar			
Ödenmiş sermaye	25	350.000.000	350.000.000
Yedekler	26	3.368.864	1.649.796
Dağıtılmamış kârlar		3.475.453	1.599.184
Toplam Ortaklara Ait Özkaynaklar		356.844.317	353.248.980
(Standardın 44'üncü paragrafı)			
Toplam Yükümlülükler, Kısıtlanmamış Yatırım Hesapları, Azınlık Payları ve Ortaklara Ait Özkaynaklar		398.889.279	386.987.462

(Standardın 41 ilâ 44'üncü paragrafları)

(Katılım Bankası veya Kuruluşun Adı)
31.12.202X Tarihinde Sona Eren Yıla İlişkin Gelir Tablosu

	Dipnot	202X (Cari Dönem) TL	202Y (Önceki Dönem) TL
Gelir			
Ertelenmiş satışlar	(29A)	97.500	36.389
Yatırımlar	(29B)	5.120.000	4.168.000
	28,29	5.217.500	4.204.389
Mudârib Olarak Katılım Bankasının Payı			
Öncesi Kısıtlanmamış Yatırım Hesapları		551.480	455.673
Getirisi (-)			
Mudârib Olarak Katılım Bankasının Payı		(110.296)	(91.135)
Zekât Öncesi Kısıtlanmamış Yatırım Hesapları Getirisi		(441.184)	(364.538)
Katılım Bankasının Yatırım Gelirindeki Payı (Mudârib ve fon sahibi olarak)		4.776.316	3.839.851
Katılım Bankasının Kendi Yatırımlarından Geliri	29B	12.000.000	10.000.000
Mudârib Olarak Katılım Bankasının Kısıtlanmış Yatırım Kârındaki Payı		158.000	140.000
Katılım Bankasının Kısıtlanmış Yatırımlarda Yatırım Temsilcisi Olarak Ücreti		528.000	400.000
Bankacılık Hizmetlerinden Hasılat		2.000	1.000
Diğer Hasılatlar	30	3.000	2.000
Toplam Katılım Bankası Hasılatı		17.467.316	14.382.851
Genel Yönetim Giderleri		(3.890.000)	(2.468.000)
Amortisman		(2.089.500)	(2.030.000)
Zekât ve Vergi Öncesi Net Kâr (zarar)		11.487.816	9.884.851
Zekât Karşılığı		(2.887.479)	(1.632.871)
Azınlık Payları Öncesi Net Kâr		8.600.337	8.251.980
Azınlık Payları		(5.000)	(3.000)
Net Kâr		8.595.337	8.248.980

(Standardın 46 ilâ 52'inci paragrafları)

(Katılım Bankası veya Kuruluşun Adı)
31.12.202X Tarihinde Sona Eren Yıla İlişkin Nakit Akış Tablosu

Dipnot	202X (Cari Dönem) TL	202Y (Önceki Dönem) TL
Esas faaliyetlerden kaynaklanan nakit akışları		-
Net kâr (zarar)	8.595.337	-
Net kârın mutabakatı için yapılan düzeltmeler		-
Esas faaliyetlerden kaynaklanan net nakit		-
Amortisman	2.089.500	-
Şüpheli hesap karşılıkları	10.000	-
Zekât karşılığı	2.887.479	-
Vergi karşılığı	-	-
Ödenen Zekât	(200.000)	-
Ödenen vergiler	-	-
Kısıtlanmamış yatırım hesaplarının getirisi	441.184	-
Duran varlıkların satışından kazançlar	-	-
Kiralamaya konu varlıkların amortismanı	8.750.000	-
Yatırım amaçlı menkul kıymetlerin değer düşüklüğü karşılığı	150.000	-
Şüpheli alacaklar	(6.000)	-
Satın alınan duran varlıklar	(890.000)	-
Esas faaliyetlerden kaynaklanan net nakit akışları	21.827.500	-
Yatırım faaliyetlerden kaynaklanan nakit akışları		
Satılan kiralık gayrimenkuller	-	-
Satın alınan kiralık gayrimenkuller	-	-
Gayrimenkul satışı	15.000.000	-
Edinilen yatırım amaçlı menkul kıymetler	-	-
Mudârebe yatırımlarındaki artış	(8.500.000)	-
Stok satışı	2.000.000	-
İstisnâ satışı	1.000.000	-
Alacaklardaki net artış	(2.933.333)	-
Yatırım faaliyetlerinden (yatırım faaliyetlerinde kullanılan) net nakit akışları	6.566.667	-

(Katılım Bankası veya Kuruluşun Adı)
31.12.202X Tarihinde Sona Eren Yıla İlişkin Nakit Akışı Tablosu

	Dipnot	202X (Cari Dönem) TL	202Y (Önceki Dönem) TL
Finansman faaliyetlerinden kaynaklanan nakit akışları			-
Kısıtlanmamış yatırım hesaplarındaki net artış		825.316	-
Cari hesaplardaki net artış		3.150.000	-
Ödenen kâr payları		4.800.000	-
Kredi bakiyeleri ve giderlerdeki artış		805.501	-
Tahakkuk eden giderlerdeki (azalış)		(10.050)	-
Azımlık paylarındaki artış		210.050	-
Diğer varlıklardaki azalış		15.188.000	-
Finansman faaliyetlerinden kaynaklanan net nakit akışları		15.365.817	-
Nakit ve nakit benzerlerindeki artış (azalış)		43.759.984	-
Dönem başındaki nakit ve nakit benzerleri	(37)	51.281.906	-
Dönem sonundaki nakit ve nakit benzerleri		95.041.890	-

(Standardın 53 ilâ 57'inci paragrafları)

(Katılım Bankası veya Kuruluşun Adı)
31.12.202X Tarihinde Sona Eren Yıla İlişkin Ortaklara Ait Özkaynak Değişim Tablosu

Tanım	Ödenmiş	Yedekler		Dağıtılmamış	Toplam
	Sermaye	(DİPNOT 25)		Kârlar	
	Parasal Birim	Yasal Parasal Birim	Genel Parasal Birim	Parasal Birim	
202X (cari dönem) itibarıyla bakiye	350.000.000	-	-	-	350.000.000
() Pay ihracı					
Net kâr				8.248.980	8.248.980
Dağıtılmış kârlar				(5.000.000)	(5.000.000)
Yedeklere yapılan transfer		824.898	824.898	(1.649.796)	-
202X (cari dönem) itibarıyla bakiye	350.000.000	824.898	824.898	1.599.184	353.248.980
Net kâr				8.595.337	8.595.337
Dağıtılmış kârlar				(5.000.000)	(5.000.000)
Yedeklere yapılan transfer		859.534	859.534	1.719.068	-
202X (cari dönem) itibarıyla bakiye	350.000.000	1.684.432	1.684.432	3.475.453	356.844.317

(Standardın 58 ilâ 60'ıncı paragrafları)

(Katılım Bankası veya Kuruluşun Adı)
31.12.202X Tarihinde Sona Eren Yıla İlişkin Kısıtlanmış Yatırımlar Değişim Tablosu

	Pazarlanabilir Hisse Senedine Dayalı Menkul Kıymetler Portföyü		Gayrimenkul Alım Satım Portföyü		Murâbaha Portföyü		Toplam	
	202Y (Önceki Dönem)	202Y (Önceki Dönem)	202Y (Önceki Dönem)	202Y (Önceki Dönem)	202Y (Önceki Dönem)	202Y (Önceki Dönem)	202Y (Önceki Dönem)	202Y (Önceki Dönem)
	TL	TL	TL	TL	TL	TL	TL	TL
Dönem başındaki yatırım	6.000.000		15.000.000		10.000.000		31.000.000	
Dönem başındaki yatırım birimlerinin sayısı	6.000		15.000		10.000		-	
Dönem başındaki birim değeri	1.000		1.000		1.000		-	
Hesaplar ve ihraçlar	4.000.000		-		-		4.000.000	
Yeniden satın alınan ve geri çekilen yatırım birimleri	-		-		(2.000.000)		(2.000.000)	
Yatırım kârı (zararı)	1.800.000		750.000		880.000		3.430.000	
Yönetim harcamaları	(2.200)		(1.500)		(2.500)		(6.200)	
Katılım Bankasının temsilci olarak ücreti (1)	(360.000)		(150.000)		(176.000)		(686.000)	
Dönem sonundaki yatırım	11.437.800		15.598.500		8.701.500		35.737.800	
Dönem sonundaki yatırım birimlerinin sayısı	1.000		15.000		8.000		-	
Dönem sonundaki birim değeri	1.143		1.039		1.087		-	

(Standardın 61 ilâ 64'üncü paragrafları)

İlişikteki No. () ilâ No () dipnotlar finansal tabloların ayrılmaz bir parçasını oluşturur. (Standardın 7'nci paragrafı)

(1) Veya katılım bankası ve kısıtlanmış yatırım hesaplarının sahipleri arasındaki ilişkinin Mudârebe sözleşmesine bağlı olduğu durumlarda Mudârib olarak katılım bankasının yatırım karlarındaki payı

(Katılım Bankası veya Kuruluşun Adı)
31.12.202X Tarihinde Sona Eren Yıla İlişkin
Zekât ve Sadaka Fonunun Kaynakları ve Kullanımları Tablosu

	Dipnot	202X (Cari Dönem) TL	202Y (Önceki Dönem) TL
Zekât ve sadaka fonunun kaynakları			
(Bkz. Dipnot 6 ve 7)			
Katılım Bankasının (kuruluşun) ödemesi gereken Zekât		2.887.479	-
Hesap sahiplerinin ödemesi gereken Zekât		893.445	-
Bağışlar		200.500	-
Toplam kaynaklar		3.981.424	-
Zekât ve sadaka fonunun kullanımları			
Yoksullar ve muhtaçlar için Zekât		206.280	-
Yolcular için Zekât		203.000	-
Ağır borç içinde olanlar ve hürriyetinden yoksun olanlar için Zekât		73.945	-
İslam dinine yeni geçecekler için Zekât		350.000	-
Allah yolunda çalışanlar için Zekât		330.000	-
Zekât toplayan ve dağıtan personel için Zekât (genel yönetim giderleri)		130.720	-
Toplam kullanımlar		1.293.945	-
Kaynakların kullanımlar karşısında artışı (azalışı)		2.687.479	-
Dönem başındaki dağıtılmamış Zekât ve sadaka		1.632.871	-
Dönem sonundaki dağıtılmamış Zekât ve sadaka fonu		4.320.350	-

(Standardın 65 ilâ 68'inci paragrafları)

(*) İlişikteki No. () ilâ No () dipnotlar finansal tabloların ayrılmaz bir parçasını oluşturur. (Standardın 7'nci paragrafı)

(Katılım Bankası veya Kuruluşun Adı)
31.12.202X Tarihinde Sona Eren Yıla İlişkin
Karz Fonunun Kaynakları ve Kullanımları Tablosu

	202X (Cari Dönem) 202Y (Önceki Dönem)	
	TL	TL
Açılış bakiyesi		
Karz-ı Hasen	xxx	xxx
Krediler için kullanılabilir durumdaki fonlar	xxx	xxx
Karz fonunun kaynakları		
Cari hesaplardan yapılan dağıtımlar	xxx	xxx
Fıkhî hükümlerin yasakladığı kazançlardan yapılan dağıtımlar	xxx	xxx
Katılım Bankası dışındaki kaynaklar	xxx	xxx
Dönem içerisindeki toplam kaynaklar	xxx	xxx
Karz fonunun kullanımları		
Öğrencilere verilen krediler	(xxx)	(xxx)
Esnaflara verilen krediler	(xxx)	(xxx)
Cari hesapların mahsubu	(xxx)	(xxx)
Dönem içerisindeki toplam kullanımlar	(xxx)	(xxx)
Dönem sonu bakiyesi		
Karz-ı Hasen	xxx	xxx
Krediler için kullanılabilir durumdaki fonlar	xxx	xxx

(Standardın 69 ilâ 73'üncü paragrafları)

(*) İlişikteki No. () ilâ No () dipnotlar finansal tabloların ayrılmaz bir parçasını oluşturur. (Standardın 7'nci paragrafı)

**(Katılım Bankası veya Kuruluşun Adı)
Dipnotlar**

1 Kuruluş ve Faaliyetler

... (katılım bankasının adı) ...'de (katılım bankasının kurulduğu ülke) (anonim veya limited) şirket olarak ... (kuruluş tarihi) tarihinde ... (referans belirtiniz) (referans tarihi) uyarınca kurulmuştur. (referans) katılım bankasını ülke içinde ve başka yerlerde Fıkhî hükümlere uygun olarak, tüm bankacılık, finans ve ticari faaliyetlerini gerçekleştirmeye, yatırım işlemlerini yürütmeye, imalat, ekonomik kalkınma ve inşaat projeleri başlatmaya ve bunlardan özkaynak araçları edinmeye yetkili kılmıştır. Katılım bankası özellikle aşağıdaki faaliyetleri yürütebilir:

- a) Cari hesap açma,
- b) Kısıtlanmamış yatırım hesapları kabul etme ve bunları katılım bankasınıninkilerle birleştirerek Fıkhî hükümlere uygun olarak yatırım yapma,
- c) Diğer tarafların fonlarıyla yapılan yatırımları temsili olarak sabit bir ücret karşılığında ya da Mudârib olarak yönetme ve Fıkhî hükümlerle çelişmeyen diğer her türlü bankacılık faaliyetlerini icra etme,
- d) Endüstriyel, ticari ve tarımsal vb. faaliyetleri, doğrudan ya da kurabileceği şirketler aracılığıyla veya paylarını edinebileceği şirketler aracılığıyla yürütme,
- e) Arsa kiralama ve satın alma ile bina inşa etme ve bunları kiraya verme ve
- f) Spot döviz işlemleri.

Katılım bankası faaliyetlerini ...'da (şehir adı) bulunan Genel Merkezi ve ...'de (katılım bankasının kurulduğu ülke) toplam ... (şube sayısı) şubesi ve ... (varsa diğer ülkelerdeki şube sayısı) ve aşağıdaki bağlı şirketleri aracılığıyla yürütür.

Şirket adı	Kurulu Olduğu Ülke	Özkaynak Payları Yüzdesi	Faaliyetin Niteliği
Uluslararası Faizsiz Finans Yatırım Şirketi	Türkiye	%99	Finansal yatırımlar

(Standardın 9'uncu paragrafı)

2 Önemli Muhasebe Politikaları

- a) Genel

Katılım bankası varlık, yükümlülük, hasılat ve giderlerinin kayıt altına alınmasında tarihi maliyet kavramını ve tahakkuk esasını kullanır.

- b) Konsolide finansal tablolar

Konsolide finansal tablolar, (katılım bankasının) finansal tablolarını ve katılım bankasının, oy hakkı olan sermayesinin %... ya da daha fazlasına sahip olduğu yerel bağlı şirketlerinin finansal tablolarını içerir. Katılım bankası ile finansal tabloları katılım bankasınınkiyle konsolide olan bağlı şirketler arasındaki işlemlerin etkileri elimine edilmiştir. Bağlı şirketlerin kendi aralarındaki işlemler de elimine edilmiştir. Katılım

bankasının, yabancı şirket olmaları nedeniyle finansal tabloları konsolide edilmemiş olan diğer bağlı şirketlerdeki yatırımları (...*)'da gösterilmiştir.

(Standardın 12'inci paragrafı)

c) Hasılatın finansal tablolara alınması

1. Murâbaha:

Murâbaha işleminden kaynaklanan kâr ve zararlar (uzun vadeli, yerel ve uluslararası Murâbaha dâhil) finansal tablolara alınır. (...*)

2. Selem sözleşmeleri:

Teslimat sözleşmelerinden kaynaklanan kâr ve zararlar finansal tablolara alınır. (...*)

3. İstisnâ sözleşmesi:

İmalat sözleşmelerinden kaynaklanan kâr ve zararlar finansal tablolara alınır. (...*)

4. Kiralama

Bina, gayrimenkul ve diğer mülklerin kiraya verilmesinden kaynaklanan hasılatlar finansal tablolara alınır. (...*)

5. Özkaynak katılımından elde edilen gelir

Katılım bankasının, finansal tabloları katılım bankasınınkiyle konsolide edilmemiş bağlı şirketler dâhil olmak üzere fonlarını yatırdığı şirketlerin temettülerindeki payı finansal tablolara alınır. (...*)

6. Mudârebe sözleşmeleri

Mudârebe sözleşmelerinden kaynaklanan kâr ve zararlar finansal tablolara alınır. (...*)

7. Müşâreke sözleşmeleri

Müşâreke sözleşmelerinden kaynaklanan kâr ve zararlar finansal tablolara alınır. (...*)

8. Katılım

Katılımdan kaynaklanan kâr ve zararlar finansal tablolara alınır. (...*)

9. Yatırım amaçlı menkul kıymetler

Yatırım amaçlı menkul kıymetlerden kaynaklanan kâr ve zararlar finansal tablolara alınır. (...*)

(Standardın 12'inci paragrafı)

(*) Katılım bankası tarafından uygulanan muhasebe politikasını belirtiniz.

d) Yabancı para cinsinden işlemler ve bakiyeler

Yabancı para işlemleri işlem tarihindeki döviz kuru üzerinden (yerel para biriminde) finansal tablolara alınır. Yabancı para cinsinden varlık ve yükümlülükler finansal durum tablosunun düzenlendiği tarihteki döviz kuru üzerinden (yerel para birimine) çevrilir. Yabancı para birimlerinin çevriminden kaynaklanan bütün kazançlar (kayıplar) kâr veya zarar olarak gelir tablosuna yansıtılır.

(Standardın 10'uncu paragrafı)

e) Alacaklar ve yatırımlar

Alacaklar, finansal durum tablosunda şüpheli alacak karşılığı ayrıldıktan sonra kalan net tutar ile gösterilir. Yatırımlar finansal durum tablosunda, yatırım değerindeki düşüşler için ayrılan karşılık düşülerek gösterilir.

f) Şüpheli alacaklar karşılığı

Katılım bankası yönetimi, borçlunun ödeme aczine düşmesi, kalan bakiyenin tamamını veya bir kısmını ödeyemeyecek duruma gelmesi ya da yatırım değerinin aylık düşüşü neticesinde beklenen zararı tahmin etmek için alacak ve yatırım hesaplarını yıllık olarak değerlendirir. Buna göre, katılım bankası yönetimi diğer alacak ve yatırımlar için özel bir muhasebe karşılığı oluşturur ve bunları tahsili mümkün olmayan şüpheli alacak olarak kabul eder.

(Standardın 12'nci paragrafı)

g) Mudârebe yatırımları

Mudârebe yatırımları finansal durum tablosunda (...*)'da gösterilir.

h) Müşâreke yatırımları

Müşâreke yatırımları finansal durum tablosunda (...*)'da gösterilir.

i) Katılım

Katılım yatırımları finansal durum tablosunda (...*)'da gösterilir.

j) Stoklar

Stoklar finansal durum tablosunda (...*)'da gösterilir.

k) Gayrimenkul yatırımları

Gayrimenkul yatırımları finansal durum tablosunda (...*)'da gösterilir.

l) Gayrimenkul kiralari

Gayrimenkul kiralari finansal durum tablosunda (...*)'da gösterilir

m) Yatırım amaçlı menkul kıymetler

(*) Katılım bankası tarafından uygulanan muhasebe politikasını belirtiniz.

Yatırım amaçlı menkul kıymetler finansal durum tablosunda (...*)'da gösterilir.

n) Kısıtlanmış yatırımlar değişim tablosu

Kısıtlanmış yatırımlar değişim tablosu, katılım bankasının kısıtlanmış yatırım hesabı sahiplerinden aldığı fonlarla veya yatırım birimi portföylerinde yatırım birimleri ihraç etmesi sonucu finanse edilen yatırımları içerir. Katılım bankası, yatırım birimi portföyleri (portföy belirtiniz) dâhil olmak üzere kısıtlanmış yatırımları temsilci olarak sabit ücret karşılığında yönetir ve yatırım sonuçlarından pay almaz. Kısıtlanmış yatırımlar, kısıtlanmış yatırım hesapları ya da yatırım birimi sahipleri katılım bankasının finansal durum tablosunda gösterilmez. Bu yatırımlar kısıtlanmış yatırımlar değişim tablosunda kısıtlanmış yatırımlar (...*)'da gösterilir.

o) Fıkhî hükümlerin yasakladığı hasılat, kazanç, gider ve kayıplar

Katılım bankası, Fıkhî hükümlerin yasakladığı hasılat, kazanç, gider ve kayıpları, finansal durum tablosunda gösterilen ve alacak bakiyeleri tutarına dâhil edilen özel bir hesaba kaydeder. Bu hesaptaki fonlar ...'e (ilgili kuralları açıklayınız) göre harcanır.

p) Amortisman

Katılım bankası tarafından kullanım amacıyla elde tutulan duran varlıklar ... (yöntemi belirtiniz) yöntemine göre ve aşağıdaki tahmini faydalı ömürleri üzerinden amortismanına tabi tutulur.

Binalar	Yıllar	(Tahmini faydalı ömürleri belirtiniz)
Mobilya	Yıllar	
-		
-		
Kırtasiye gereçleri	Yıllar	
Araçlar	Yıllar	
Bilgisayarlar	Yıllar	

Katılım bankası tarafından kiralama amacıyla sahip olunan binalar, makine ve teçhizatlar da tahmini faydalı ömürleri boyunca (yöntemi belirtiniz) amortismanına tabi tutulur (tahmin edilen faydalı ömürleri belirtiniz).

q) Nakit ve nakit benzerleri

Nakit ve nakit benzerleri unsurları, nakit ve katılım bankalarındaki nakit bakiye esas alınarak hem yerel, hem yabancı para cinsinden belirlenir (katılım bankası nakit ve nakit benzerlerinin belirlenmesinde kullandığı esası belirtmelidir).

(*) Katılım bankası tarafından uygulanan muhasebe politikasını belirtiniz.

3 Muhasebe Politikalarındaki Değişiklikler

... (varsa değiştirilen muhasebe politikasını belirtiniz) hususunda muhasebe politikası değiştirilmiştir. Sonuç olarak, (değiştirilen finansal tablo unsurları üzerindeki etkiyi belirtiniz).

(Standardın 74 ilâ 82'inci paragrafları)

4 Düzenleyici ve Denetleyici Kurumun Gözetimi

Katılım bankasının faaliyetleri ... (katılım bankasının tabi olduğu düzenleyici gözetim yasalarını belirtiniz) tabidir.

(Standardın 14'üncü paragrafı)

5 Danışma Kurulu

Katılım bankasının faaliyetleri, Genel Kurul tarafından atanan ... (süre belirtiniz) ... (danışma kurulu üyelerinin sayısı) üyeden oluşan danışma kurulunun denetimine tabidir. Danışma kurulu ... (danışma kurulunun yetki ve sorumluluklarını belirtiniz) yetkisine sahiptir.

(Standardın 14'üncü paragrafı)

6 Zekât ve Vergi Uygulaması

Katılım bankası, ... (Zekât ve vergi uygulamasını düzenleyen kural ve düzenlemeleri belirtiniz) tarafından öngörülen Zekât ve vergi uygulamasına tabidir.

(Standardın 9/L paragrafı)

7 Zekât Matrahı

31.12.202X ve 31.12.202Y tarihinde sona eren dönemler için katılım bankasının tüzel kişilik olarak Zekât matrahı ve ödemesi gereken Zekât aşağıdakilerden oluşmaktadır:

	202X (Cari Dönem) TL	202Y (Önceki Dönem) TL
Dönem kârları	-	-
Sermaye	-	-
Yedek (yasal ve ileriye taşınan)	-	-
İleriye taşınan dağıtılması teklif edilen kâr payları	-	-
İleriye taşınan dağıtılmamış kârlar	-	-
	-	-
	-	-
Eksi	-	-
Net duran varlıklar	-	-
Kiralık gayrimenkuller	-	-
Gayrimenkul yatırımları	-	-
Müşâreke ve katılım	-	-
.....	-	-
.....	-	-
	-	-
	-	-

Katılım bankasının ödemesi gereken Zekât toplam ...'dir (tutarı belirtiniz) ve gelir tablosundaki harcama kalemlerinden biri olarak kabul edilir. Kısıtlanmamış yatırım hesabı sahiplerinden ve diğer hesaplardan Zekât, toplam ...'dir. Katılım bankası Zekât toplama ve verme faaliyetinden sorumlu olup olmadığını ve Zekât için uyguladığı muhasebe yöntemini açıklar. Katılım bankası kısıtlanmamış yatırım sahipleri adına vergi kesintisi yapıp yapmadığını ve varsa kesinti tutarını açıklar. (Standardın 51'inci paragrafı)

8 Nakit ve Nakit Benzerleri

	202X (Cari Dönem) TL	202Y (Önceki Dönem) TL
Kalemlerin önemliliğine göre ayrıntılar belirtilmelidir	-	-
	-	-
	-	-
	-	-
Toplam	95.041.890	51.281.906

9 Satış Alacakları

	Toplam		Ortak finanse edilen ¹		Münferiden finanse edilen ²	
	202X	202Y	202X	202Y	202X	202Y
	(Cari Dönem)	(Önceki Dönem)	(Cari Dönem)	(Önceki Dönem)	(Cari Dönem)	(Önceki Dönem)
	TL	TL	TL	TL	TL	TL
Kalemlerin önemliliğine göre ayrıntılar belirtilmelidir	-	-	-	-	-	-
--	-	-	-	-	-	-
Toplam	3.838.889	905.556	2.138.889	355.556	355.556	550.000
Şüpheli alacaklar karşılığı	(34.000)	(30.000)	(22.000)	(20.000)	(12.000)	(10.000)
Toplam	3.804.889	875.556	2.116.889	335.556	1.668.000	540.000

10 Yatırım Amaçlı Menkul Kıymetler

	Toplam		Ortak finanse edilen ³		Münferiden finanse edilen ⁴	
	202X	202Y	202X	202Y	202X	202Y
	(Cari Dönem)	(Önceki Dönem)	(Cari Dönem)	(Önceki Dönem)	(Cari Dönem)	(Önceki Dönem)
	TL	TL	TL	TL	TL	TL
Kalemlerin önemliliğine göre ayrıntılar belirtilmelidir	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-
Toplam	14.850.000	15.000.000	4.485.000	4.550.000	10.365.000	10.450.000

¹ Katılım bankası ve kısıtlanmamış yatırım hesapları tarafından ortak finanse edilen yatırımlar.² Katılım bankası tarafından münferiden finanse edilen yatırımlar.³ Katılım bankası ve kısıtlanmamış yatırım hesapları tarafından ortak finanse edilen yatırımlar.⁴ Katılım bankası tarafından münferiden finanse edilen yatırımlar.

11 Mudârebe Yatırımları

	Toplam		Ortak finanse edilen ¹		Münferiden finanse edilen ²	
	202X (Cari Dönem) TL	202Y (Önceki Dönem) TL	202X (Cari Dönem) TL	202Y (Önceki Dönem) TL	202X (Cari Dönem) TL	202Y (Önceki Dönem) TL
Kalemlerin önemliliğine göre ayrıntılar belirtilmelidir	-	-	-	-	-	-
	-	-	-	-	-	-
	-	-	-	-	-	-
Toplam	10.000.000	1.500.000	7.000.000	1.000.000	3.000.000	500.000

12 Müşâreke Yatırımları

	Toplam		Ortak finanse edilen ³		Münferiden finanse edilen ⁴	
	202X (Cari Dönem) TL	202Y (Önceki Dönem) TL	202X (Cari Dönem) TL	202Y (Önceki Dönem) TL	202X (Cari Dönem) TL	202Y (Önceki Dönem) TL
Kalemlerin önemliliğine göre ayrıntılar belirtilmelidir	-	-	-	-	-	-
	-	-	-	-	-	-
	-	-	-	-	-	-
Toplam	-	5.000.000	-	3.000.000	-	2.000.000

¹ Katılım bankası ve kısıtlanmamış yatırım hesapları tarafından ortak finanse edilen yatırımlar.² Katılım bankası tarafından münferiden finanse edilen yatırımlar.³ Katılım bankası ve kısıtlanmamış yatırım hesapları tarafından ortak finanse edilen yatırımlar.⁴ Katılım bankası tarafından münferiden finanse edilen yatırımlar.

Faizsiz Finans Muhasebe Standardı (1)

Katılım Bankaları ve Faizsiz Finans Kuruluşlarının Finansal Tablolarında Genel Sunum ve Açıklama

13 Katılımlar

	Toplam		Ortak finanse edilen ¹		Münferiden finanse edilen ²	
	202X	202Y	202X	202Y	202X	202Y
	(Cari Dönem) TL	(Önceki Dönem) TL	(Cari Dönem) TL	(Önceki Dönem) TL	(Cari Dönem) TL	(Önceki Dönem) TL
Kalemlerin önemliliğine göre ayrıntılar belirtilmelidir	-	-	-	-	-	-
	-	-	-	-	-	-
Toplam	102.500.000	102.500.000	67.500.000	67.500.000	35.000.000	35.000.000

14 Stoklar

	Toplam		Ortak finanse edilen ³		Münferiden finanse edilen ⁴	
	202X	202Y	202X	202Y	202X	202Y
	(Cari Dönem) TL	(Önceki Dönem) TL	(Cari Dönem) TL	(Önceki Dönem) TL	(Cari Dönem) TL	(Önceki Dönem) TL
Kalemlerin önemliliğine göre ayrıntılar belirtilmelidir	-	-	-	-	-	-
	-	-	-	-	-	-
Toplam	-	2.000.000	-	2.000.000	-	-

¹ Katılım bankası ve kısıtlanmamış yatırım hesapları tarafından ortak finanse edilen yatırımlar.² Katılım bankası tarafından münferiden finanse edilen yatırımlar.³ Katılım bankası ve kısıtlanmamış yatırım hesapları tarafından ortak finanse edilen yatırımlar.⁴ Katılım bankası tarafından münferiden finanse edilen yatırımlar.

15 Gayrimenkul Yatırımları

	Toplam		Ortak finanse edilen ¹		Münferiden finanse edilen ²	
	202X (Cari Dönem)	202Y (Önceki Dönem)	202X (Cari Dönem)	202Y (Önceki Dönem)	202X (Cari Dönem)	202Y (Önceki Dönem)
	TL	TL	TL	TL	TL	TL
Kalemlerin önemliliğine göre ayrıntılar belirtilmelidir	-	-	-	-	-	-
Toplam	58.500.000	71.750.000	58.500.000	61.750.000	-	10.000.000

16 Kiralama Amacıyla Edinilen Varlıklar

	202X (Cari Dönem)			202Y (Önceki Dönem)		
	Maliyet	Birikmiş amortisman	Net defter değeri	Maliyet	Birikmiş amortisman	Net defter değeri
	TL	TL	TL	TL	TL	TL
Kalemlerin önemliliğine göre ayrıntılar belirtilmelidir	-	-	-	-	-	-
Toplam	100.000.000	(11.000.000)	89.000.000	100.000.000	(5.500.000)	94.500.000
Ortak finanse edilen	-	-	-	-	-	-
Münferiden finanse edilen	-	-	-	-	-	-
Toplam	100.000.000	(11.000.000)	89.000.000	100.000.000	(5.500.000)	94.500.000

¹ Katılım bankası ve kısıtlanmamış yatırım hesapları tarafından ortak finanse edilen yatırımlar.² Katılım bankası tarafından münferiden finanse edilen yatırımlar.

Faizsiz Finans Muhasebe Standardı (1)

Katılım Bankaları ve Faizsiz Finans Kuruluşlarının Finansal Tablolarında Genel Sunum ve Açıklama

17 İstisnâ Sözleşmeleri¹

	Toplam		Ortak finanse edilen ²		Münferiden finanse edilen ³	
	202X	202Y	202X	202Y	202X	202Y
	(Cari Dönem)	(Önceki Dönem)	(Cari Dönem)	(Önceki Dönem)	(Cari Dönem)	(Önceki Dönem)
	TL	TL	TL	TL	TL	TL
Kalemlerin önemliliğine göre ayrıntılar belirtilmelidir	-	-	-	-	-	-
	-	-	-	-	-	-
Toplam	-	1.000.000	-	1.000.000	-	-

18 Yatırımlar

	Toplam		Ortak finanse edilen ⁴		Münferiden finanse edilen ⁵	
	202X	202Y	202X	202Y	202X	202Y
	(Cari Dönem)	(Önceki Dönem)	(Cari Dönem)	(Önceki Dönem)	(Cari Dönem)	(Önceki Dönem)
	TL	TL	TL	TL	TL	TL
Kalemlerin önemliliğine göre ayrıntılar belirtilmelidir	-	-	-	-	-	-
	-	-	-	-	-	-
Toplam	274.850.000	293.250.000	199.485.000	205.800.000	75.365.000	86.450.000

19 Diğer Varlıklar

	202X	202Y
	(Cari Dönem)	(Önceki Dönem)
	TL	TL
Kalemlerin önemliliğine göre ayrıntılar belirtilmelidir	-	-
	-	-
Toplam	322.000	15.510.000

¹ İstisnâ sözleşmelerindeki yatırım, imal edilmekte olan malların maliyetini temsil eder. İlgili tutarlar alacak hâline geldiğinde, ticari alacaklarda satış fiyatından gösterilir.

² Katılım bankası ve kısıtlanmamış yatırım hesapları tarafından ortak finanse edilen yatırımlar.

³ Katılım bankası tarafından münferiden finanse edilen yatırımlar.

⁴ Katılım bankası ve kısıtlanmamış yatırım hesapları tarafından ortak finanse edilen yatırımlar.

⁵ Katılım bankası tarafından münferiden finanse edilen yatırımlar.

20 Net Duran Varlıklar

	202X (Cari Dönem)			202Y (Önceki Dönem)		
	Maliyet	Birikmiş amortisman	Net defter değeri	Maliyet	Birikmiş amortisman	Net defter değeri
	TL	TL	TL	TL	TL	TL
Kalemlerin önemliliğine göre ayrıntılar belirtilmelidir	-	(-)	-	-	(-)	-
	-	(-)	-	-	(-)	-
	-	(-)	-	-	(-)	-
	-	(-)	-	-	(-)	-
Toplam	28.990.000	(4.119.500)	24.870.500	28.100.000	(2.030.000)	26.070.000

21 Cari Hesaplar ve Tasarruf Hesapları

	202X	202Y
	(Cari Dönem)	(Önceki Dönem)
	TL	TL
Cari hesaplar*	-	-
Tasarruf Hesapları*	-	-
(ayrıntılar önemliliğine göre belirtilmelidir)	-	-
Toplam	18.550.000	15.400.000

(Standardın 41'inci paragrafı)

22 Borçlar¹

	202X	202Y
	(Cari Dönem)	(Önceki Dönem)
	TL	TL
Kalemlerin önemliliğine göre ayrıntılar belirtilmelidir	-	-
	-	-
Toplam	936.112	133.611

¹ Her bir türdeki haklar, şartlar ve mükellefiyetler açıklanmalıdır. (Standardın 45'inci paragrafı)

23 Diğer Yükümlülükler

	202X (Cari Dönem) TL	202Y (Önceki Dönem) TL
Dağıtılmamış beyan edilmiş kârlar	-	-
Tahakkuk eden dağıtılmamış Zekât	-	-
Tahakkuk eden diğer harcamalar (Kalemlerin önemliliğine göre ayrıntılar belirtilmelidir)	-	-
Toplam	5.069.750	2.192.321

24 Kısıtlanmamış Yatırım Hesaplarının Kârdaki (Zarardaki) Payı

Kısıtlanmamış yatırım hesabı sahipleri (ve benzerlerinin) ve katılım bankasının, yatırımlardan ve diğer ticari işlemlerden elde ettiği net kârdaki (zarardaki) payı ... (katılım bankasının kısıtlanmamış yatırım hesaplarının net kârdaki payının ve her bir türdeki yatırım hesaplarının getirisinin ve getiri oranının hesaplanmasında kullandığı politikayı belirtiniz) esasına göre hesaplanır.

(Standardın 27'inci paragrafı)

25 Kayıtlı ve Ödenmiş Sermaye

	202X (Cari Dönem) TL	202Y (Önceki Dönem) TL
Kayıtlı ve ödenmiş sermaye: 3.500.000 adi pay, 100 TL değerindeki her bir pay ihraç edilmiş ve tamamıyla ödenmiştir	350.000.000	350.000.000
	350.000.000	350.000.000

26 Yedekler

.....'a göre (yasal dayanağı belirtiniz) her yıl net kârın %...'ı (yasal yedeğin ismini belirtiniz), yedeğin bakiyesi ödenmiş sermayenin yüzdesine ulaşınca kadar yedek ayrılmalıdır (bu yedekle ne yapılacağına dair yasal dayanağı belirtiniz). Diğer yedek türleri için (diğer yedekleri ve düzenlemelerini belirtiniz).

	202X (Cari Dönem)			202Y (Önceki Dönem)		
	Yedek xxx	Yedek xxx	Toplam	Yedek Xxx	Yedek xxx	Toplam
	TL	TL	TL	TL	TL	TL
İleriye taşınan bakiye	-	-	-	-	-	-
Dönem net kârından transfer	-	-	-	-	-	-
Cari bakiye	1.684.432	1.684.432	3.368.864	824.898	824.898	1.649.796

27 Finansal Taahhütler ve Şarta Bağlı Olaylar**Finansal Taahhütler:**

Aşağıdaki kalemler için devam eden finansal taahhütler şu şekildedir (kalemleri belirtiniz):

	202X (Cari Dönem)	202Y (Önceki Dönem)
	TL	TL
Kalemlerin önemliliğine göre ayrıntılar belirtilmelidir		
Toplam	15.000.000	6.000.000

(Standardın 23'üncü paragrafı)

Şarta Bağlı Olaylar:

Katılım bankasının ... 'den (kalemleri belirtiniz) kaynaklanan toplam ... tutarındaki şarta bağlı olayları müşterilerden alınan aynı tutardaki taahhütlerden aşağıdaki gibi karşılır:

	202X (Cari Dönem)	202Y (Önceki Dönem)
	TL	TL
Toplam	5.000.000	3.000.000

(Standardın 22'nci paragrafı)

28 Yabancı Para Cinsinden Net Varlıklar (Yükümlülükler)

... sonunda yabancı para cinsinden net varlıklar (yükümlülükler) aşağıdaki şekildedir:

	202X (Cari Dönem)	202Y (Önceki Dönem)
	TL	TL
Kalemlerin önemliliğine göre ayrıntılar belirtilmelidir	xxx	xxx
	xxx	xxx
	xxx	xxx
Toplam	xxx	xxx

(Standardın 21'inci paragrafı)

29 Alacaklardan ve Yatırımlardan Elde Edilen Kâr (Zarar)

	202X (Cari Dönem)			202Y (Önceki Dönem)		
	Hasılat/ Kazançlar	Giderler	Net Kâr	Hasılat/ Kazançlar	Giderler	Net Kar
	TL	TL	TL	TL	TL	TL
a) Alacaklar¹						
Kalemlerin önemliliğine göre ayrıntılar belirtilmelidir	-	-	(-)	-	-	(-)
	-	-	(-)	-	-	(-)
	-	-	(-)	-	-	(-)
Toplam	3.900.000	(3.000.000)	900.000	1.250.000	(1.080.000)	170.000
Önceki yıldan ertelenmiş kârlar ²					14.167	-
Bir sonraki yıl için ertelenmiş kârlar ³					(816.667)	(133.611)
Toplam					97.500	36.389
Ortak finanse edilen alacaklardan gelirler					97.500	36.389
Münferiden finanse edilen alacaklardan gelirler					-	-
Toplam					97.500	36.389
b) Yatırımlar						
Kalemlerin önemliliğine göre ayrıntılar belirtilmelidir	-	-	(-)	-	-	(-)
	-	-	(-)	-	-	(-)
	-	-	(-)	-	-	(-)
Toplam	26.290.000	(9.170.000)	170.120.000	23.220.000	(9.052.000)	14.168.000
Ortak finanse edilen yatırımlardan gelirler	(7.826.500)	(2.706.500)	5.120.000	6.831.000	(2.663.000)	4.168.000
Münferiden finanse edilen alacaklardan gelirler	18.427.500	(6.463.500)	12.000.000	16.389.000	(6.391.000)	10.000.000
Toplam	26.290.000	(9.170.000)	170.120.000	23.220.000	(9.052.000)	14.168.000

¹ Hasılat, tamamlanmış işlemlerin satış değerini temsil ederken gider, bu işlemlerin maliyetini temsil eder. Yılsonuna kadar tahsil edilmeyen hesaplar alacak kalemlerine dâhil edilir

² Geçen yıldan ertelenen, o yıla ait ertelenmiş yatırım kârlarını belirtiniz.

³ Dönem içerisinde meydana gelen fakat bir sonraki döneme ait alacaklardan elde edilen yatırım kârlarını belirtiniz (Her yıl vadesi gelen taksitlere göre hesaplanan Selem satışlarından kârlar buna örnektir).

Faizsiz Finans Muhasebe Standardı (1)

Katılım Bankaları ve Faizsiz Finans Kuruluşlarının Finansal Tablolarında Genel Sunum ve Açıklama

30 Diğer Hasılatlar

	202X (Cari Dönem) TL	202Y (Önceki Dönem) TL
Kalemlerin önemliliğine göre ayrıntılar belirtilmelidir	-	-
Toplam	3.000	2.000

31 Genel Yönetim Giderleri

	202X (Cari Dönem) TL	202Y (Önceki Dönem) TL
Kalemlerin önemliliğine göre ayrıntılar belirtilmelidir	-	-
Toplam	3.890.000	2.468.000

32 Karşılıklar**a) Şüpheli alacaklar karşılığı (Dipnot 9)**

	202X (Cari Dönem) TL	202Y (Önceki Dönem) TL
Dönem başındaki bakiye	-	-
Dönem içerisinde kayıttan düşülen tutarlar	(-)	(-)
Dönem içerisinde tahsil edilen tutarlar	-	-
Döneme ilişkin karşılık	-	-
Dönem sonundaki bakiye	34.000	30.000

b) Yatırım değer düşüklüğü karşılığı (Dipnot18)

	202X (Cari Dönem) TL	202Y (Önceki Dönem) TL
Dönem başındaki bakiye	-	-
Dönem içerisinde kayıttan düşülen tutarlar	(-)	(-)
Döneme ilişkin karşılık	-	-
Dönem sonundaki bakiye	150.000	-
Ortak finanse edilen yatırımlar	-	-
Münferiden finanse edilen yatırımlar	-	-

33 İlişkili Taraf İşlemleri

İlişkili taraflarla yapılan önemli işlemler aşağıdaki gibidir:

	İlişkinin türü	İlişkinin türü	Dönem başındaki bakiye	Dönem içindeki hareket	Dönem sonundaki bakiye
İlişkili taraf (ilişkili tarafı belirtiniz)		Mudârebe	-	-	-
	(ilişkiyi belirtiniz)	Garantiler	-	-	-
		Murâbaha	-	-	-
-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-

34 Varlıklar, Yükümlülükler ve Kısıtlanmamış Yatırım Hesaplarının Vadelerine ve Nakde Çevrilmeleri Beklenen Sürelere Göre Dağılımı

	Dönem sonundaki bakiye	Vade süresi
Varlıklar	-	
Nakit ve Nakit Benzerleri	-	
Alacaklar	-	(niteliğine göre süreyi belirtiniz Örnek: aylık x ay için taksitler)
(Kalemlerin önemliliğine göre ayrıntılar belirtilmelidir)	-	
Yatırımlar	-	
(Kalemlerin önemliliğine göre ayrıntılar belirtilmelidir)	-	
Toplam	373.696.779	
Yükümlülükler		
(Kalemlerin önemliliğine göre ayrıntılar belirtilmelidir)		
Toplam	23.619.750	
Kısıtlanmamış Yatırım Hesapları	-	
(Kalemlerin önemliliğine göre ayrıntılar belirtilmelidir)	-	
-	-	
-	-	

35 Varlıklara İlişkin Risk Yoğunlaşması**a) Ekonomik sektörler**

	Sektörler						
	xxx TL	xxx TL	xxx TL	xxx TL	xxx TL	xxx TL	xxx TL
Varlıklar							
Nakit ve nakit benzeri	-	-	-	-	-	-	-
Alacaklar	-	-	-	-	-	-	-
(Kalemelerin önemliliğine göre ayrıntılar belirtilmelidir)							
Yatırımlar	-	-	-	-	-	-	-
(Kalemelerin önemliliğine göre ayrıntılar belirtilmelidir)							
Toplam	106.200.000	62.854.889	4.050.000	10.000.000	95.550.000	-	-

b) Coğrafi bölgeler

	Coğrafi bölgeler		
	xxx TL	xxx TL	xxx TL
Varlıklar			
Nakit ve nakit benzeri	-	-	-
Alacaklar	-	-	-
(Kalemelerin önemliliğine göre ayrıntılar belirtilmelidir)			
Yatırımlar	-	-	-
(Kalemelerin önemliliğine göre ayrıntılar belirtilmelidir)			
Toplam	222.155.779	151.541.000	373.696.779

(Standardın 16'ncı paragrafı)

c) Müşteriler

	Müşteriler (İsim yok)				
	Kamu	Finans Kuruluşu	Bireysel	xxx	xxx
	TL	TL	TL	TL	TL
Varlıklar					
Alacaklar	-	-	-	-	-
(Kalemlerin önemliliğine göre ayrıntılar belirtilmelidir)					
Yatırımlar	-	-	-	-	-
(Kalemlerin önemliliğine göre ayrıntılar belirtilmelidir)					
Toplam	95.031.890	1.700.000	2.104.889	10.010.000	-

(Standardın 16'ncı paragrafı)

36 Kısıtlanmamış Yatırım Hesaplarının Kaynaklarına İlişkin Yoğunlaşma

	Yurt içi	Yabancı	Toplam
Kısıtlanmamış Yatırım Hesapları	-	-	-
(Kalemlerin önemliliğine göre ayrıntılar belirtilmelidir)	-	-	-
-	-	-	-
-	-	-	-
	-	-	-

(Standardın 17'nci paragrafı)

37 Raporlama Döneminden Sonraki Önemli Olayların Açıklanması

Dönem sonundan sonra (dönem sonundan sonra meydana gelen varsa önemli olayları belirtiniz) ve bunun sonucunda ... (olayın sonucunun katılım bankası üzerindeki finansal etkisini belirtiniz).

(Standardın 24'üncü paragrafı)

38 (Varsa) Fıkhî Hükümlerin Yasakladığı Kazanç ve Harcamalar

Dönem içerisinde Fıkhî hükümlerin izin vermediği işlemlerden kaynaklanan kazançların tutarı ... (işlemleri ve tutarlarını belirtiniz). Dönem başındaki bakiye ... (tutarı belirtiniz) ve dönem içinde harcanan tutar toplam ...'dir (tutarların nasıl olduğunu belirtiniz). Dönem sonunda bakiye ...'dir (tutarı belirtiniz).

39 Bloke Hesapların Açıklanması

Katılım bankası ... (tutarı belirtiniz) ... (katılım bankasının hesapları yatırmak zorunda olduğu kuruluşları belirtiniz) bloke hesap olarak yatırmıştır (bloke hesapları belirtiniz).

(Standardın 20'nci paragrafı)

40 Kısıtlanmış Varlıklar veya Teminat Olarak Verilen Varlıklar

... için kısıtlanan varlıklar (varlıkların kullanımlarını ve değerlerini belirtiniz).

(Standardın 25'inci paragrafı)

41 Varlık ve Yükümlülüklerin Tarihi Değeri ile Tahmini Nakit Benzeri Değerinin Karşılaştırılması

Varlık ve yükümlülükler, Faizsiz Finans Kuruluşlarının Finansal Raporlamasına İlişkin Kavramsal Çerçeve'de belirtilen ilkelere göre yeniden değerlendirilebilseydi, tarihi maliyet karşısında tahmini nakit benzeri değerleri aşağıdaki şekilde olacaktı (ayrıntıları belirtiniz).

(Standardın 39'uncu paragrafı)

42 Kısıtlanmamış Yatırımlar ve Benzerleriyle İlgili Haklar, Mükellefiyetler ve Koşullar

Kısıtlanmamış yatırımlar ve benzerleriyle ilişkili haklar toplamı ...'dır (tutar ve para birimi). İlgili mükellefiyetler toplamı ... (tutar ve para birimi).

43 Mudârib ya da Temsilci Olarak Katılım Bankası ile Kısıtlanmış Yatırım Hesapları Arasındaki İlişki

Katılım bankası,... (Katılım bankasının Mudârib ya da temsilci olarak statüsünü belirtiniz) olarak kısıtlanmış yatırım hesabı sahiplerinin fonlarıyla yatırım yapmıştır. Kısıtlanmış yatırım hesabı sahiplerinin yatırımlarından gerçekleşen haklar toplamı ... (tutar ve para birimi) ve ilgili mükellefiyetler toplamı ...'dır (tutar ve para birimi).

44 Nakit Ödemesi veya Tahsilatı Gerektirmeyen Karşılıklı İşlemler ve Karşılıksız Transferler

Dönem içinde karşılıklı işlemler (yapılan işlemi belirtiniz) ve karşılıksız transferler (yapılan transferleri belirtiniz) yapılmış, fakat nakit ödemesi veya tahsilatı gerektirmemiştir. Aşağıda her bir işlemi açıklayan bir tablo yer almaktadır (işlem ve transferler ile tutarlarını belirtiniz).

(Standardın 56'ıncı paragrafı)

45 Sosyal Sorumluluk

Katılım bankası, dönem içinde sosyal sorumluluklarını yerine getirmiştir (katılım bankasının sosyal sorumluluklarını nasıl yerine getirdiğini, bu faaliyetlerde harcanan tutarları ve mümkünse etkisini belirtiniz).

KURUL KARARI

Karar No: 75935942-050.01.04 – [01/134]

Karar Tarihi: 16/05/2019

Konu: FFMS 3 Mudârebe Finansmanı'nın
Yayımlanması

660 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 9'uncu maddesi uyarınca; Faizsiz Finans Muhasebe Standartlarının (FFMS) mevzuatımıza kazandırılması amacıyla, "*FFMS 3 Mudârebe Finansmanı*"nın yayımlanmasına karar verilmiştir.

Faizsiz Finans Muhasebe Standardı 3 Mudârebe Finansmanı

Standart Metni

1 Standartın Kapsamı

Bu Standart, katılım bankasının veya faizsiz finans kuruluşunun¹ fon sağlayıcı olarak gerçekleştirdiği Mudârebe finansmanı işlemlerine ve katılım bankasının Mudârebede kullanılmak üzere sağladığı sermayeye ilişkin işlemlere, söz konusu işlemlerin başlangıcından tamamlanmasına kadar geçen süreçte uygulanır. Bu Standart, katılım bankasının Mudârebe sermayesini; münhasıran kendi fonlarından, kendi fonları ile kısıtlanmamış yatırım hesaplarından oluşan birleştirilmiş fon havuzundan ya da kısıtlanmış yatırım hesaplarından finanse etmiş olmasına bakılmaksızın uygulanır. Bu Standart, katılım bankasının Mudârebe kâr veya zararındaki payıyla ilgili işlemlere de uygulanır.

Bu Standartta yer alan hükümlerin katılım bankasının ana sözleşmesine ya da faaliyette bulunduğu ülkenin mevzuatına aykırı olması durumunda, söz konusu aykırılık açıklanır. (Paragraf 1)

Bu Standart aşağıdaki hususları kapsamaz:

- Mudâribin (müşterinin) defterleri ve Mudârebenin defterlerinde Mudârebe işlemlerinin muhasebeleştirilmesi,
- Katılım bankasının Fikhî açıdan Mudârebe olarak nitelendirilen kısıtlanmamış yatırım hesapları fonlarını alması,
- Katılım bankasının Mudârib ya da vekil olarak kısıtlanmış yatırım hesabı fonlarını alması ve
- Mudârebe fonunun Zekâtı. (Paragraf 2)

2 Mudârebe Finansmanının Muhasebeleştirilmesi

- 2/1 Mudârebe sermayesinin sözleşme tarihinde finansal tablolara alınması
 - 2/1/1 Mudârebe finansmanı sermayesi (nakdi veya ayni) Mudâribe ödendiğinde veya Mudâribin hesabına yazıldığında finansal tablolara alınır. (Paragraf 3)
 - 2/1/2 Mudârebe sermayesinin taksitler hâlinde ödenmesinin kararlaştırılması durumunda, her bir taksit ödemesi ödeme zamanında finansal tablolara alınır. (Paragraf 4)
 - 2/1/3 Mudârebe sözleşmesinin sonuçlanmasının gelecekte bir olayın meydana gelmesine bağlı olması veya gelecekteki bir zamana ertelenmesi ve Mudârebe sermayesinin ödenmesinin söz konusu olayın meydana gelmesine veya söz konusu zamanın gelmesine bağlı olması durumunda; Mudârebe sermayesi sadece Mudâribe ödendiğinde finansal tablolara alınır. (Paragraf 5)

¹ Bundan sonra katılım bankası veya katılım bankaları olarak ifade edilecektir.

- 2/1/4 Mudârebe finansmanı işlemleri katılım bankasının finansal tablolarında “Mudârebe Finansmanı” başlığı altında sunulur. Parasal olmayan varlık şeklinde sağlanan Mudârebe sermayesi, “Parasal Olmayan Mudârebe Varlıkları” olarak raporlanır. (Paragraf 6)
- 2/2 Mudârebe sermayesinin sözleşme tarihinde ölçümü
- 2/2/1 Katılım bankasının nakit olarak koyduğu Mudârebe sermayesi, ödenen tutar veya Mudâribin hesabına yazılan tutar üzerinden ölçülür. (Paragraf 7)
- 2/2/2 Katılım bankasının aynı olarak koyduğu Mudârebe sermayesi (ticari amaçla kullanılacak varlıklar veya teşebbüste kullanılacak parasal olmayan varlıklar), varlıkların gerçeğe uygun değeri (katılım bankası ve müşteri arasında mutabık kalınan değer) üzerinden ölçülür ve varlıkların değerlemesi sonucunda gerçeğe uygun değer ile defter değeri arasında fark ortaya çıkarsa bu fark, katılım bankasının kâr veya zararı olarak finansal tablolara alınır. (Paragraf 8)
- 2/2/3 Tarafların biri veya her ikisi tarafından katlanılan sözleşme giderleri (örneğin fizibilite çalışmalarına ilişkin giderler veya diğer benzer giderler), her iki tarafça aksi kararlaştırılmadıkça, Mudârebe sermayesinin bir parçası olarak dikkate alınmaz. (Paragraf 9)
- 2/3 Mudârebe sermayesinin sözleşme tarihinden sonra raporlama dönemi sonunda ölçümü
- 2/3/1 Mudârebe sermayesi sözleşme yapıldıktan sonra Madde 2/2’de belirtildiği şekilde ölçülür. Ancak Mudârebe sermayesinin katılım bankasına yapılan herhangi bir geri ödemesi varsa, Mudârebe sermayesinden düşülür. (Paragraf 10)
- 2/3/2 Mudârebe sermayesinin bir kısmının, işin başlangıcından önce hasar veya diğer sebeplerden dolayı Mudâribin herhangi bir kusur veya ihmali olmaksızın kaybedilmesi durumunda, bu zarar Mudârebe sermayesinden düşülür ve katılım bankasının zararı olarak dikkate alınır. Ancak, zararın işin başlangıcından sonra meydana gelmesi durumunda, bu durum Mudârebe sermayesinin ölçümünü etkilemez. (Paragraf 11)
- 2/3/3 Mudârebe sermayesinin tamamının Mudâribin herhangi bir kusur veya ihmali olmaksızın kaybedilmesi durumunda, Mudârebe feshedilir ve ilgili hesap kapatılarak ortaya çıkan zarar katılım bankasının zararı olarak dikkate alınır. (Paragraf 12)

- 2/3/4 Mudârebenin feshedilmesi veya tasfiye edilmesi ve Mudârebe sermayesinin (ortaya çıkan herhangi bir kâr veya zarar dikkate alınarak) hesap kapatıldığında katılım bankasına ödenmemesi durumunda, Mudârebe sermayesi (ortaya çıkan herhangi bir kâr ve zarar dikkate alınarak) Mudâribden alacak olarak finansal tablolara alınır. (Paragraf 13)
- 2/4 Katılım bankasının Mudârebe kâr veya zararındaki payının finansal tablolara alınması
- 2/4/1 Katılım bankasının bir raporlama dönemi içinde başlayıp sona eren Mudârebe finansmanı işlemlerindeki payıyla ilişkili kâr veya zarar, tasfiye anında finansal tablolara alınır. (Paragraf 14)
- 2/4/2 Birden fazla raporlama döneminde devam eden Mudârebe finansmanında, katılım bankası ile Mudârib arasındaki hesabın kısmi ya da nihai olarak kapatılması sonucunda katılım bankasının; herhangi bir dönemde kârdan alacağı pay yapılan kâr dağıtım ölçüsünde, herhangi bir dönemdeki zararı ise bu zarar Mudârebe sermayesinden düşüldüğü ölçüde katılım bankasının o döneme ait hesaplarında finansal tablolara alınır. (Paragraf 15)
- 2/4/3 Madde 2/3/4'te belirtildiği üzere Mudâribin, tasfiye veya hesabın kapatılmasını takiben katılım bankasının kârdan alacağı payı ödememesi durumunda, ödenecek kâr payı Mudâribden alacak olarak finansal tablolara alınır. (Paragraf 16)
- 2/4/4 Tasfiyeden kaynaklanan zararlar Mudârebe sermayesi azaltılarak tasfiye sırasında finansal tablolara alınır. (Paragraf 17)
- 2/4/5 Mudârib kendisine ait kusur veya ihmalden kaynaklanan zararlara katlanır. Bu zararlar Mudâribden alacak olarak finansal tablolara alınır. (Paragraf 18)
- 2/5 Açıklama hükümleri
- 2/5/1 Katılım bankasının bir raporlama dönemi içinde Mudârebe varlıklarındaki değer düşüklüğü için bir karşılık ayırması durumunda söz konusu döneme ait finansal tablo dipnotlarında bu durum açıklanır. (Paragraf 19)
- 2/5/2 Faizsiz Finans Muhasebe Standardı 1: Katılım Bankaları ve Faizsiz Finans Kuruluşlarının Finansal Tablolarında Genel Sunum ve Açıklama'daki açıklama hükümleri dikkate alınır. (Paragraf 20)

3 Yürürlük Tarihi

Bu Standart, 1 Ocak 2020 veya sonrasında başlayan hesap dönemlerinde uygulanır. Erken uygulamaya izin verilmektedir. (Paragraf 21)

Ek (E)

Tanımlar

Mudârebe

Bir tarafın sermaye, diğer tarafın emek koyduğu kâr ortaklığıdır. Fon sağlayıcı olan yatırım hesabı sahipleri ile Mudârib olan katılım bankası arasında gerçekleştirilebilir. Katılım bankası; iki taraf arasında anlaşılan şekilde kârın paylaşılması ve katılım bankasına ait kusur, ihmal ve sözleşmeye aykırı durumlar dışında zararın oluşması hâlinde bunun fon sağlayıcılar tarafından karşılanması çerçevesinde, yatırım hesabı sahiplerinin fonlarını kabul etme isteğini duyurur. Söz konusu durumlarda oluşan zararlar katılım bankası tarafından karşılanır. Mudârebe sözleşmesi; kendi adına veya yatırım hesabı sahipleri adına fon sağlayıcı olan katılım bankası ile işletme sahipleri veya çiftçiler, tacirler vb. içerecek şekilde diğer esnaf arasında gerçekleştirilebilir. Mudârebe; spekülasyon olarak bilinen ve alım satım işlemlerinde yüksek risk unsurunu içeren işlemlerden farklıdır (Bu Standart sadece Mudârebeye uygulanır).

Kısıtlanmamış Yatırım Hesapları²

Bu hesap türünde yatırım hesabı sahibi, fonlarının nereye, nasıl ve hangi amaçlarla yatırılacağıyla ilgili hiçbir kısıtlama uygulamaksızın katılım bankasının uygun gördüğü şekilde fonlarının kullanılması konusunda katılım bankasına yetki verir. Bu anlaşmaya göre katılım bankası, yatırım hesabı sahibinin fonlarıyla kendi fonlarını veya kullanım hakkına sahip olduğu diğer fonları (örneğin cari hesaplar) birleştirebilir. Yatırım hesabı sahipleri ve katılım bankası, yatırım yapılan fonların getirisini genellikle paylaşmaktadırlar.

Kısıtlanmış Yatırım Hesapları³

Bu hesap türünde yatırım hesabı sahibi, fonlarının nereye, nasıl ve hangi amaçlarla yatırılacağıyla ilgili belirli kısıtlamalar uygular. Ayrıca, katılım bankasının kendi fonlarıyla kısıtlanmış yatırım hesabı sahiplerinin fonlarını yatırım amaçları açısından birleştirmeme zorunluluğu bulunabilir. Bununla birlikte, yatırım hesabı sahiplerinin uygulayabileceği başka kısıtlamalar da bulunabilir. Örneğin, yatırım hesabı sahipleri kendi fonlarının katılım bankası tarafından taksitli satış işlemlerinde, kefilsiz işlemlerde veya teminatsız işlemlerde kullanılmamasını ya da bir yatırımı üçüncü bir tarafı kullanmadan katılım bankasının kendi başına yapmasını zorunlu tutabilir.

² Kısıtlanmamış yatırım hesapları; kısıtlanmamış katımlı yatırım tahvillerini ve benzer nitelikteki diğer hesapları da kapsar.

³ Kısıtlanmış yatırım hesapları; kısıtlanmış katımlı yatırım tahvillerini, kısıtlanmış katımlı yatırım birimlerini (yatırım fonları) ve benzer nitelikteki diğer hesapları da kapsar.

KURUL KARARI

Karar No: 75935942-050.01.04 – [01/135]

Karar Tarihi: 16/05/2019

Konu: FFMS 4 Müşâreke Finansmanı'nın
Yayımlanması

660 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 9'uncu maddesi uyarınca; Faizsiz Finans Muhasebe Standartlarının (FFMS) mevzuatımıza kazandırılması amacıyla, "*FFMS 4 Müşâreke Finansmanı*"nın yayımlanmasına karar verilmiştir.

Faizsiz Finans Muhasebe Standardı 4
Müşâreke Finansmanı

Standart Metni

1 Standartın Kapsamı

Bu Standart, sabit Müşâreke (kısa veya uzun vadeli) ya da azalan Müşâreke (sahipliğin taraflardan birine geçmesiyle sona eren) yoluyla, katılım bankası veya faizsiz finans kuruluşu¹ tarafından gerçekleştirilen Müşâreke finansmanı işlemlerine uygulanır. Bu Standart, katılım bankasının Müşâreke sermayesindeki payını; münhasıran kendi fonlarından, kendi fonları ile kısıtlanmamış yatırım hesaplarından oluşan birleştirilmiş fon havuzundan ya da kısıtlanmış yatırım hesaplarından finanse edilmiş olmasına bakılmaksızın uygulanır. Bu Standart, katılım bankasının Müşâreke kâr veya zararındaki payıyla ilgili işlemlere de uygulanır.

Bu Standartta yer alan hükümlerin katılım bankasının ana sözleşmesine ya da faaliyette bulunduğu ülkenin mevzuatına aykırı olması durumunda, söz konusu aykırılık açıklanır. (Paragraf 1)

Bu Standart aşağıdaki hususları kapsamaz:

- Mudârebe,
- Katılım,
- Müşâreke fonlarının Zekâtı ve
- Ortağın (müşterinin) defterleri ve Müşârekenin kayıtlarında Müşâreke işlemlerinin muhasebeleştirilmesi. (Paragraf 2)

2 Müşâreke Finansmanının Muhasebeleştirilmesi

2/1 Katılım bankasının Müşâreke sermayesindeki payının sözleşme tarihinde finansal tablolara alınması

Katılım bankasının Müşâreke sermayesindeki payı (nakdi veya aynı), ortağa ödendiğinde veya Müşâreke hesabında ortağın kullanımına hazır hâle getirildiğinde finansal tablolara alınır. Bu pay, katılım bankasının kayıtlarında (müşterinin adıyla birlikte) Müşâreke finansmanı hesabının altında sunulur ve finansal tablolarda “Müşâreke Finansmanı” başlığı altında gösterilir. (Paragraf 3)

¹ Bundan sonra katılım bankası veya katılım bankaları olarak ifade edilecektir.

Faizsiz Finans Muhasebe Standardı 4
Müşâreke Finansmanı

- 2/2 Katılım bankasının Müşâreke sermayesindeki payının sözleşme tarihinde ölçümü
- 2/2/1 Katılım bankasının nakit olarak koyduğu Müşâreke sermayesindeki payı, ödenen tutar veya Müşâreke hesabında ortağın kullanımına hazır hâle getirilen tutar üzerinden ölçülür. (Paragraf 4)
- 2/2/2 Katılım bankasının aynı olarak koyduğu Müşâreke sermayesindeki payı (ticari amaçla kullanılacak varlıklar veya teşebbüste kullanılacak parasal olmayan varlıklar), varlıkların gerçeğe uygun değeri (ortaklar arasında mutabık kalınan değer) üzerinden ölçülür ve varlıkların değerlemesi sonucunda gerçeğe uygun değer ile defter değeri arasında fark ortaya çıkarsa bu fark, katılım bankasının kâr veya zararı olarak finansal tablolara alınır. (Paragraf 5)
- 2/2/3 Tarafların biri veya her ikisi tarafından katılan sözleşme giderleri (fizibilite çalışmalarına ilişkin giderler veya diğer benzeri giderler), her iki tarafça aksi kararlaştırılmadıkça, Müşâreke sermayesinin bir parçası olarak dikkate alınmaz. (Paragraf 6)
- 2/3 Katılım bankasının Müşâreke sermayesindeki payının sözleşme tarihinden sonra raporlama dönemi sonunda ölçümü
- 2/3/1 Katılım bankasının sabit Müşâreke sermayesindeki payı, raporlama dönemi sonunda tarihi maliyeti (ödenen tutar veya varlığın sözleşme tarihinde tespit edilen değeri) üzerinden ölçülür. (Paragraf 7)
- 2/3/2 Katılım bankasının azalan Müşârekedeki payı, raporlama dönemi sonunda ortağa devredilen her tür payın (bu tür bir devir, gerçeğe uygun değer üzerinden yapılan satışla gerçekleşmektedir) tarihi maliyeti düşüldükten sonra kalan payın tarihi maliyeti üzerinden ölçülür. Tarihi maliyet ile gerçeğe uygun değer arasındaki fark, kâr veya zarar olarak katılım bankasının gelir tablosuna alınır. (Paragraf 8)
- 2/3/3 Tüm payların ortağa devri yapılmadan önce azalan Müşârekenin tasfiye edilmesi hâlinde, katılım bankasının payı dolayısıyla geri kazandığı tutar karşılığında katılım bankasının Müşâreke finansmanı hesabı alacaklandırılır ve varsa ortaya çıkan kâr veya zarar, diğer bir ifadeyle söz konusu payın defter değeri ile geri kazanılan tutar arasındaki fark, katılım bankasının gelir tablosuna alınır. (Paragraf 9)
- 2/3/4 Müşârekenin feshedilmesi veya tasfiye edilmesi ve katılım bankasının Müşâreke sermayesindeki muaccel hâle gelen payının (ortaya çıkan herhangi bir kâr veya zarar dikkate alınarak) hesap kapatıldığında ödenmemiş olması durumunda, katılım bankasının payı ortaktan alacak olarak finansal tablolara alınır. (Paragraf 10)
- 2/4 Katılım bankasının Müşâreke kâr veya zararındaki payının finansal tablolara alınması

Faizsiz Finans Muhasebe Standardı 4
Müşâreke Finansmanı

- 2/4/1 Katılım bankasının bir raporlama dönemi içinde başlayıp sona eren Müşâreke finansmanı işlemlerindeki payıyla ilişkili kâr veya zarar, tasfiye anında katılım bankasının hesaplarında finansal tablolara alınır. (Paragraf 11)
- 2/4/2 Birden fazla raporlama döneminde devam eden sabit Müşâreke, katılım bankası ile ortak arasındaki hesabın kısmi ya da nihai olarak kapatılması sonucunda katılım bankasının herhangi bir dönemde kârdan alacağı pay yapılan kâr dağıtımı ölçüsünde, herhangi bir dönemdeki zararı ise bu zarar katılım bankasının Müşâreke sermayesindeki payından düşüldüğü ölçüde katılım bankasının o döneme ait hesaplarında finansal tablolara alınır. (Paragraf 12)
- 2/4/3 Madde 2/4/2, katılım bankasının Müşâreke sermayesindeki ve kâr veya zarardaki payında meydana gelen azalışlar dikkate alınarak, bir raporlama döneminden daha uzun süre devam eden azalan Müşârekeye de uygulanır. (Paragraf 13)
- 2/4/4 Madde 2/3/4'te belirtildiği üzere ortağın, tasfiye veya hesabın kapatılmasını takiben katılım bankasının kârdaki muaccel hâle gelen payını ödememesi durumunda, muaccel hâle gelen söz konusu pay ortaktan alacak olarak finansal tablolara alınır. (Paragraf 14)
- 2/4/5 Müşâreke ortağın kusur veya ihmalden dolayı zarara katlanması durumunda, katılım bankasının bu tür zarardaki payı ortak tarafından karşılanır. Bu zararlar ortaktan alacak olarak finansal tablolara alınır. (Paragraf 15)
- 2/4/6 Katılım bankasının Madde 2/3/4 ve 2/4/4'te belirtilen getirilerdeki ödenmemiş payı, Müşâreke alacakları hesabına kaydedilir. Bu alacakların tahsilinin şüpheli hâle gelmesi durumunda söz konusu alacaklar için karşılık ayrılır. (Paragraf 16)
- 2/5 Açıklama hükümleri
- 2/5/1 Katılım bankasının bir raporlama dönemi içinde Müşâreke finansmanı işlemlerindeki sermayesinde ortaya çıkan kayıplar için bir karşılık ayırması durumunda, söz konusu döneme ait finansal tablo dipnotlarında bu durum açıklanır. (Paragraf 17)
- 2/5/2 Faizsiz Finans Muhasebe Standardı 1: Katılım Bankaları ve Faizsiz Finans Kuruluşlarının Finansal Tablolarında Genel Sunum ve Açıklama'daki açıklama hükümleri dikkate alınır. (Paragraf 18)

3 Yürürlük Tarihi

Bu Standart, 1 Ocak 2020 veya sonrasında başlayan hesap dönemlerinde uygulanır. Erken uygulamaya izin verilmektedir. (Paragraf 19)

Ek (E)

Tanımlar

Müşâreke

Katılım bankası ile müşterileri arasında; yeni bir proje veya var olan bir projeyi paylaşmak için tarafların ortaklığın sermayesine eşit veya farklı oranlarda katkı yaptığı, ayrıca her bir tarafın sabit veya azalan şekilde sermaye sahibi olduğu ve kârın önceden anlaşılan şekilde paylaşıldığı bir ortaklık biçimidir. Bununla birlikte, zararlar ödenen sermaye ölçüsünde paylaşılır. Farklı şekilde bir uygulamaya izin verilmemektedir.

Sabit Müşâreke

Sözleşmede belirtilen dönem boyunca ortakların sermayedeki paylarının sabit kaldığı Müşâreke türüdür.

Azalan Müşâreke

Katılım bankasının Müşârekedeki payını diğer bir ortağa aşamalı olarak aktarmayı kabul ettiği, bu nedenle katılım bankasının payının azaldığı ve diğer ortağın girişimin tek sahibi oluncaya kadar payının arttığı Müşâreke türüdür.

Katılım

Katılım bankasının, başka bir işletmenin sermayesindeki özkaynağını temsil eden paylara veya birimlere sahip olduğu Müşâreke türüdür.

Mudârebe

Bir tarafın sermaye, diğer tarafın emek koyduğu kâr ortaklığıdır. Fon sağlayıcı olan yatırım hesabı sahipleri ile Mudârib olan katılım bankası arasında gerçekleştirilebilir. Katılım bankası; iki taraf arasında anlaşılan şekilde kârın paylaşılması ve katılım bankasına ait kusur, ihmal ve sözleşmeye aykırı durumlar dışında zararın oluşması hâlinde bunun fon sağlayıcılar tarafından karşılanması çerçevesinde, yatırım hesabı sahiplerinin fonlarını kabul etme isteğini duyurur. Söz konusu durumlarda oluşan zararlar katılım bankası tarafından karşılanır. Mudârebe sözleşmesi; kendi adına veya yatırım hesabı sahipleri adına fon sağlayıcı olan katılım bankası ile işletme sahipleri veya çiftçiler, tacirler vb. içerecek şekilde diğer esnaf arasında gerçekleştirilebilir. Mudârebe; spekülasyon olarak bilinen ve alım satım işlemlerinde yüksek risk unsurunu içeren işlemlerden farklıdır.

KURUL KARARI

Karar No: 75935942-050.01.04 – [01/136]

Karar Tarihi: 16/05/2019

Konu: FFMS 7 Selem ve Alt Selem'in

Yayımlanması

660 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 9'uncu maddesi uyarınca; Faizsiz Finans Muhasebe Standartlarının (FFMS) mevzuatımıza kazandırılması amacıyla, "*FFMS 7 Selem ve Alt Selem*"in yayımlanmasına karar verilmiştir.

Faizsiz Finans Muhasebe Standardı 7 Selem ve Alt Selem

Standart Metni

1 Standartın Kapsamı

Bu Standart, Selem finansmanı ve alt Selem işlemlerine ilişkin muhasebe kurallarını ele alır. Bu husus, bir Selem işleminde katılım bankasının veya faizsiz finans kuruluşunun¹ ödediği ya da bir alt Selem işleminde aldığı Re'sülmalın (anaparanın/sermayenin) muhasebe uygulamasını ve Selem işleminde Müslemün Fihin (satım konusu malın) alımı veya satımı veya benzerinin bir alt Selem işleminde teslim edilmesini içerir. Bu Standart aynı zamanda Selem finansmanı ve alt Selem işlemleriyle ilgili hasılatın, giderlerin, kazanç ve kayıpların finansal tablolara alınmasını içerir.

Bu Standartta yer alan hükümlerin katılım bankasının ana sözleşmesine ya da faaliyette bulunduğu ülkenin mevzuatına aykırı olması durumunda, söz konusu aykırılık açıklanır. (Paragraf 1)

2 Selem Finansmanı ve Alt Selem İşlemlerinin Muhasebeleştirilmesi

2/1 Selem finansmanı, Selem sermayesi Müslemün İleyhe (satıcıya) ödendiğinde (nakdi, aynı veya diğer fayda olarak) veya satıcının kullanımına hazır hâle getirildiğinde finansal tablolara alınır. (Paragraf 2)

2/2 Alt Selem işlemleri katılım bankası Selem sermayesini aldığı anda (nakdi, aynı veya diğer fayda olarak) finansal tablolara alınır. (Paragraf 3)

2/3 Sözleşme tarihinde

a) Sermayesi ödenen tutar üzerinden ölçülür. (Paragraf 4)

b) Aynı veya diğer fayda olarak sağlanan sermaye, varlığın veya sunulan faydanın gerçeğe uygun değeri (katılım bankası ve sözleşmenin karşı tarafı arasında mutabakata varılan değer) üzerinden ölçülür. (Paragraf 5)

2/4 Raporlama dönemi sonunda

a) Sermaye, raporlama dönemi sonunda Madde 2/3'te belirtildiği gibi ölçülür. Ancak, satıcının satım konusu malı tamamen veya kısmen teslim etmemesi veya satım konusu malın değerinin düşmesi muhtemel ise katılım bankası tahmini zarar tutarı kadar karşılık ayırır. (Paragraf 6)

b) Selem finansmanı işlemleri katılım bankasının finansal tablolarında Selem Finansmanı başlığı altında sunulur. (Paragraf 7)

c) Alt Selem işlemleri katılım bankasının finansal tablolarında "Alt Selem" başlığı altında bir yükümlülük olarak sunulur. (Paragraf 8)

2/5 Satım konusu malın alımı

2/5/1 Sözleşme uyarınca katılım bankası tarafından alınan ve satım konusu malı oluşturan varlıklar, tarihi maliyeti üzerinden kaydedilir. (Paragraf 9)

¹ Bundan sonra katılım bankası veya katılım bankaları olarak ifade edilecektir.

- 2/5/2 Benzer türde ancak farklı kalitede satım konusu mal alınması durumunda:
- 2/5/2/1 Alınan satım konusu malın piyasa değeri (piyasa değerinin bulunmadığı durumlarda gerçeğe uygun değeri) sözleşmede belirtilen satım konusu malın değerine eşitse, alınan satım konusu mal defter değeri üzerinden ölçülür ve kaydedilir. (Paragraf 10)
- 2/5/2/2 Alınan satım konusu malın piyasa değeri (piyasa değerinin bulunmadığı durumlarda gerçeğe uygun değeri) sözleşmede belirtilen satım konusu malın değerinden düşükse, alınan satım konusu mal, alım tarihindeki piyasa değeri (veya gerçeğe uygun değeri) üzerinden ölçülüp kaydedilir ve aradaki fark zarar olarak finansal tablolara alınır. (Paragraf 11)
- 2/5/3 Katılım bankasının satım konusu malın tamamını veya bir kısmını teslim tarihinde alamaması durumunda:
- 2/5/3/1 Teslimatın tamamen veya kısmen gerçekleştirilmemesi durumunda, teslim tarihi uzatılırsa, satım konusu malın defter değeri olduğu gibi kalır. (Paragraf 12)
- 2/5/3/2 Selem finansmanı sözleşmesinin tamamen veya kısmen iptal edilmesi ve sözleşmenin karşı tarafının Selem sermayesini geri ödememesi durumunda, söz konusu tutar sözleşmenin karşı tarafından alacak olarak finansal tablolara alınır. (Paragraf 13)
- 2/5/4 Katılım bankasının satım konusu malı sözleşmenin karşı tarafının kusur veya ihmali sebebiyle alamaması durumunda:
- 2/5/4/1 Teslimatın tamamen veya kısmen gerçekleştirilememesi
- a) Selem finansmanı sözleşmesinin tamamen veya kısmen iptal edilmesi ve sözleşmenin karşı tarafının Selem sermayesini veya gereken kısmını geri ödememesi durumunda, söz konusu tutar sözleşmenin karşı tarafından alacak olarak finansal tablolara alınır. (Paragraf 14)
- b) Katılım bankasının satım konusu mala karşılık teminat olarak gösterilen menkul kıymetlerinin olması ve menkul kıymetlerin satışından elde edilen gelirin defter değerinden daha az olması durumunda aradaki fark, sözleşmenin karşı tarafından alacak olarak finansal tablolara alınır. Diğer taraftan, elde edilen gelirin defter değerinden daha fazla olması durumunda, sözleşmenin karşı tarafıyla ilgili hesap aradaki fark kadar alacaklandırılır. (Paragraf 15)

- c) Katılım bankasının lehine olan her tür ilave tutar için sözleşmenin karşı tarafıyla ilgili hesap borçlandırılır. (Paragraf 16)

2/6 Satım konusu malın başka türden mallarla ikamesi

Madde 2/5/2/2, satım konusu malın başka tür mallarla ikame edilmesi ve ikame edilen malın piyasa değeri veya gerçeğe uygun değerinin satım konusu malın defter değerinden daha düşük olması durumunda da uygulanır. (Paragraf 17)

2/7 Satım konusu malın alınmasını takiben raporlama dönemi sonunda değerinin ölçülmesi

Bir raporlama dönemi sonunda, Selem finansmanı vasıtasıyla edinilen varlıklar, tarihi maliyet ve nakit benzeri değerinden düşük olanı üzerinden ölçülür ve nakit benzeri değerin daha düşük olması durumunda aradaki fark, zarar olarak gelir tablosuna alınır. (Paragraf 18)

2/8 Alt Selem işleminde satım konusu malın teslimine ilişkin sonuçların finansal tablolara alınması

Bir alt Selem işleminde satım konusu malın katılım bankası tarafından sözleşmenin karşı tarafına teslimini takiben, sözleşmenin karşı tarafının ödediği tutarla satım konusu malın maliyeti arasındaki fark, kâr veya zarar olarak finansal tablolara alınır. (Paragraf 19)

3 Açıklama Hükümleri

Faizsiz Finans Muhasebe Standardı 1: Katılım Bankaları ve Faizsiz Finans Kuruluşlarının Finansal Tablolarında Genel Sunum ve Açıklama'da yer alan açıklama hükümleri dikkate alınır. (Paragraf 20)

4 Yürürlük Tarihi

Bu Standart, 1 Ocak 2020 veya sonrasında başlayan hesap dönemlerinde uygulanır. Erken uygulamaya izin verilmektedir. (Paragraf 21)

Ek (E)

Tanımlar

Selem

Bir malın sözleşmede belirlenen koşullara göre peşin ödemeyle ileride teslim alınmak üzere satın alınması veya peşin ödemeyle ileride teslim edilmek üzere satılmasıdır.

Müslemün Fih

Satın konusu mal.

Müslemün İleyh

Satıcı.

Müslemün

Satın alan.

Re'sülmal

Selem sözleşmesinde ödenen (nakdi, aynı veya diğer fayda olarak) sermaye (maliyet); örneğin bedel.

Alt Selem

Müslemün İleyhin (satıcının) yükümlülüğünü yerine getirmek için Müslemün (satın alan) sıfatı ile önceki bir Selem sözleşmesinden olan alacaklarına bağlı olduğu bir Selem sözleşmesidir. İkinci Selem sözleşmesinin yerine getirilmesi ilk sözleşmenin yerine getirilmesine bağlı olamaz.

KURUL KARARI

Karar No: 75935942-050.01.04 – [01/137]

Karar Tarihi: 16/05/2019

Konu: FFMS 9 Zekât'ın Yayınlanması

660 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 9'uncu maddesi uyarınca; Faizsiz Finans Muhasebe Standartlarının (FFMS) mevzuatımıza kazandırılması amacıyla, "*FFMS 9 Zekât*"ın yayınlanmasına karar verilmiştir.

**Faizsiz Finans Muhasebe Standardı 9
Zekât**

Standart Metni

1 Standartın Kapsamı

Bu Standart, Zekât matrahının belirlenmesine, Zekât matrahına dâhil edilen kalemlerin ölçümüne ve katılım bankalarının veya faizsiz finans kuruluşlarının¹ finansal tablolarında Zekâtın açıklanmasına ilişkin muhasebe uygulamalarını içerir. Ek (A), bu Standartın ayrılmaz bir parçasını oluşturur.

Bu Standart hükümlerinin, katılım bankasının ana sözleşmesine ya da faaliyette bulunduğu ülkenin mevzuatına aykırı olması durumunda, söz konusu aykırılık açıklanır. (Paragraf 1)

2 Zekât Matrahının Muhasebeleştirilmesi

2/1 Zekât matrahının belirlenmesi

Zekât matrahı, net varlıklar ve net yatırılmış fonlar yöntemlerinden biri esas alınarak hicri takvim yılı için %2,5; miladi takvim yılı için %2,5775 oranı kullanılarak belirlenir. Her iki yöntemde kullanılan farklı değerlendirme esaslarına gereken özen gösterilerek ilgili kalemler tutarlı bir şekilde değerlendirilir ve sınıflandırılır. Her iki yöntem de finansal durum tablosu açısından birbirine tam olarak eşittir (Bkz. Ek B). (Paragraf 2)

2/1/1 Net varlıklar yöntemi

- a) Zekât matrahı, net varlıklar yöntemi kullanılarak aşağıdaki şekilde belirlenir:

Zekât matrahı = Zekâta tabi varlıklar - (finansal durum tablosu tarihi itibarıyla sona eren yılda vadesi gelmiş yükümlülükler + kısıtlanmamış yatırım hesabı sahiplerine ait özkaynaklar + azınlık payları + devletin sahip olduğu özkaynaklar + vakıfların sahip olduğu özkaynaklar + hayır kurumlarının sahip olduğu özkaynaklar + bireylerin sahip oldukları hariç, kâr amacı gütmeyen işletmelerin sahip olduğu özkaynaklar). (Paragraf 3)

Zekâta tabi varlıklar; nakit ve nakit benzerlerini, şüpheli alacaklara ilişkin karşılıklar düşüldükten sonraki alacakları, ticari amaçla edinilen varlıkları (örneğin stok, menkul kıymetler, gayrimenkul vb.) ve finansman varlıklarını (örneğin; Mudârebe, Müşâreke, Selem ve İstisnâ vb.) içerir. Finansman varlıklarının, değerinde meydana gelen düşüklükler veya tahsil edilememesiyle ilgili olarak ayrılan karşılıklar düşüldükten sonraki net tutarı esas alınır. Finansman

¹ Bundan sonra katılım bankası veya katılım bankaları olarak ifade edilecektir.

varlıklarıyla ilgili duran varlıkların ediniminde kullanılan fonlar bu tutardan indirilir. (Paragraf 4)

- b) Ticari amaçla edinilen varlıklar, Zekâtın hesaplanacağı tarih itibarıyla nakit benzeri değerleri üzerinden ölçülür. (Paragraf 5)
- c) Tarımsal ürünler ya da canlı hayvan (deve, inek, koyun, keçi gibi) biçimindeki ticarete elverişli varlıkların Zekâta tabi olup olmadığı belirlenirken; Fikhî hükümlere göre söz konusu varlıklar için belirlenmiş oranlar ve nisap miktarı (Zekât ödeme yükümlülüğüne ilişkin asgari tutar) göz önünde bulundurulur. (Paragraf 6)

2/1/2 Net yatırılmış fonlar yöntemi

- a) Zekât matrahı, net yatırılmış fonlar yöntemi kullanılarak aşağıdaki şekilde belirlenir:

Ödenmiş sermaye + yedekler + varlıklardan indirilmemiş karşılıklar + dağıtılmamış kârlar + net kâr + finansal durum tablosu tarihi itibarıyla sona eren yılda vadesi gelmemiş yükümlülükler - (net duran varlıklar + ticari amaçla edinilmemiş yatırımlar, örneğin, kiralama amaçlı gayrimenkul + birikmiş zararlar). (Paragraf 7)

- b) Madde 2/1'de belirtildiği üzere, her iki yöntemde kullanılan farklı değerlendirme esaslarına gereken özen gösterilerek ilgili kalemler tutarlı bir şekilde değerlendirildiğinde ve sınıflandırıldığında, her iki yöntem birbirine tam olarak eşittir. (Paragraf 8)

2/2 Finansal tablolarda Zekât

2/2/1 Katılım bankasının Zekât ödeme yükümlülüğünün bulunduğu durumlar:

Aşağıdaki durumların herhangi birinde Zekât, katılım bankasının (faaliyet dışı) gideri olarak kabul edilir ve gelir tablosunda net kârın belirlenmesine dâhil edilir:

- a) Kanunların, katılım bankasının Zekât yükümlülüğünü yerine getirmesini öngördüğü durumlarda,
- b) Katılım bankasının ana sözleşmesi ya da diğer düzenlemelerinin, katılım bankasının Zekât yükümlülüğünü yerine getirmesini öngördüğü durumlarda ve
- c) Ortaklar genel kurulunun, katılım bankasının Zekât yükümlülüğünü yerine getirmesini öngören bir karar aldığı durumlarda.

Ödenmemiş Zekât, yükümlülük olarak dikkate alınır ve katılım bankasının finansal durum tablosunda yükümlülükler bölümünde sunulur. (Paragraf 9)

- 2/2/2 Katılım bankasının Zekât ödeme yükümlülüğünün bulunmadığı ancak vekâleten bu yükümlülüğü yerine getirdiği durumlar:
- Ortaklardan bazılarının ya da tamamının, katılım bankasındaki yatırımlarıyla ilgili Zekât yükümlülüklerini katılım bankasının vekâleten dağıtılabılır kâr paylarıyla yerine getirmesini istemesi durumunda Zekât, ortakların dağıtılabılır kârdaki paylarından indirilir. (Paragraf 10)
 - Ortaklardan bazılarının ya da tamamının Zekât yükümlülüklerini, katılım bankasının vekâleten yerine getirmesini istemesi ve katılım bankasının, ortakların bu yükümlülüklerini yerine getirmek için yeterli dağıtılabılır kârları olmamasına rağmen bunu yapmayı kabul etmesi durumunda, katılım bankası tarafından ödenen bu tutarlar, söz konusu ortaklardan alacak olarak kaydedilir. (Paragraf 11)
- 2/2/3 Katılım bankasından alınacak Zekât ile diğer fon kaynaklarından alınan Zekât, Zekât ve sadaka fonunun kaynakları ve kullanımları tablosunda sunulur. (Paragraf 12)

3 Açıklama Hükümleri

- Zekât matrahının ve bu matraha dâhil kalemlerin belirlenmesinde kullanılan yöntem finansal tablo dipnotlarında açıklanır. (Paragraf 13)
- Katılım bankasının danışma kurulunun bu Standardın kapsamına girmeyen Zekâtla ilgili konulara ilişkin kararları finansal tablo dipnotlarında açıklanır. (Paragraf 14)
- Katılım bankasının bir holding şirketi olarak, bağlı ortaklıklarındaki Zekât yükümlülüklerine ilişkin paylarını ödeyip ödemediği finansal tablo dipnotlarında açıklanır. (Paragraf 15)
- Katılım bankasının Zekât ödememesi durumunda, her bir paya isabet eden Zekât tutarı finansal tablo dipnotlarında açıklanır. (Paragraf 16)
- Yatırım hesabı sahiplerine ait özkaynaklara isabet eden Zekât tutarı finansal tablo dipnotlarında açıklanır. (Paragraf 17)
- Katılım bankasının yatırım hesabı ve diğer hesap sahipleri adına Zekât toplayıp toplamadığı ve onlar adına ödeme yapıp yapmadığı finansal tablo dipnotlarında açıklanır. (Paragraf 18)
- Zekât matrahının belirlenmesinde, katılım bankasının danışma kurulu tarafından uygulanan kısıtlamalar finansal tablo dipnotlarında açıklanır. Net yatırılmış fonlar yönteminde, ticari amaçla edinilmemiş net duran varlıkların ve yatırımların toplam tutarının, ödenmiş sermaye ve yedeklerin toplam tutarını aşmasına izin verilmemesi bu tür bir kısıtlamaya örnek olarak verilebilir. (Paragraf 19)
- Faizsiz Finans Muhasebe Standardı 1: Katılım Bankaları ve Faizsiz Finans Kuruluşlarının Finansal Tablolarında Genel Sunum ve Açıklama'daki açıklama

hükümleri dikkate alınır. (Paragraf 20)

4 Yürürlük Tarihi

Bu Standart, 1 Ocak 2020 veya sonrasında başlayan hesap dönemlerinde uygulanır. Erken uygulamaya izin verilmektedir. (Paragraf 21)

Ek (A)

Zekât Matrahının Belirlenmesine Dâhil Edilen Kalemlere İlişkin Örnek

Net Varlıklar Yöntemi	Değerleme Esası (*)
Varlıklar:	
Nakit ve nakit benzerleri	Nakit benzeri değer
Alacaklar	Nakit benzeri değer
Mudârebe finansmanı	Nakit benzeri değer
Müşâreke finansmanı	Nakit benzeri değer
Selem	Nakit benzeri değer
İstisnâ	Nakit benzeri değer
Ticari amaçlı varlıklar	
Stoklar	Nakit benzeri değer
Menkul kıymetler	Nakit benzeri değer
Gayrimenkuller	Nakit benzeri değer
Diğer	Nakit benzeri değer
Yükümlülükler:	
Cari hesaplar	Defter değeri
Bir sonraki raporlama döneminde vadesi gelecek borçlar	Defter değeri
Bir sonraki raporlama döneminde vadesi gelecek diğer yükümlülükler	Defter değeri
Kısıtlanmamış yatırım hesabı sahiplerine ait özkaynaklar	Defter değeri
Devletin sahip olduğu özkaynaklar + vakıfların sahip olduğu özkaynaklar + hayır kurumlarının sahip olduğu özkaynaklar + bireylerin sahip oldukları hariç, kâr amacı gütmeyen işletmelerin sahip olduğu özkaynaklar	Defter değeri
Azınlık payları	Defter değeri

(*) Tablolardaki değerlendirme esasları, net varlıklar yöntemi ya da net yatırılmış fonlar yönteminden her ikisine de uygulanır.

Faizsiz Finans Muhasebe Standardı 9
Zekât

Net Yatırılmış Fonlar Yöntemi	Değerleme Esası (*)
Ticari amaçlı olmayan varlıklar:	
Kiralama amaçlı gayrimenkuller	Defter değeri
Diğerleri	Defter değeri
Duran varlıklar (net)	Defter değeri
Varlıklardan indirilmemiş karşılıklar	Defter değeri
Bir sonraki raporlama döneminde vadesi gelmeyecek yükümlülükler ve borçlar	Defter değeri
Ortaklara Ait Özkaynaklar:	
Ödenmiş sermaye	Defter değeri
Yedekler	Defter değeri
Dağıtılmamış kârlar	Defter değeri
Dönem net kârı	Defter değeri

Ek (B) Zekât Matrahının Nasıl Belirleneceğini Gösteren Örnek

Katılım Bankasının Finansal Durum Tablosu (202X Yılı İtibarıyla)

Varlıklar:	TL	TL
Nakit ve nakit benzerleri		204.554.392
Alacaklar (Murâbaha, Selem)	442.458.006	
Karşılıklar (-)	(14.223.790)	428.234.216
Mudârebe finansmanı		20.000.000
Müşâreke finansmanı		30.000.000
İstisnâ		20.000.000
Gayrimenkuller (ticari amaçlı)		11.330.659
Menkul kıymetler (ticari amaçlı)		164.542.229
Stoklar (ticari amaçlı)		10.814.130
Diğer yatırımlar (ticari amaçlı)		40.500.000
Yatırımlar (ticari amaçlı olmayan)		34.432.992
Kiralama amaçlı varlıklar		82.992.031
Duran varlıklar (net)		10.759.580
Toplam varlıklar		1.058.160.229
Yükümlülükler, kısıtlanmamış yatırım hesabı sahiplerine ait özkaynaklar, azınlık payları, ortaklara ait özkaynaklar		
Yükümlülükler:		
Cari hesaplar	21.130.727	
Borçlar (bir sonraki raporlama döneminde vadesi gelecek)	49.561.094	
Diğer yükümlülükler (bir sonraki raporlama döneminde vadesi gelecek)	53.185.054	
Yatırım riskine ilişkin karşılıklar	9.444.298	
Uzun vadeli yükümlülükler (bir sonraki raporlama döneminde vadesi gelmeyecek)	100.000.000	
Toplam Yükümlülükler		233.321.173
Kısıtlanmamış yatırım hesabı sahiplerine ait özkaynaklar		684.504.716
Azınlık payları		20.000.000
Ortaklara ait özkaynaklar:		
Ödenmiş sermaye	104.000.000	
Yedekler	3.334.340	
Dağıtılmamış kârlar	10.000.000	
Dönem net kârı	3.000.000	
Ortaklara ait toplam özkaynaklar		120.334.340
Toplam yükümlülükler, kısıtlanmamış yatırım hesabı sahiplerine ait özkaynaklar, azınlık payları, ortaklara ait özkaynaklar		1.058.160.229

Faizsiz Finans Muhasebe Standardı 9
Zekât

Ek Bilgi

1. Ortaklara ait özkaynaklar, devlet ve vakıf kurumlarına ait toplam 4.000.000 TL tutarındaki özkaynağı kapsamaktadır.
2. Ticari amaçlı varlıkların nakit benzeri değeri

Varlıklar	Finansal durum tablosundaki değeri	Nakit benzeri değeri	Fark
Menkul kıymetler	164.542.229	180.542.229	16.000.000
Stoklar	10.814.130	15.814.130	5.000.000
Gayrimenkuller	11.330.659	16.330.659	5.000.000
Diğer yatırımlar	40.500.000	45.000.000	4.500.000
Toplam	227.187.018	257.687.018	30.500.000

Faizsiz Finans Muhasebe Standardı 9
Zekât

Zekât Matrahının Belirlenmesi

Net Varlıklar Yöntemi

Zekâta Tabi Varlıklar:	TL	TL
Nakit ve nakit benzerleri	204.554.392	
Alacaklar (net)	428.234.216	
Mudârebe finansmanı	20.000.000	
Müşâreke finansmanı	30.000.000	
İstisnâ	20.000.000	
Stoklar	15.814.130	
Menkul kıymetler	180.542.229	
Ticari amaçlı gayrimenkuller	16.330.659	
Ticari amaçlı diğer yatırımlar	45.000.000	
Toplam		960.475.626
Eksi:		
Yükümlülükler:		
Cari hesaplar	21.130.727	
Borçlar	49.561.094	
Diğer yükümlülükler	53.185.054	
Devlet ve vakıf kurumlarına ait özkaynaklar	4.000.000	
Azınlık payları	20.000.000	
Kısıtlanmamış yatırım hesabı sahiplerine ait özkaynaklar	684.504.716	
Toplam		<u>(832.381.591)</u>
Zekât matrahı		128.094.035
Döneme ilişkin Zekât = 128,094,035 x % 2,5775 =		3.301.624

Faizsiz Finans Muhasebe Standardı 9
Zekât

Net Yatırılmış Fonlar Yöntemi

	TL	TL
Ortaklara ait toplam özkaynaklar (eksi devlet ve vakıf kurumlarına ait özkaynaklar)	116.334.340	
Artı:		
Ticari amaçlı varlıkların nakit benzeri değerleri ile finansal durum tablosundaki değerleri arasındaki fark	30.500.000	
Uzun vadeli yükümlülükler	100.000.000	
Yatırım riskine ilişkin karşılıklar	9.444.298	
		256.278.638
Eksi:		
Kiralama amaçlı varlıklar	82.992.031	
Ticari amaçlı olmayan yatırımlar	34.432.992	
Duran varlıklar (net)	10.759.580	
		<u>(128.184.603)</u>
Zekât matrahı		128.094.035
Döneme ilişkin Zekât = $128,094,035 \times \%2.5775 =$		3.301.624

Ek (G) Tanımlar

Zekât

Kelime anlamıyla Zekât; bereket, arınmak, artmak ve hayırların çoğalması anlamına gelir. Zekât olarak adlandırılmasının nedeni, serveti temizlemesi ve korumasıdır. Fıkhî hükümlere göre Zekât, belirli mallarda belirli şartlar (dönem, nisap miktarı, oran gibi) doğrultusunda ödenmesi gereken yükümlülüktür. Zekât, Kuran-ı Kerim’de belirtildiği şekilde kendisine Zekât düşen kimseler için Allah Teâlâ’nın takdir ettiği belirli miktardır. Zekât kelimesi ayrıca Zekâta tabi mallardan (servetten) ödenen miktarı belirtmek için de kullanılır.

Nakit ve Nakit Benzerleri

Nakit ve nakit benzerleri, yerli ve yabancı para birimi cinsinden nakdi ve katılım bankalarının istediğinde tamamını geri çekebileceği merkez bankası ile diğer kuruluşlardaki hesaplarını içerir.

Zekâtın amaçları açısından nakit ve nakit benzerleri, yukarıdakilere ilaveten para, külçe ve diğer biçimlerdeki altın ve gümüşü de içerir.

KURUL KARARI

Karar No: 75935942-050.01.04 – [01/138]

Karar Tarihi: 16/05/2019

Konu: FFMS 10 İstisnâ ve Alt İstisnâ'nın
Yayımlanması

660 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 9'uncu maddesi uyarınca; Faizsiz Finans Muhasebe Standartlarının (FFMS) mevzuatımıza kazandırılması amacıyla, "*FFMS 10 İstisnâ ve Alt İstisnâ*"nın yayımlanmasına karar verilmiştir.

**Faizsiz Finans Muhasebe Standardı 10
İstisnâ ve Alt İstisnâ**

Standart Metni

1 Standartın Kapsamı

Bu Standart, İstisnâ ve alt İstisnâdan kaynaklanan hasılat ve maliyetler ile kazanç ve kayıpların ölçülmesi ve finansal tablolara alınması ile bunların katılım bankasının veya faizsiz finans kuruluşunun¹ finansal tablolarında sunulması ve açıklanmasıyla ilgili olarak katılım bankalarının finansal tablolarında yer alan İstisnâ ve alt İstisnâ sözleşmelerine ilişkin muhasebe kurallarını belirler.

Bu Standartta yer alan hükümlerin katılım bankasının ana sözleşmesine ya da faaliyette bulunduğu ülkenin mevzuatına aykırı olması durumunda, söz konusu aykırılık açıklanır. (Paragraf 1)

2 Katılım Bankasının Sâni (Satıcı/Yüklenici) Olduğu Durumda Muhasebe Uygulaması

2/1 İstisnâ maliyetleri

- a) İstisnâ maliyetleri şunları içerir: (I) Direkt maliyetler, özellikle Masnûnun (sözleşme konusu eserin) üretim maliyetleri ve (II) Sözleşmeyle ilgili olan ve objektif şekilde dağıtılan endirekt maliyetler. Genel yönetim giderleri, satış giderleri, araştırma ve geliştirme giderleri İstisnâ sözleşme maliyetlerine dâhil edilmez. (Paragraf 2)
- b) Bir raporlama döneminde katılan İstisnâ maliyetleriyle birlikte (c) bendinde tanımlanan sözleşme öncesi maliyetler, devam eden İstisnâ hesabında finansal tablolara alınır ve katılım bankasının finansal durum tablosunda varlıklar altında raporlanır (alt İstisnâ varsa, bu hesap Madde 2/2 (a)'da belirtildiği üzere İstisnâ maliyetleri hesabı olarak adlandırılacaktır). Müstasni'ye (alıcıya/iş sahibine) fatura edilen tutarlar, İstisnâ alacakları hesabına borç yazılırken, İstisnâ hakedişleri hesabına alacak yazılır. İstisnâ hakedişleri hesabının bakiyesi, katılım bankasının finansal durum tablosunun uygun tarafında devam eden İstisnâ hesabını netleştirir. (Paragraf 3)
- c) Sözleşme öncesi maliyetler, bu maliyetlere katıldığında ertelenmiş maliyet olarak finansal tablolara alınır ve sözleşmenin akdedilmesini takiben devam eden İstisnâ hesabına devredilerek muhasebeleştirilir. Herhangi bir sözleşme imzalanmazsa ve gelecekte de imzalanması muhtemel görünmüyorsa, söz konusu ertelenmiş maliyetler cari raporlama döneminde giderleştirilir. (Paragraf 4)

2/2 Alt İstisnâdaki sözleşme maliyetleri

- a) Alt İstisnâ varsa, İstisnâ maliyetleri, alt İstisnâ sözleşmesindeki sabit bedeli (direkt maliyetler) ve Madde 2/1 (c)'de tanımlanan her türlü sözleşme öncesi

¹ Bundan sonra katılım bankası veya katılım bankaları olarak ifade edilecektir.

maliyetleri içeren endirekt maliyetleri kapsar. Alt yüklenicinin katılım bankasına sözleşme maliyetlerini fatura etmesi durumunda, bunlar İstisnâ maliyetleri hesabına borç yazılırken, alt yüklenicinin İstisnâ borç hesabı altındaki satıcı hesabına alacak yazılır. İstisnâ maliyetleri, katılım bankasının finansal durum tablosunda varlıkların altında raporlanır. (Paragraf 5)

- b) Dönem boyunca katılım bankası tarafından nihai alıcıya yapılan hakedişler, İstisnâ alacakları hesabı borçlandırılarak muhasebeleştirilir. Aynı tutar kadar İstisnâ hakedişleri hesabı alacaklandırılır ve bu hesabın bakiyesi, katılım bankasının finansal tablolarındaki İstisnâ maliyetleri hesabıyla netleştirilir. (Paragraf 6)

2/3 Raporlama dönemi sonundaki İstisnâ hasılatı ve kârı

2/3/1 İstisnâ hasılatı ve kârı

İstisnâ hasılatı, katılım bankasının satıcı olarak ve sözleşmenin karşı tarafının alıcı olarak aralarında mutabakata vardığı toplam bedeldir. Bu bedele katılım bankasının sözleşmedeki kâr marjı da dâhildir. İstisnâ hasılatı ve ilgili kâr marjı, katılım bankasının finansal tablolarına Madde 2/3/1/2'de ifade edilen hususlar göz önünde bulundurularak, aşağıda belirtilen şekilde tamamlanma yüzdesi yöntemi ya da tamamlanmış sözleşme yöntemiyle yansıtılır. (Paragraf 7)

2/3/1/1 Tamamlanma yüzdesi yöntemi

- a) Sözleşmenin icra edildiği her dönemde ifa edilen işle orantılı olacak şekilde sözleşme bedelinin ilgili kısmı, o dönem için hasılat olarak finansal tablolara alınır. (Paragraf 8)
- b) Raporlama döneminde finansal tablolara alınan İstisnâ kâr marjının bir kısmı (İstisnâ kâr marjı, sözleşme konusu eserin nihai alıcıya verildiği nakit bedelle katılım bankasının toplam tahmini İstisnâ maliyetleri arasındaki farktır) devam eden İstisnâ hesabına eklenecektir. Bu nedenle, herhangi bir tarihte, devam eden İstisnâ hesabının bakiyesi, aşağıda Madde 2/4 (a)'da belirtildiği üzere o tarihe kadar finansal tablolara alınmış ve her türlü beklenen sözleşme zararı indirilmiş tutarı içerecektir. (Paragraf 9)

2/3/1/2 Tamamlanmış sözleşme yöntemi

Hem tamamlanma yüzdesinin hem de sözleşmenin tamamlanması için beklenen maliyetin raporlama dönemi sonunda makul kesinlikte hesaplanmadığı olağandışı durumlarda; sözleşmenin tam olarak yerine getirildiği tarihe kadar hiçbir sözleşme hasılatı finansal tablolara alınmaz. Bu

nedenle, söz konusu tarihe kadar, herhangi bir kâr unsuru finansal tablolara alınmadan, birikmiş sözleşme maliyetleri devam eden İstisnâ hesabıyla ileriye taşınır. (Paragraf 10)

2/3/2 Ertilenmiş kârlar

Sözleşme bedeli, yapılan işteki ilerlemeye göre sözleşme süresi içinde alıcı tarafından taksitler hâlinde ödenebileceği gibi bedelin tamamı veya bir kısmı sözleşmenin tamamlanmasını takiben de ödenebilir. İkinci durumda, sözleşme süresince ödenen toplam bedelle, üzerinde mutabakata varılan toplam bedel arasındaki fark (ertelenmiş kâr olarak tanımlanır), katılım bankasının finansal durum tablosunda İstisnâ alacaklarından mahsup edilir. Bu uygulama, İstisnâ hasılatı ve kârını finansal tablolara almak ve ölçmek için tamamlanmış sözleşme yöntemi de kullanılsa tamamlanma yüzdesi yöntemi de kullanılsa geçerlidir. (Paragraf 11)

Ertilenmiş kârlar aşağıdaki iki yöntemden biri kullanılarak finansal tablolara alınır:

- Nakit alınıp alınmadığına bakılmaksızın, her raporlama dönemine ait olan kârın ilgili olduğu dönemle ilişkilendirilerek ertelenmiş kârların gelecek raporlama dönemlerinde orantılı dağıtımı. Bu yöntem genellikle tercih edilen yöntemdir. (Paragraf 12)
- Taksit ödemelerinin alındıkça finansal tablolara yansıtılması. Bu yöntem, katılım bankasının danışma kurulunun kararına göre veya düzenleyici ve denetleyici kurumlar tarafından zorunlu kılınması durumunda kullanılır. (Paragraf 13)

2/3/3 Erken ödeme

- Alıcının vadesinden önce bir ödeme yapması durumunda, katılım bankası bu erken ödeme nedeniyle kârının bir kısmından vazgeçebilir. Böyle bir durumda, vazgeçilen kâr tutarı hem İstisnâ alacakları hesabından hem de ertelenmiş kârlar hesabından indirilir. (Paragraf 14)
- Katılım bankasının ödeme yapıldığında kârdan kısmi indirim yapmadığı ancak ödemeleri aldıktan sonra alıcıya bu tutarı iade ettiği durumlar hariç olmak üzere diğer tüm şartlar aynıysa, (a) bendinde belirtilen aynı muhasebe uygulaması geçerlidir. (Paragraf 15)

2/3/4 Alt İstisnâ hasılatı ve kârı

- Alt İstisnâda İstisnâ maliyeti ve hasılatı katılım bankası tarafından makul kesinlikle bilindiği için, her bir raporlama dönemindeki alt İstisnâ hasılatı ve kârı tamamlanma yüzdesi yöntemi kullanılarak ölçülür ve finansal tablolara alınır. (Paragraf 16)

- b) Bir raporlama dönemindeki İstisnâ kârının finansal tablolara alınmış kısmı İstisnâ maliyetleri hesabına eklenir. Bu yüzden herhangi bir zamandaki İstisnâ maliyetleri hesabının bakiyesi, İstisnâ sözleşmesinin toplam maliyeti (katılım bankası tarafından onaylanmış toplam hakediş tutarı) ile o zamana kadar finansal tablolara alınmış toplam İstisnâ kârının toplamına eşit olur. (Paragraf 17)
- c) Sözleşme bedelinin tamamı veya bir kısmı sözleşmenin tamamlanmasını takiben ödenecekse, Madde 2/3/2 ve 2/3/3 (a, b)'de yer alan hükümler uygulanır. (Paragraf 18)
- 2/4 Raporlama dönemi sonunda devam eden İstisnâ ve İstisnâ maliyetlerinin ölçülmesi ve sözleşme zararlarının muhasebeleştirilmesi
- a) İstisnâ hasılatı ve kârının finansal tablolara alınması için tamamlanma yüzdesi yönteminin kullanılması durumunda, devam eden İstisnâ, katılım bankasının finansal durum tablosunda nakit benzeri değerini aşmayacak bir değer (yani sözleşme bedeli ile sözleşmenin tamamlanması için beklenen ek maliyetler arasındaki fark) üzerinden ölçülür ve raporlanır. (Paragraf 19)
- b) Bir raporlama dönemi sonunda devam eden İstisnânın değerlemesinden kaynaklanan her tür beklenen zarar, katılım bankasının gelir tablosuna yansıtılır ve raporlanır. (Paragraf 20)
- c) Alt İstisnâ varsa, İstisnâ maliyetlerine (a) ve (b) bentlerinde yer alan hükümler uygulanır. (Paragraf 21)
- d) Alt yüklenici, alt İstisnâya ilişkin yükümlülüklerini yerine getiremeyebilir ve bu durum katılım bankasının alıcıya (sözleşmenin karşı tarafına) olan yükümlülüğünü yerine getirmesi için ek maliyet doğurabilir. Bunun gibi her tür ek maliyet, katılım bankasının söz konusu ek maliyetleri geri kazanma ihtimalinin makul kesinlikle olması dışında, İstisnâ maliyetlerinin değerlendirme kaybı olarak finansal tablolara alınır ve katılım bankasının gelir tablosunda raporlanır. (Paragraf 22)
- 2/5 Değişiklik emirleri ve ek talepler
- a) Katılım bankası ve alıcının izin verdiği değişiklik emirlerinin değeri ve maliyeti, sırasıyla İstisnâ hasılatı ve maliyetlerine eklenir. (Paragraf 23)
- b) Ek taleplerin finansal tablolara alınması için gerekli koşullar yerine getirildiyse, söz konusu taleplerden kaynaklanan ek maliyetlere eşit tutarda bir hasılat finansal tablolara alınır. (Paragraf 24)
- c) Ek taleplerin finansal tablolara alınması için gerekli koşulların biri veya daha fazlası yerine getirilmediyse, söz konusu taleplerin tahmini değeri katılım bankasının finansal tablo dipnotlarında açıklanır. (Paragraf 25)
- d) Alt İstisnâ varsa, (a), (b) ve (c) bentlerindeki muhasebe uygulamaları değişiklik emirleri ve ek talepler için kullanılır. Bununla birlikte, değişiklik

emirleri ve ek taleplerin maliyetleri alt sözleşmede alt yüklenici (satıcı) tarafından belirlenir ve katılım bankasının onayına tabidir. (Paragraf 26)

2/6 Sözleşme konusu eserin bakım ve garanti maliyetleri

- a) Sözleşme konusu eserin bakım ve garanti maliyetleri tahakkuk esasına göre muhasebeleştirilir. Söz konusu maliyetler tahmin edilir ve daha sonra finansal tablolara alınmış İstisnâ hasılatı ile eşleştirilir. Fiili bakım ve garanti harcamaları, katılım bankası tarafından yapıldıkça bakım ve garanti karşılığı hesabını düzelterek şekilde muhasebeleştirilir. (Paragraf 27)
- b) Alt İstisnâ varsa, sözleşme konusu eserin bakım ve garanti maliyetleri nakit esasına göre muhasebeleştirilir. Söz konusu maliyetlere katlanıldığında katılım bankası tarafından bu maliyetler doğrudan gider hesaplarına yansıtılır. (Paragraf 28)

3 Katılım Bankasının Alıcı Olduğu Durumda İstisnâya İlişkin Muhasebe Uygulaması

3/1 Tamamlanmış işlerin İstisnâ hakedişleri

- a) Alınan hakediş ödemeleri tutarı İstisnâ maliyetleri hesabı borçlandırılarak finansal tablolara alınır ve katılım bankasının finansal durum tablosunda varlıkların altında sunulur. Buna karşılık satıcıya İstisnâ borçları hesabı alacaklandırılır. (Paragraf 29)
- b) Alt İstisnâ varsa, (a) bendindeki muhasebe uygulaması kullanılır. (Paragraf 30)

3/2 Sözleşme konusu eserin teslim alınması

3/2/1 Sözleşme konusu eserin şartnamedeki özelliklere ve takvime uygun şekilde teslim alınması

- a) Alınan varlıklar (sözleşme konusu eser) İstisnâ maliyetleri hesabına tarihi maliyeti (yani defter değeri) üzerinden kaydedilir. (Paragraf 31)
- b) Alt İstisnâ varsa, sözleşme konusu eser alıcıya teslim edildiğinde, İstisnâ maliyetleri hesabının bakiyesi, alınan sözleşme konusu eserin niteliğini yansıtan bir varlık hesabına aktarılır. (Paragraf 32)

3/2/2 Sözleşme konusu eserin geç teslimi

Sözleşme konusu eserin geç teslimi satıcının ihmal ya da kusurundan kaynaklandıysa ve katılım bankasının bu gecikmeden kaynaklanan zararlar için tazminat alma hakkı varsa, tazminat tutarı kesin teminatlardan karşılanır. Kesin teminatların tutarı, tazminat tutarını karşılamaya yeterli değilse, bakiye satıcıdan İstisnâ alacakları olarak finansal tablolara alınır ve gerektiğinde şüpheli alacaklar için bir karşılık hesabı oluşturulur. (Paragraf 33)

3/2/3 Sözleşme konusu eserin şartnamedeki özelliklere uygun olmaması

- a) Katılım bankasının sözleşme konusu eseri belirlenen özelliklere uygun olmadığı için almayı reddettiği ve satıcıya yapılan hakediş ödemelerinin tamamını geri almadığı durumlarda, bakiye İstisnâ alacakları olarak kaydedilir ve gerektiğinde şüpheli alacaklar için bir karşılık hesabı oluşturulur. (Paragraf 34)
- b) Katılım bankasının sözleşme konusu eseri belirlenen özelliklere uygun olmamasına rağmen kabul etmesi durumunda, bu varlıklar nakit benzeri değer veya tarihi maliyetten (defter değerinden) düşük olanı üzerinden ölçülür. Meydana gelen her tür tazmin edilmemiş zarar, cari raporlama döneminde katılım bankasının gelir tablosuna alınır. (Paragraf 35)

3/2/4 Alıcının sözleşme konusu eseri teslim almayı reddetmesi

Alıcının (sözleşmenin karşı tarafının) sözleşme konusu eseri teslim almayı reddetmesi durumunda, İstisnâ varlıkları nakit benzeri değer veya tarihi maliyetten (defter değerinden) düşük olanı üzerinden ölçülür. Meydana gelen her tür zarar, zararın meydana geldiği raporlama döneminde katılım bankasının gelir tablosuna alınır. (Paragraf 36)

4 Açıklama Hükümleri

4/1 Katılım bankası finansal tablolarında aşağıdakileri açıklar:

- a) Raporlama döneminde finansal tablolara alınmış İstisnâ sözleşmelerine ilişkin hasılat ve kârlar. (Paragraf 37)
- b) Raporlama döneminde İstisnâ sözleşmelerine ilişkin hasılat ve kârların ölçümünde kullanılan muhasebe yöntemleri. (Paragraf 38)
- c) Devam eden kümülatif sözleşme maliyetleriyle birlikte cari raporlama döneminin sonuna kadar finansal tablolara alınan hasılat ve kârlar. (Paragraf 39)
- d) Devam eden sözleşmelerde, söz konusu sözleşme, şartname ve sözleşme koşullarına uygun olarak tamamlanana kadar tutulan teminat tutarı. (Paragraf 40)
- e) Katılım bankasının finansal durum tablosunun uygun tarafında sunulacak İstisnâ alacak ve borç hesapları. Bu hesaplar birbirleriyle netleştirilmez. (Paragraf 41)

4/2 Katılım bankası finansal tablo dipnotlarında aşağıdakileri açıklar:

- a) Sözleşme konusu eserin teslimindeki herhangi bir gecikmeyle ilgili ceza hükümlerine ilişkin her tür olası para cezası ve yerine getirilmemiş ek talepler. (Paragraf 42)
- b) Devam eden sözleşmelerdeki tamamlanma yüzdesinin belirlenmesi için kullanılan yöntem. (Paragraf 43)

- c) Devam eden alt İstisnâların değeri ve ne kadarlık bir süreye yayıldıkları. (Paragraf 44)
- d) Katılım bankasının cari finansal yılda imzaladığı ancak icrasını henüz başlatmadığı İstisnâ sözleşmelerinin değeri ve ne kadarlık bir süreye yayıldıkları. (Paragraf 45)
- 4/3 Faizsiz Finans Muhasebe Standardı 1: Katılım Bankaları ve Faizsiz Finans Kuruluşlarının Finansal Tablolarında Genel Sunum ve Açıklama'daki açıklama hükümleri uygulanır. (Paragraf 46)

5 Yürürlük Tarihi

Bu Standart 1 Ocak 2020 veya sonrasında başlayan hesap dönemlerinde uygulanır. Erken uygulamaya izin verilmektedir. (Paragraf 47)

Ek (A)

İstisnâ ve Alt İstisnâ Standardının Bazı Hükümlerine İlişkin Uygulama Örnekleri

Bu Ek'in amacı, İstisnâ ve alt İstisnâ Standardının belirli hükümlerinin uygulanmasına ilişkin örnekler sunmaktır. Bu Ek, Standardın bir parçası değildir. Paragraf numaraları Standarttaki paragraf numaralarına atıfta bulunmaktadır.

Örnek (1): Alt İstisnânın Mevcut Olmadığı Durum: (Kârlı sözleşme)

Temel veri:

- Sözleşme bedeli 500.000 TL (2 yıllık sözleşme)
- Toplam tahmini (ve fiili) sözleşme maliyetleri 400.000 TL (15.000 TL tutarındaki sözleşme öncesi maliyetler dâhil)

	1. Yıl	2. Yıl
Katlanılan toplam maliyet	300.000	400.000 (Sözleşme öncesi maliyetler dâhil)
Hakedişler	280.000	220.000
Alıcıdan yapılan tahsilatlar	230.000	270.000

Katılım Bankasının Satıcı Olduğu Durumda Kullanılan Muhasebe Uygulaması

Paragraf No.	1. Yıl		2. Yıl	
	Borç	Alacak	Borç	Alacak
3	1. Devam eden İstisnâ	300.000	100.000	
4	Ertelenmiş maliyet		15.000	
	Nakit (borç hesapları vb.)		285.000	100.000
3	2. İstisnâ alacakları	280.000	220.000	
	İstisnâ hakedişleri		280.000	220.000
	3. Nakit	230.000	270.000	
	İstisnâ alacakları		230.000	270.000

Finansal Muhasebe Standardı 10
İstisnâ ve Alt İstisnâ

Dönem sonu:

a) Tamamlanma yüzdesi makul kesinlikte tahmin edilebilmektedir (tamamlanma yüzdesi yöntemi)

Paragraf No.		1. Yıl	2. Yıl
8	Tamamlanma yüzdesi(%)	$300.000/400.000 \times 100 = \%75$	%25
	Finansal tablolara alınan hasılat	$500.000 \times \%75 = 375.000$	125.000
	İstisnâ kârı	$(500.000 - 400.000) \times \%75 = 75.000$	25.000

	Borç	Alacak	Borç	Alacak
9	İstisnâ hasılatının maliyeti	300.000	100.000	
	Devam eden İstisnâ	75.000	25.000	
	İstisnâ hasılatı		375.000	125.000

Gelir tablosu:

	1. Yıl	2. Yıl
İstisnâ hasılatı	375.000	125.000
İstisnâ hasılatının maliyeti	300.000	100.000
İstisnâ kârı	75.000	25.000

Finansal durum tablosu sunumu:

Paragraf No.	Varlık	1. Yılın Sonu	2. Yılın Sonu (*)
3	Devam eden İstisnâ	375.000	—
3	İstisnâ hakedişleri (-)	(280.000)	—
		95.000(**)	—
	İstisnâ alacakları	50.000	—

(*) İstisnâ işlemleri tamamlanmıştır ve İstisnâ ile ilişkili bütün hesaplar 2. yılın sonunda kapatılmıştır.

(**) İstisnâ hakedişlerinin bakiyesi devam eden İstisnâdan fazlaysa, iki bakiye de sunulur ve yükümlülükler bölümünde eşleştirilir.

Finansal Muhasebe Standardı 10
İstisnâ ve Alt İstisnâ

b) Tamamlanma yüzdesi makul kesinlikte tahmin edilememektedir (tamamlanmış sözleşme yöntemi)

Paragraf No.		1. Yıl		2. Yıl	
		Borç	Alacak	Borç	Alacak
10	İstisnâ hasılatının maliyeti	—		400.000	
	Devam eden İstisnâ	—		100.000	
	İstisnâ hasılatı		—		500.000

Gelir tablosu:

	1. Yıl	2. Yıl
İstisnâ hasılatı	—	500.000
İstisnâ hasılatının maliyeti	—	<u>400.000</u>
İstisnâ kârı	—	100.000

Finansal durum tablosu sunumu:

Paragraf No.	Varlık	1. Yılın Sonu	2. Yılın Sonu*
3	Devam eden İstisnâ	300.000	—
3	İstisnâ hakedişleri (-)	(280.000)	—
		20.000	—
	İstisnâ alacakları	50.000	—

Örnek (2): Alt İstisnâ Varsa: (Kârlı sözleşme)

Temel veriler:

	İstisnâ Sözleşmesi	Alt İstisnâ
Sözleşme bedeli (2 yıllık sözleşme)	500.000	400.000

Paragraf No.	Varlıklar	1. Yıl	2. Yıl	1. Yıl	2. Yıl
1	Alt yükleniciye (satıcıya) (X-şirketi) yapılan hakediş ödemeleri			300.000	100.000
2	Katılım bankasının alıcıdan (Y-şirketi) aldığı hakediş ödemeleri	280.000	220.000		
3	X- şirketine ödemeler			290.000	110.000
4	Y-şirketten tahsilatlar	230.000	270.000		

Katılım Bankasının Alt İstisnâda Hem Satıcı Hem Alıcı Sıfatıyla Kullanacağı Muhasebe Uygulamaları

Paragraf No.		1. Yıl		2. Yıl	
		Borç	Alacak	Borç	Alacak
5	1. İstisnâ maliyetleri	300.000		100.000	
	İstisnâ borçları (X-şirketi)		300.000		100.000
6	2. İstisnâ alacakları (Y-şirketi)	280.000		220.000	
	İstisnâ hakedişleri		280.000		220.000
	3. İstisnâ borçları (X-şirketi)	290.000		110.000	
	Nakit		290.000		110.000
4	Nakit	230.000		270.000	
	İstisnâ alacakları (Y-şirketi)		230.000		270.000

Dönem sonu:

Alt İstisnâda yalnızca tamamlanma yüzdesi yöntemi uygulanır. (Paragraf 16)

Paragraf No.		1. Yıl		2. Yıl	
		Borç	Alacak	Borç	Alacak
17	İstisnâ hasılatının maliyeti	300.000		100.000	
	İstisnâ maliyetleri	75.000		25.000	

Finansal Muhasebe Standardı 10
İstisnâ ve Alt İstisnâ

İstisnâ hasılatı 375.000 125.000

Gelir tablosu:

	1. Yıl	2. Yıl
İstisnâ hasılatı	375.000	125.000
İstisnâ hasılatının maliyeti	<u>300.000</u>	<u>100.000</u>
İstisnâ kârı	75.000	25.000

Finansal durum tablosu sunumu:

Paragraf No.		1. Yılın Sonu	2. Yılın Sonu
3	Varlıklar		
	İstisnâ maliyetleri	375.000	—
3	İstisnâ hakedişleri (-)	<u>(280.000)</u>	—
		95.000	—
	İstisnâ alacakları	50.000	—
	Yükümlülükler		
40	İstisnâ borçları	10.000	—

Örnek (3): Sözleşmedeki Beklenen Zararlar

3 yıllık ve 8 milyon TL'lik bir sözleşme olduğunu varsayalım. 2019 yılındaki sözleşmenin ikinci yılında katlanılan sözleşme maliyetleri 5.700.000 TL ve 2019 yılı sonunda, sözleşmenin tamamlanması için kalan sözleşme maliyeti ise 2.500.000 TL'dir.

- 2019 yılı sonunda beklenen zarar = $8.000.000 - (5.700.000 + 2.500.000) = 200.000$ TL.
- 2019 yılı sonunda devam eden İstisnâ değerlemesi = $8.000.000 - 2.500.000 = 5.500.000$ TL (Paragraf 19).

a) Tamamlanma yüzdesi yöntemi kullanılırsa

2018 yılında finansal tablolara alınan brüt kârın 600.000 TL olduğu varsayılırsa 2019 yılı boyunca devam eden İstisnâ bakiyesi ve değerlendirme kaybı:

2019 yılı boyunca katlanılan inşa maliyetleri	5.700.000 TL
2018 yılında finansal tablolara alınana brüt kâr	<u>600.000 TL</u>
Devam eden İstisnâ bakiyesi (2019 yılı sonundaki değerlemeden hemen önce)	6.300.000 TL
Gereken değerlendirme (Paragraf 19)	5.500.000 TL
2019 sonunda finansal tablolara alınan zararlar (Paragraf 20)	800.000 TL (*)
<hr/>	
2019 sonunda düzeltme kaydı	
<hr/>	
İstisnâ sözleşmelerindeki zararlar	800.000
Devam eden İstisnâ	800.000
<hr/>	

b) Tamamlanmış sözleşme yöntemi kullanılırsa:

Bu yöntemde sözleşme tamamlanana kadar hiçbir kâr finansal tablolara alınmaz (Paragraf 10). 2019 yılında yılsonu düzeltmelerinden hemen önce İstisnâ maliyetleri hesabının bakiyesi 5.700.000 TL olacaktır ve bu hesabın değerlemesi 5.500.000 TL'yi geçmez (Paragraf 19).

Sözleşmedeki beklenen zararın muhasebeleştirilmesi için 2019 yılı sonunda düzeltme kaydı (Paragraf 20):

İstisnâ sözleşmelerindeki zararlar	200.000
Devam eden İstisnâ	200.000
<hr/>	

(*) 2018 yılında finansal tablolara alınan 600.000 TL'lik brüt kârın iptali ve 200.000 TL'lik sözleşmeden beklenen zararın toplamı.

(Aynı yöntem alt İstisnâ durumunda meydana gelen zarar için de uygulanır. Bu durumda, devam eden İstisnâ hesabı yerine İstisnâ maliyetleri hesabı kullanılır ve sadece tamamlanma yüzdesi yöntemi uygulanır.)

Selem ve İstisnâ Arasındaki Benzerlikler ve Farklılıklar

Konu	Selem	İstisnâ	Kurallar ve Yorumlar
1. Sözleşmenin konusu	Müslemün Fih	Mesnu	Şartları bilinen, ertelenmiş mallar
2. Bedel	Sözleşme sırasında ödenir.	Sözleşme sırasında peşin olarak, defaten veya taksitler halinde ödenebilir.	Ödeme şekli (peşin, defaten veya taksitler halinde), Selem ve İstisnâ arasındaki temel farkı oluşturur.
3. Sözleşmenin niteliği	Bağlayıcıdır.	Bağlayıcıdır.	Selem, özü itibarıyla taraflar açısından bağlayıcıdır. Ancak İstisnâ bazı Fakihlerin <i>Maslahat</i> esasına dayalı görüşlerine ve herhangi bir Fikhî hükme aykırı olmaması şartıyla bağlayıcı kabul edilir.
4. Alt sözleşme	Alt Selem	Alt İstisnâ	Hem alt Selem hem de alt İstisnâ aşağıdaki koşullar yerine getirildiğinde geçerlidir: <ul style="list-style-type: none">İki sözleşme yasal olarak ayrıldıysa,Her bir sözleşmede sözleşmenin tarafları arasındaki yasal ilişkiler ayrıldıysa veHer bir sözleşmedeki hak ve mükellefiyetler ayrıldıysa.

Ek (F)

Tanımlar

İstisnâ

Müstasni (alıcı/iş sahibi) ve Sâni (satıcı/yüklenici) arasında bir satış sözleşmesi olup, satıcı (alıcı tarafından verilen bir siparişe dayanarak) belirtilen özelliklere göre Masnû (sözleşme konusu eser) üreterek veya başka şekillerde edinerek bunu alıcıya önceden anlaşılan bir bedelden ve ödeme yönteminden satmayı taahhüt eder. Ödeme, sözleşme sırasında veya taksitler hâlinde ya da ileri bir vadede gerçekleştirilebilir. Satıcının hammadde veya işçiliği sağlaması İstisnâ sözleşmesinin bir şartıdır.

Alt İstisnâ

Alıcının sözleşmeye, sözleşme konusu eserin satıcı tarafından üretilmesi şartını koymaması durumunda, satıcı bu sözleşmeden kaynaklanan yükümlülüklerini yerine getirmek için alt yüklenici ile ikinci bir İstisnâ sözleşmesi yapabilir. Söz konusu ikinci sözleşmeye alt İstisnâ denir.

Devam Eden İstisnâ Hesabı

İstisnâ sözleşmesi maliyetlerinin biriktirildiği bir varlık hesabıdır. Tamamlanma yüzdesi yöntemi kullanıldığında, İstisnâ kârının bir raporlama dönemi boyunca tamamlanmış olan işle orantılı kısmı için de bu hesap borçlandırılır.

İstisnâ Maliyetleri Hesabı

Alt İstisnâ varsa kullanılan bir varlık hesabıdır. Alt yüklenici tarafından yapılan hakedişlerin biriktirildiği hesaptır. İstisnâ kârının bir raporlama dönemi boyunca tamamlanmış olan işle orantılı kısmı için de bu hesap borçlandırılır.

Tamamlanma Yüzdesi Yöntemi

İstisnâ sözleşmelerine ilişkin hasılatı ve kârı iş tamamlandıkça finansal tablolara alan muhasebe yöntemidir.

Tamamlanmış Sözleşme Yöntemi

İstisnâ maliyet ve hasılatını sadece sözleşmenin tamamlandığı raporlama döneminde finansal tablolara alan bir muhasebe yöntemidir.

Sözleşme Zararları

İstisnâ hesabında biriken maliyetlerin veya İstisnâ hakediş alacakları hesabının toplamı ile sözleşmenin tamamlanması için katlanılması beklenen ilave maliyetlerin, İstisnâ sözleşmesinde yer alan sabit bedeli aşması durumunda gerçekleşmesi beklenen zararlardır.

Değişiklik Emirleri

Uygulanması sözleşme maliyetlerini etkileyecek olan ve İstisnâ sözleşmesinin orijinalinde tanımlanan özelliklere, miktarlara, tasarıma veya diğer unsurlara ilişkin kabul edilmiş değişikliklerdir.

Ek Talepler

Alıcıdan kaynaklanan gecikmeler, tasarım ve şartnamedeki hatalar veya diğer beklenmeyen maliyetler nedeniyle satıcı tarafından üzerinde mutabık kalınan İstisnâ sözleşme bedeline ek olarak talep edilen tutardır. Söz konusu taleplerin satıcı tarafından finansal tablolara alınabilmesi için aşağıdaki kriterlerin karşılanması gerekir:

- a) Ek talebe ilişkin yasal dayanağın mevcudiyeti tarafsız ve doğrulanabilir kanıtlarla desteklenmelidir.
- b) Talepler satıcının eksikliğinden, hatasından veya ihmalden değil, sözleşme tarihinde öngörülemeyen şartlardan kaynaklanmalıdır.
- c) Ek taleplere ilişkin maliyetler belirlenebilir ve güvenilir olarak tahmin edilebilir olmalıdır.

KURUL KARARI

Karar No: 75935942-050.01.04 – [01/139]

Karar Tarihi: 16/05/2019

Konu: FFMS 28 Murâbaha ve Diğer Vadeli
Satışlar'ın Yayınlanması

660 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 9'uncu maddesi uyarınca; Faizsiz Finans Muhasebe Standartlarının (FFMS) mevzuatımıza kazandırılması amacıyla, "FFMS 28 *Murâbaha ve Diğer Vadeli Satışlar*"ın yayınlanmasına karar verilmiştir.

Faizsiz Finans Muhasebe Standardı 28 Murâbaha ve Diğer Vadeli Satışlar

Faizsiz Finans Muhasebe Standardı 28

Murâbaha ve Diğer Vadeli Satışlar

Standardın Amacı

1. Bu Standardın amacı, alıcı ve satıcı tarafından Murâbaha ve diğer vadeli satış işlemlerinde uygulanacak finansal tablolara alma, ölçüm ve açıklamalara ilişkin uygun muhasebe ve raporlama esaslarını belirlemektir.

Kapsam

2. Bu Standart, Teverruk ve emtia Murâbahası işlemleri hariç, Fikhî ilkelere göre gerçekleştirilen Murâbaha ve diğer vadeli satışların muhasebeleştirilmesinde uygulanır.
3. Bu Standart, özkaynak araçları ya da Sukuk gibi, dayanak varlığın Murâbaha ya da vadeli bir satış olduğu yatırım araçlarına yapılan yatırımlara uygulanmaz.

Tanımlar

4. Bu Standardın yorumlanması ve uygulanması amacıyla aşağıdaki tanımlar yapılmıştır:
 - a. Emtia Murâbahası: İşlemin her iki tarafının da tek amacının emtianın yasal mülkiyet hakkını kazanmak olduğu organize emtia piyasalarında gerçekleşen emtia işlemlerine dayalı bir Murâbaha türüdür.
 - b. Kontrol: Katılım bankası veya diğer faizsiz finans kuruluşu¹, bir varlığın ya da işletmenin mülkiyetinden kaynaklanan tüm risk ve getirilere önemli ölçüde sahip olduğunda, aşağıdaki her iki koşulu da uygun bir şekilde karşılıyorsa ilgili varlık ya da işletmeyi kontrol etmektedir:
 - i. İlgili varlık ya da işletmeyle olan ilişkisinden dolayı değişken getirilere doğrudan maruz kalması (negatif getiri durumunda) veya bu getirilerde hak sahibi olması (pozitif getiri olması durumunda) ve
 - ii. Bu getirileri ilgili varlık ya da işletme üzerindeki gücüyle etkileyebilme imkânına sahip olması.
 - c. Vadeli satış: Satış bedeline ilişkin ödemenin sabit bir kredi dönemi boyunca, taksitler hâlinde ya da defaten yapılmak üzere ertelendiği her tür satış işlemidir.

¹ Bundan sonra faizsiz finans kuruluşu ya da kuruluş olarak ifade edilecektir.

- d. Gerçeğe uygun değer: Piyasa katılımcıları arasında, ölçüm tarihinde olağan bir işlemde bir varlığın satışından elde edilecek veya bir yükümlülüğün devrinde ödenecek fiyattır.
- e. Güvence bedeli (Hamişü'l-Ciddiyet): Bir tarafın diğer tarafa sözleşmenin ifa edilmesi ya da vadin yerine getirileceğine ya da bir işlemin tamamlanacağına dair teminat olarak verdiği tutardır.
- f. Stok: Bu Standart kapsamında, olağan iş akışı içinde satılmak üzere üretilmekte olan veya elde tutulan varlıktır.
- g. Murâbaha: Malların, maliyetinin üzerine anlaşılan bir kâr marjı eklenerek satılmasıdır. Satış bedeli tek bir seferde ya da vadeli ödemeye gerçekleşebilir.
- h. Satın alma talebine bağlı Murâbaha: Alıcının satın alma emrini verdiği ve üzerinde mutabık kalınan Murâbaha şartları çerçevesinde sözleşme konusu varlığı, satıcıdan alacağına dair bir vadede satın alma emrini teyit ettiği alım satım sözleşmesini ifade eder.
- i. Müsâveme: Maliyet ve kâr unsurlarının açıklanma zorunluluğunun bulunmadığı pazarlıklı satışır. Satış bedeli tek bir seferde ya da vadeli ödemeye gerçekleşebilir.
- j. Net gerçekleşebilir değer (NGD): Faizsiz finans kuruluşuna özgü faktörler dikkate alınmak suretiyle; olağan iş akışı içinde tahmini satış fiyatından, tahmini tamamlanma maliyetlerinin ve satışı gerçekleştirmek için gerekli olan tahmini maliyetlerin düşülmesiyle elde edilen tutardır.
- k. Vaad ve karşılıklı vadedişme: Vaad, bir tarafın (Murâbaha işleminde satın alma emrini veren taraf) üstlendiği zımni kabulden doğan yükümlülüktür. Fıkhi hükümlere göre meşru bir mazeretin ortaya çıktığı ve bu mazeretin vadin yerine getirilmesine engel olduğu durumlar dışında, vadin vadeden kişi açısından bağlayıcı olduğu anlaşılır. Bununla birlikte, belirli bir sebepten dolayı vadin yerine getirilmesinin muallakta kalması ve kendisine vaadde bulunan kişinin vaad nedeniyle belirli maliyetlere katlanmış olması durumunda, vadin hukuki bakımdan da bağlayıcılığı olduğu anlaşılır. Karşılıklı vadedişme ise bir vaade karşı vaadde bulunmaktır.
- l. Teverruk: Faizsiz finans kuruluşunun bir varlığı satın alarak bu varlığı müşteriye krediyle sattığı, bu şekilde müşterinin satın aldığı varlığı başka bir tarafa nakit

karşılığı derhâl satma amacını taşıdığı satış işlemdir.

- m. Kapora: Bir satış işleminde, satış fiyatına karşılık olarak istekli alıcı tarafından satın alma vaadiyle birlikte yapılan avans ödemesidir. Sözleşme şartları doğrultusunda, alıcı tarafından verilen satın alma vadinin yerine getirilmemesi hâlinde kapora, cayma tazminatı olarak değerlendirilebilir.

Satıcının finansal tablolarında Murâbaha ve diğer vadeli satışlar

İlk kez finansal tablolara alma

Stoklar

5. Stoklar, kuruluş ilgili stok üzerinde kontrole sahip olduğunda, diğer bir ifadeyle stokun mülkiyetinden kaynaklanan risk ve getirileri önemli ölçüde edindiğinde, kuruluşun finansal tablolarına alınır.
6. Stoklar, başlangıçta maliyeti üzerinden finansal tablolara alınır. Stok maliyeti, tüm satın alma maliyetlerini ve stokun mevcut konumuna ve durumuna getirilmesi için katılan diğer maliyetleri içerir. Stok maliyeti, her türlü vergi (sonradan iade alınabilecekler hariç), ilgili Tekâful maliyetleri dâhil nakliye ve yükleme-boşaltma maliyetleri ile müşterinin vekil sıfatıyla katıldığı maliyetler ve vekile ödenen her türlü ücret dâhil varlığın mevcut konumuna ve durumuna getirilmesiyle doğrudan ilişkilendirilebilen diğer tüm maliyetleri kapsar. Ticari iskontolar, indirimler ve diğer benzer kalemler maliyetlerden indirilir.
7. Stokların parçalar hâlinde ya da kısım kısım edinildiği durumlarda, alınan her kısım, 5'inci paragrafta yer alan koşullar karşılandığında finansal tablolara alınır.

Alacaklar

8. İlgili stok Murâbaha ya da vadeli satış sözleşmesi kapsamında satıldığında, satıcı alacakları ve hasılatı finansal tablolarına alır [ertelenmiş kâr uygulaması için 23 – 28'inci paragraflara bakınız].
9. Alacak, itibari değeri (brüt tutar ya da fatura tutarı) üzerinden finansal tablolara alınır.

10. Murábaha veya vadeli satış sözleşmesi tekemmül ettiğinde, diğer bir ifadeyle satış bedelinin alınmış ya da alacak hâline dönüşmüş olmasına bakılmaksızın bu tür bir sözleşme tüm taraflar açısından yasal olarak bağlayıcı olduğunda ve stokun kontrolü (mülkiyetten kaynaklanan risklerin ve getirilerin özünde tamamını gerekli kılan) alıcıya devredildiğinde, Murábaha veya vadeli satış sözleşmesi kapsamında stokun satılmış olduğu kabul edilir.

Sonraki ölçüm

Stoklar

11. Stoklar, ilk kez finansal tablolara alındıktan sonra, maliyet değeri ile net gerçekleşebilir değerinden düşük olanı üzerinden ölçülür.
12. Kredibilitesi yeterli bir müşterinin ilgili stokları maliyet bedeline eşit ya da maliyet bedelinden daha yüksek bir tutar üzerinden almaya yönelik bağlayıcı bir vaadinin bulunduğu durumlarda satıcı, stokları varsa gerçeğe uygun değerindeki dalgalanmalara bakmaksızın, maliyet değeri üzerinden izler.
13. Yukarıda bahsedildiği şekilde kredibilitesi yeterli bir müşterinin bağlayıcı bir vaadinin bulunmadığı durumlarda, net gerçekleşebilir değere indirmek üzere (maliyet değerinden düşük olması durumunda) stokların defter değerinde düzeltmeler yapılır ve indirgemenin karşılık gelen etkisi, bu tür bir durumun belirlendiği dönemde finansal tablolara alınır.
14. Her türlü ilave yükleme-boşaltma ve elde tutma maliyetleri, bu maliyetlerin ortaya çıktığı dönemde gelir tablosuna alınır.

Alacaklar

15. Brüt alacaklar, ilk kez finansal tablolara alındıktan sonra, ödenmemiş tutarlardan, varsa kredi zarar karşılıkları düşüldükten sonra kalan tutar üzerinden izlenir.
16. Ödenmemiş tutar, alacakların brüt tutarından tahsilatlar ve varsa izin verilen iskonto ve indirimler dâhil diğer düzeltmeler düşüldükten sonra kalan tutarı ifade eder.
17. Kredi zararları karşılığı² ilgili Faizsiz Finans Muhasebe Standardı (FFMS) uyarınca muhasebeleştirilir.

² Karşılık olarak da adlandırılır.

Finansal tablo dışı bırakma

18. Stok ya da alacak olarak sınıflandırılan bir varlık ancak, “belirli bir varlıktan faizsiz finans kuruluşuna gelecekte ekonomik fayda akışının beklenmemesi” şeklindeki finansal tablo dışı bırakma kriterini sağlaması durumunda finansal tablo dışı bırakılır.

Stoklar

19. 18’inci paragrafta yer alan finansal tablo dışı bırakma kriteri dikkate alındığında stoklar, aşağıdakilerden birinin varlığı hâlinde finansal tablo dışı bırakılır:
- Kuruluşun, satış yoluyla kontrolü alıcıya devretmesi (bakınız: 18’inci paragraf),
 - Kuruluşun, kaybolma ya da çalınma gibi bir nedenle, stok üzerindeki kontrolü kaybetmesi ya da
 - Stokların, teknolojik eskime, yasal kısıtlamalar ya da alıcısının olmaması gibi bir nedenle, gelecekte ekonomik fayda sağlama kapasitesini yitirmesi.

Alacaklar

20. 18’inci paragrafta yer alan finansal tablo dışı bırakma kriteri dikkate alındığında alacaklar, aşağıdakilerden birinin varlığı hâlinde finansal tablo dışı bırakılır:
- Müşterinin kalan tüm borcunu ödemesi,
 - Alacağın defter değerinin, müşterinin acze düşmesi nedeniyle tahsil edilemeyecek olması ya da
 - Kuruluşun, alacağını kayıttan düşmek ya da müşteriye hibe etmek suretiyle hakkından vazgeçmeye karar vermiş olması.

Hasılat ve kârın finansal tablolara alınması

Hasılat

21. Hasılatın ve alacakların finansal tablolara alınmasında uygulanacak esaslar için 8’inci paragrafta bakınız.

Satışların maliyeti

22. Stokların, Murâbaha ya da vadeli satış kapsamında satıldığı durumlarda, bu stokların defter değeri, katlanılan tüm doğrudan giderlerle birlikte, ilgili hasılatın finansal tablolara alındığı dönemde satışların maliyeti olarak finansal tablolara alınır.

Kârın ertelenmesi

23. Vadeli Murâbahada ya da diğer vadeli satışlarda, söz konusu işlemde doğan kâr, diğer bir ifadeyle finansal tablolara alınan hasılat ile satışların maliyeti arasındaki fark, bir ertelenmiş kâr hesabı aracılığıyla ertelenir. Ancak, malların peşin satış fiyatının bu mallara ilişkin satışların maliyetinden yüksek olması durumunda, ortaya çıkan kârın peşin satış fiyatı ile satışların maliyeti arasındaki fark kadar olan kısmı ertelenmez.
24. Ertelenmiş kâr hesabı, ilgili alacakları düzenleyici bir varlık hesabı olarak sunulur.
25. Ertelenmiş kâr, sözleşmedeki kredi dönemi boyunca itfa edilerek gelirlere aktarılır.
26. Orijinal vadesi 12 aydan uzun olan; taksitler hâlinde ya da vade sonunda defaten ödeme yapılacak işlemlerde, kârın zamana orantılı olarak itfa edilmesinde başvurulacak uygun yöntem, işlemdeki zımni kârı esas alan etkin kâr yöntemidir.
27. Orijinal vadesi 12 ay ya da daha kısa olan, vade sonunda defaten ödeme yapılacak işlemlerde, kârın sözleşmedeki kredi dönemi boyunca doğrusal olarak dağıtımına izin verilir.
28. Temerrüt ya da olası temerrüt durumlarında, ertelenmiş kâra ilgili FFMS uygulanır.

İlgili muhasebe uygulamaları

Vazgeçme, iskonto ve kayıttan düşme

29. Alacağın bir kısmının, alacağın erken ödenmesine karşılık yapılan bir indirim olarak ya da herhangi başka bir nedenle satıcı tarafından silindiği ya da tahsilinden vazgeçildiği durumlarda, silinen/vazgeçilen tutar, alacağın silindiği ya da vazgeçildiği dönemde, aşağıdaki şekilde finansal tablolara alınır:
 - a. İlk olarak, silinen/vazgeçilen tutar, ilgili işlemde ortaya çıkan ertelenmiş kârın varsa mevcut bakiyesinden indirilir,
 - b. İkinci olarak, varsa kalan tutar, cari raporlama döneminde itfa edilen ertelenmiş kârdan/finansal tablolara alınan kârdan indirilir ve
 - c. Üçüncü olarak, varsa kalan tutar, dönemin gideri olarak gelir tablosuna alınır.

İşlem maliyetleri

30. Murâbaha veya vadeli satış sözleşmesinin müzakere edilmesi ve düzenlenmesiyle ilgili olarak katlanılan işlem maliyetleri, müşteri tarafından karşılanan kısmı düşüldükten sonra, katlandııkları dönemin gelir tablosuna alınır.

Yapılandırma ve diğer hizmet ücretleri

31. Müşteriye yansıtılan yapılandırma ücretleri ya da benzer ücretler, ilgili hizmetler sağlandığında finansal tablolara alınır.

Stoklar için sonradan yapılan iskontolar

32. Satışın tamamlanmasından sonra, stokların maliyetine ilişkin alınan iskontolar satışların maliyetinden indirilir.
33. Müşteriye yansıtılması durumunda yansıtılan iskonto tutarı, brüt hasılat tutarından iskonto olarak gelir tablosuna alınır.
34. İskontonun müşteriye yansıtılmaması durumunda;
- Peşin Murâbahada, alınan iskontolar ortaya çıktığı dönemin gelir tablosuna alınır ve
 - Vadeli Murâbahada ve vadeli satışlarda, alınan iskontolar ertelenmiş kâr tutarını arttırır ve buna göre itfa edilir.

Güvence bedeli ve kapora

35. Alıcı tarafından sözleşme şartlarına bağlı olarak başlangıçta ödenen teminat veya avans, satıcının yükümlülüğü olarak finansal tablolara alınır.
36. Vaadin yerine getirilmemesi, temerrüt veya diğer olumsuz durumlar nedeniyle güvence bedelinde ya da kaporada yapılan denkleştirmelerin ya da bunlar üzerindeki hakkın kaybının ne şekilde ele alınacağı, Fıkıh kuralları ve taraflar arasında yapılan sözleşmeye bağlı düzenlemeye göre belirlenir ve buna göre muhasebeleştirilir.
37. Murâbaha ya da vadeli satış işlemi tekemmül ettiğinde;
- Teminat niteliğindeki güvence bedelinin yükümlülük olarak sunulmasına devam edilir ve alıcıyla sözleşmeye bağlı olarak mutabık kalınmadığı sürece alacaklardan mahsup edilmez ve
 - Avans ödemesi niteliğindeki kapora alacaklardan indirilir.

Sadaka

38. Temerrüt ve gecikmeli ödemeler karşılığında müşteri tarafından verilen sadakalar, satıcının geliri olarak finansal tablolara alınmaz ve alındığında doğrudan ödenecek sadakalarda izlenir.

Sunum ve açıklamalar

39. FFMS 1: Katılım Bankaları ve Faizsiz Finans Kuruluşlarının Finansal Tablolarında Genel Sunum ve Açıklama'da yer alan açıklama hükümlerine göre yapılması gereken açıklamaların yanı sıra, satıcının finansal tablolarında asgari olarak aşağıdakiler açıklanır:

- a. Murâbaha ve vadeli satış işlemleri için benimsenen muhasebe politikaları,
- b. Sınıflandırılmasına göre ayrıştırılmış şekilde ve bağlayıcı vaad, bağlayıcı olmayan vaad kapsamında elde tutulan ve/veya herhangi bir satın alma vaadi olmaksızın elde tutulan stoklar ayrı ayrı gösterilmek suretiyle Murâbaha ve vadeli satışlar için elde tutulan stoklar,
- c. Uzun dönemde elde tutulması amaçlanan stoklar ile bu stokların nitelikleri ve risklerine ilişkin bilgiler,
- d. Niteliklerine göre ayrıştırılmış şekilde ve vade yapıları belirtilmek suretiyle Murâbaha ve vadeli satışlardan kaynaklanan alacaklar,
- e. Varsa, teminatlı ve teminatsız olanlar şeklinde ayrıştırılmış alacaklar,
- f. Her bir işlem türü için ayrı olarak, Murâbaha ve diğer vadeli satışlardan dönem boyunca ortaya çıkan satış hasılatı ve satışların maliyeti,
- g. Her bir işlem türü için ayrı olarak; Murâbaha ve vadeli satışlardan doğan alacaklar karşılığındaki henüz itfa edilmemiş ertelenmiş kârlar. Bu kapsamda, belirtildiği gibi alacakların ödenmemiş tutarından indirim olarak açıklanan henüz itfa edilmemiş ertelenmiş kârlardaki hareketler de sunulur,
- h. Raporlama döneminin sonu itibarıyla henüz ödenmemiş bulunan güvence bedeli ve kapora tutarı,
- i. Niteliklerine göre, dönemde vazgeçilen kârlar ve kayıttan düşülen alacaklar ve
- j. Varsa, ödemelerde temerrüde düşülmesi ve diğer ihlaller nedeniyle alınan ve alınacak olan sadakalar.

İlk kez finansal tablolara alma

Alımların kaydı

40. Murâbaha veya vadeli satış sözleşmesi tekemmül ettiğinde, diğer bir ifadeyle bu tür bir sözleşme tüm taraflar açısından yasal olarak bağlayıcı olduğunda ve alıcı varlığın kontrolünü (mülkiyetten kaynaklanan riskleri ve getirileri büyük ölçüde gerekli kılan) elde ettiğinde, Murâbaha veya vadeli satış işlemine konu olan varlığın ilgili sözleşme kapsamında satın alınmış olduğu kabul edilir.
41. Edinilen varlık, başlangıçta maliyeti üzerinden, diğer bir ifadeyle itibari değeri (satıcının işlemden elde ettiği kâr dâhil brüt fatura tutarı) ile alımla ilgili olarak katlanılan doğrudan maliyetlerin toplamı üzerinden finansal tablolara alınır. Bu şekilde edinilen varlık, alıcının defterlerinde ilgili FFMS'ye göre raporlanır ve sınıflandırılır. Sözleşmeye konu varlıkla ilgili belirli bir FFMS'nin bulunmaması durumunda, bu Standardın ilgili hükümlerine bağlı kalınarak genel kabul görmüş muhasebe ilkeleri uygulanır.

Murâbaha ve vadeli satışlardan doğan yükümlülükler

42. Alıcı, ilgili varlığın kontrolünü elde ettiğinde, itibari değerine (satıcının işlemden elde ettiği kâr dâhil brüt fatura tutarına) eşit bir tutardan Murâbaha ve diğer vadeli satışlardan doğan borçlarını finansal tablolara alır.

Sonraki ölçüm

Murâbaha ve vadeli satışlarla edinilen varlıklar

43. Bu şekilde edinilen varlık, ilk kez finansal tablolara alındıktan sonra alıcının ticari defterlerinde, bu Standardın ilgili hükümlerine bağlı kalınarak, ilgili FFMS uyarınca uygun varlık sınıfı için geçerli olan muhasebe ilkelerine ya da genel kabul görmüş muhasebe ilkelerine göre ölçülür.
44. Her bir raporlama dönemi sonunda, stok niteliğindeki varlıklar için net gerçekleştirilebilir değere (NGD) indirgeme yapıp yapılmayacağı test edilir ve diğer varlıklar ilgili FFMS ya da genel kabul görmüş muhasebe ilkeleri doğrultusunda değer düşüklüğü testine tabi tutulur.

Murâbaha ve vadeli satışlardan doğan yükümlülükler

45. İlk kez finansal tablolara alındıktan sonra, Murâbaha ve vadeli satışlardan doğan borçlar, ödenmemiş tutarları üzerinden izlenir.

46. Borçların ödenmemiş tutarları, yükümlülüklerin brüt tutarından geri ödemeler ve varsa satıcı tarafından yapılan iskonto ve diğer indirimler dâhil düzeltmeler düşüldükten sonra kalan tutarı ifade eder.

İlgili muhasebe uygulamaları

Vazgeçme, iskonto ve kayıttan düşme

47. Satıcı tarafından toplam borcun silinen/vazgeçilen kısmı;
- İlk olarak, ilgili varlığın değerinden bir indirim olarak finansal tablolara alınır ve
 - İkinci olarak, varlığın satılması ya da başka bir yolla elden çıkarılması durumunda, söz konusu tutar, tahsilinden vazgeçildiği dönemde gelir olarak finansal tablolara alınır.

Güvence bedeli ve kapora

48. Alıcı tarafından sözleşme şartlarına bağlı olarak başlangıçta ödenen teminat veya avans, alıcının ticari defterlerinde teminat ya da alımlar için ödenen avans olarak kaydedilir ve sunulur.
49. Murâbaha ya da vadeli satış işlemi tekemmül ettiğinde:
- Teminat niteliğindeki güvence bedeli, teminat olarak sunulmaya devam edilir ve satıcıyla sözleşmeye bağlı olarak mutabık kalınmadığı sürece Murâbaha ve vadeli satışlardan doğan borçlarla netleştirilmez ve
 - Avans ödemesi niteliğindeki kapora, Murâbaha ve vadeli satışlardan doğan borçlardan indirilir.

Sunum ve açıklamalar

50. FFMS 1: Katılım Bankaları ve Faizsiz Finans Kuruluşlarının Finansal Tablolarında Genel Sunum ve Açıklama'da yer alan açıklama hükümlerine göre yapılması gereken açıklamaların yanı sıra, alıcının finansal tablolarında asgari olarak aşağıdakiler açıklanır:
- Murâbaha ve vadeli satış işlemleriyle yapılan alımlar için benimsenen muhasebe politikaları,
 - Niteliklerine göre sınıflandırılmış şekilde ve vade yapıları belirtilmek suretiyle Murâbaha ve vadeli satışlardan doğan borçlar,

- c. Murâbaha ve vadeli satışlardan doğan borçlar için verilen teminatların niteliği ve tahmini değeri ve
- d. Niteliklerine göre, satıcı tarafından ilgili dönemde vazgeçilen tutarlar.

Yürürlük tarihi

- 51. Bu Standart, 1 Ocak 2020 veya sonrasında başlayan hesap dönemlerinde uygulanır. Erken uygulamaya izin verilmektedir.

KURUL KARARI

Karar No: 75935942-050.01.04 – [01/140]

Karar Tarihi: 16.05.2019

Konu: İşletme Tanımı (TFRS 3’te Yapılan Değişiklikler)

660 sayılı Kanun Hükümünde Kararnamenin 9’uncu maddesi uyarınca Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarıyla tam uyumu sağlamak üzere; Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu tarafından “*Definition of Business (Amendments to IFRS 3)*” başlığıyla yayımlanan “*İşletme Tanımı (TFRS 3’te Yapılan Değişiklikler)*”in yayımlanmasına karar verilmiştir.

İşletme Tanımı

TFRS 3’te Yapılan Değişiklikler

İşletme Tanımı (TFRS 3'te Yapılan Değişiklikler)

İşletme Tanımı (TFRS 3'te Yapılan Değişiklikler), TFRS 3'ün aşağıda yer alan paragraflarını değiştirmiştir. Söz konusu değişiklikler 1 Ocak 2020 veya sonrasında başlayan yıllık hesap dönemlerinde uygulanır. Erken uygulamaya izin verilmektedir. Erken uygulama halinde bu husus dipnotlarda açıklanır.

TFRS 3 İşletme Birleşmeleri

3'üncü Paragraf

3 İşletme, bir işlem veya diğer olayın işletme birleşmesi olup olmadığını, bu TFRS'de yer alan ve edinilen varlıklar ile üstlenilen yükümlülüklerin bir işletme oluşturmasını gerektiren tanımı uygulayarak belirler. Edinilen varlıklar bir işletme değilse, raporlama yapan işletme bu işlem veya diğer olayı varlık edinimi olarak muhasebeleştirir. B5-B12D paragrafları, bir işletme birleşmesinin tanımlanması ve işletme tanımı hakkında rehberlik sağlar.

64P Paragrafı

64P Mayıs 2019'da yayımlanan *İşletme Tanımı*, B7A–B7C, B8A ve B12A–B12D paragraflarını eklemiş, Ek A'daki "işletme" teriminin tanımı ile 3, B7–B9, B11 ve B12 paragraflarını değiştirmiş ve B10 paragrafını silmiştir. Bu değişiklikler, birleşme tarihi 1 Ocak 2020 veya sonrasında başlayan ilk yıllık hesap döneminin başlangıcı veya sonrasında olan işletme birleşmelerine ve söz konusu dönemin başlangıcında veya sonrasında gerçekleşen varlık edinimlerine uygulanır. Erken uygulamaya izin verilmektedir. Söz konusu değişikliklerin erken uygulanması halinde bu husus dipnotlarda açıklanır.

Ek A

Ek A

Terimlerin tanımları

...

işletme

Müşterilere mal veya hizmet sunma, yatırım geliri elde etme (temettü veya faiz gibi) veya olağan faaliyetlerden diğer gelirleri elde etme amacıyla yürütülebilen veya yönetilebilen faaliyetler ve varlıklar bütünü.

İşletme tanımı (3'üncü paragrafın uygulanması)

B7 Bir işletme, girdilerden ve bu girdilere uygulanan ve çıktı yaratılmasına katkıda bulunma kabiliyeti olan süreçlerden oluşur. Bir işletmenin üç unsuru aşağıdaki şekilde tanımlanmıştır (işletmenin unsurları hakkında yol gösterici bilgiler için B8–B12D paragraflarına bakınız):

- (a) **Girdi:** Kendisine bir veya daha fazla süreç uygulandığında çıktı yaratan veya çıktı yaratılmasına katkıda bulunma kabiliyeti olan her tür ekonomik kaynaktır. Duran varlıklar (maddi olmayan duran varlıklar veya duran varlık kullanım hakları dâhil), fikri mülkiyet, gerekli materyallere veya haklara ve çalışanlara erişim elde etme imkânı girdiye örnek olarak verilebilir.
- (b) **Süreç:** Bir girdiye veya girdilere uygulandığında çıktı yaratan veya çıktı yaratılmasına katkıda bulunma kabiliyeti olan her tür sistem, standart, protokol, teamül veya kuraldır. Stratejik yönetim süreçleri, operasyonel süreçler ve kaynak yönetim süreçleri örnek olarak verilebilir. Bu süreçler genellikle belgelendirilmiştir ancak gerekli becerilere ve deneyime sahip, kuralları ve teamülleri takip eden organize bir iş gücünün entelektüel kapasitesi, çıktı yaratmak için girdilere uygulanabilen gerekli süreçleri sağlayabilir. (Muhasebe, faturalama, bordro ve diğer idari sistemler genellikle çıktı yaratmak için kullanılan süreçler değildir.)
- (c) **Çıktı:** Müşterilere mal veya hizmet sunmayı, yatırım geliri elde etmeyi (temettül veya faiz gibi) veya olağan faaliyetlerden diğer gelirleri elde etmeyi sağlayan girdilerin ve bu girdilere uygulanan süreçlerin sonucudur.

B7A Paragrafı

Gerçeğe uygun değer yoğunluğunu belirlemek için isteğe bağlı test

B7A B7B paragrafı, edinilen faaliyetler ve varlıklar bütünüdür bir işletme olup olmadığının basitleştirilmiş bir şekilde değerlendirilmesine izin vermek için isteğe bağlı bir test (yoğunluk testi) düzenler. İşletme, testi uygulamayı ya da uygulamamayı seçebilir. İşletme her bir işlem veya diğer olay için bu tür bir seçimi ayrı ayrı yapabilir. Yoğunluk testi sonucunda:

- (a) Yoğunluk testi karşılanırsa, faaliyetler ve varlıklar bütünü bir işletme olmayacak şekilde belirlenir ve daha fazla değerlendirmeye gerek kalmaz.
- (b) Yoğunluk testi karşılanmazsa veya işletme testi uygulamamayı seçmişse, B8–B12D paragraflarında yer alan değerlendirme uygulanır.

B7B Paragrafı

B7B Yoğunluk testi, tüm edinilen brüt varlıkların gerçeğe uygun değerinin tek bir tanımlanabilir varlıkta veya benzer tanımlanabilir varlık grubunda önemli ölçüde yoğunlaşması durumunda karşılanır. Yoğunluk testi yapılırken:

- (a) Nakit ve nakit benzerleri, ertelenmiş vergi varlıkları, ertelenmiş vergi yükümlülüklerinin etkisinden kaynaklanan şerefiye edinilen brüt varlıklara dâhil edilmez.
- (b) Edinilen brüt varlıkların gerçeğe uygun değeri, edinilen net tanımlanabilir varlıkların gerçeğe uygun değerini aşan transfer edilen herhangi bir bedeli (artı kontrol gücü olmayan payın gerçeğe uygun değeri ile önceden elde tutulan payın gerçeğe uygun değerini) içerir. Edinilen brüt varlıkların gerçeğe uygun değeri genellikle, transfer edilen bedelin gerçeğe uygun değerinin (artı kontrol gücü olmayan payın gerçeğe uygun değeri ile önceden elde tutulan payın gerçeğe uygun değeri) üstlenilen yükümlülüklerin gerçeğe uygun değerine (ertelenmiş vergi yükümlülüğü dışında) eklenmesiyle ve daha sonra (a) bendinde belirtilen kalemlerin çıkarılmasıyla elde edilen toplam tutar olarak belirlenebilir. Ancak, edinilen brüt varlıkların gerçeğe uygun değeri bu toplamı aşarsa, bazen daha doğru bir hesaplama ihtiyacı duyulabilir.
- (c) Tek bir tanımlanabilir varlık, bir işletme birleşmesinde tek bir tanımlanabilir varlık olarak finansal tablolara alınan ve ölçülen herhangi bir varlık ya da varlık grubunu içerir.
- (d) Bir maddi duran varlık diğer bir maddi duran varlıkla bağlantılıysa ve önemli maliyetlere katlanmadan ya da gerçeğe uygun değerinde ya da faydasında önemli bir azalma olmadan (örneğin, arazi ve binalar) diğer bir maddi duran varlıktan (ya da TFRS 16 *Kiralamalar*'da tanımlandığı şekilde

kiralamaya konu dayanak bir varlıktan) fiziksel olarak ayrılamıyor ve ayrı olarak kullanılmıyorsa, bu varlıklar tek tanımlanabilir varlık olarak dikkate alınır.

- (e) İşletme, varlıkların benzer olup olmadığını değerlendirirken, her bir tek tanımlanabilir varlığın niteliğini ve söz konusu varlıkların yönetilmesiyle ve varlıklardan çıktı yaratılmasıyla ilişkili riskleri (risk özelliklerini) dikkate alır.
- (f) Aşağıdakiler benzer varlıklar olarak dikkate alınmaz:
- (i) Bir maddi duran varlık ve bir maddi olmayan duran varlık,
 - (ii) (d) bendindeki kriter uyarınca tek bir tanımlanabilir varlık olarak kabul edilmedikçe, farklı sınıflardaki maddi duran varlıklar (örneğin, stok, üretim teçhizatı ve taşıtlar),
 - (iii) Farklı sınıflardaki tanımlanabilir maddi olmayan duran varlıklar (örneğin, marka isimleri, lisanslar ve geliştirme aşamasında olan maddi olmayan duran varlıklar),
 - (iv) Bir finansal varlık ve finansal olmayan varlık,
 - (v) Farklı sınıflardaki finansal varlıklar (örneğin, alacaklar ve özkaynak araçlarındaki yatırımlar) ve
 - (vi) Aynı varlık sınıfında olup önemli derecede farklı risk özelliklerine sahip tanımlanabilir varlıklar.

B7C Paragrafı

- B7C B7B paragrafındaki hükümler, TMS 38 *Maddi Olmayan Duran Varlıklar*'daki benzer varlıklara ilişkin açıklayıcı hükümler ile TMS 16 *Maddi Duran Varlıklar*, TMS 38 ve TFRS 7 *Finansal Araçlar: Açıklamalar*'daki "sınıf" teriminin anlamını değiştirmez.

B8 Paragrafı

İşletmenin unsurları

- B8 İşletmeler genellikle çıktılara sahip olmasına rağmen çıktılar, bir faaliyetler ve varlıklar bütünüdür işletme olarak tanımlanabilmesi için şart değildir. İşletme tanımında belirlenen amaç için yürütülebilmek ve yönetilebilmek için bir faaliyetler ve varlıklar bütünüdür girdiler ve bu girdilere uygulanan süreçler olmak üzere iki temel unsura sahip olması gerekir. Bir işletmenin, satıcının bu işletmeyi yürütürken kullandığı tüm girdi ve süreçleri içermesine gerek yoktur. Ancak, bir faaliyetler ve varlıklar bütünüdür bir işletme olarak dikkate alınması için, asgari olarak, bir girdi ve birlikte çıktı yaratma kabiliyetine önemli derecede katkıda bulunan asli bir süreç içermesi gerekir. B12–B12D paragrafları bir sürecin asli olup olmadığını nasıl değerlendireceğini belirler.

B8A Paragrafı

- B8A Edinilen faaliyetler ve varlıklar bütünüdür çıktılar varsa, hasılatın devamlılığı tek başına, hem bir girdinin hem de asli bir sürecin edinildiğini göstermez.

B9 Paragrafı

- B9 İşletmenin unsurlarının niteliği, içinde bulunduğu sektöre ve işletmenin gelişme aşaması da dâhil olmak üzere operasyonlarının (faaliyetlerinin) yapısına göre değişiklik gösterir. Oturmuş bir yapıya sahip olan işletmeler genellikle çok çeşitli girdilere, süreçlere ve çıktılara sahipken, yeni işletmeler genellikle az sayıda girdiye, süreçlere ve bazen de sadece tek bir çıktıya (ürüne) sahiptir. Neredeyse tüm işletmelerin yükümlülükleri vardır ancak bir işletmenin yükümlülüğünün olması şart değildir. Ayrıca, işletme tanımını karşılamayan edinilen faaliyetler ve varlıklar bütünüdür de yükümlülüklerle sahip olabilir.

B10 Paragrafı

- B10 [Silinmiştir]

B11 Paragrafı

- B11 Belirli bir faaliyetler ve varlıklar bütünüdür bir işletme olup olmadığı, söz konusu faaliyetler ve varlıklar bütünüdür bir piyasa katılımcısı tarafından bir işletme şeklinde yürütülebilir ve yönetilebilir olup olmadığı esas alınarak belirlenir. Dolayısıyla, belirli bir faaliyetler ve varlıklar bütünüdür işletme olup olmadığı değerlendirilirken, satıcının söz konusu faaliyetler ve varlıklar bütünüdür işletme olarak işletip işletmediği veya edinilen işletmenin bu bütünüdür işletme olarak işletme niyetinde olup olmadığıyla ilişkili değildir.

B12 Paragrafı

Edinilen bir sürecin asli olup olmadığının değerlendirilmesi

- B12 B12A–B12D paragrafları, edinilen faaliyetler ve varlıklar bütünüdür çıktılara sahip olduğu (B12C paragrafı) ve olmadığı (B12B paragrafı) durumlarda edinilen bir sürecin asli olup olmadığının nasıl değerlendirileceğini açıklar.

B12A Paragrafı

- B12A Hasılat yaratmaya başlamamış erken aşamadaki bir işletme, edinme tarihinde çıktısı olmayan edinilen faaliyetler ve varlıklar bütünüdür örnek olarak verilebilir. Ayrıca, edinilen faaliyetler ve varlıklar bütünüdür edinme tarihinde hasılat yaratması durumunda, sonrasında örneğin edinilen tarafından birleştirileceği için dış müşterilerden artık hasılat elde etmeyecek olsa bile, söz konusu faaliyetler ve varlıklar bütünüdür edinme tarihinde çıktılara sahip olduğu kabul edilir.

B12B Paragrafı

- B12B Faaliyetler ve varlıklar bütünüdür edinme tarihinde çıktılara sahip değilse edinilen bir süreç (veya süreçler grubu), yalnızca aşağıdaki durumlarda asli sayılır:

- Söz konusu süreç, edinilen girdi veya girdilerin çıktılara dönüştürülebilmesi veya geliştirilebilmesi için oldukça önemlidir ve
- Edinilen girdiler, söz konusu süreci (veya süreçler grubunu) gerçekleştirmek için gerekli bilgi, beceri ve deneyime sahip organize bir iş gücü ile söz konusu iş gücünün çıktılara dönüştürebileceği ya da geliştirebileceği diğer girdileri içerir. Söz konusu diğer girdiler aşağıdakileri içerebilir:
 - Mal ve hizmetleri geliştirmek için kullanılabilen fikri mülkiyet,
 - Çıktı yaratmak için geliştirebilen diğer ekonomik kaynaklar ya da
 - Gelecekteki çıktıların yaratılmasına imkân sağlayan gerekli hak veya materyallere erişim elde etme hakkı.

(b)(i)–(iii) bentlerinde bahsedilen girdilere ilişkin örnekler teknoloji, devam eden araştırma ve geliştirme projeleri, gayrimenkul ve maden haklarını içerir.

B12C Paragrafı

- B12C Faaliyetler ve varlıklar bütünüdür edinme tarihinde çıktılara sahipse, edinilen bir süreç (veya süreçler grubu) edinilen girdi veya girdilere uygulandığında, söz konusu süreç;

- Çıktı üretiminin sürdürülebilmesi için oldukça önemliyse ve edinilen girdiler söz konusu süreci (veya süreçler grubunu) gerçekleştirmek için gerekli bilgi, beceri ve deneyime sahip organize bir iş gücü içeriyorsa veya
- Çıktı üretiminin sürdürülebilmesi için önemli katkıları varsa ve:
 - Nadir veya benzeri bulunmayan olarak kabul ediliyorsa veya
 - Çıktı üretiminin sürdürülebilmesinde önemli ölçüde maliyet, çaba ya da gecikmeye katlanmaksızın değiştirilemiyorsa

asli olarak kabul edilir.

B12D Paragrafı

B12D Aşağıdaki ek açıklamalar B12B ve B12C paragraflarını destekler:

- (a) Edinilen bir sözleşme, asli bir süreç değil, bir girdidir. Bununla birlikte edinilen bir sözleşme örneğin, dışarıdan sağlanan gayrimenkul yönetimi veya varlık yönetimi hizmetlerine ilişkin bir sözleşme, organize bir iş gücüne erişim sağlayabilir. İşletme, böyle bir sözleşmeyle erişim sağlanan organize bir iş gücünün, işletmenin kontrol ettiği ve dolayısıyla edindiği asli bir süreci gerçekleştirip gerçekleştirmediğini değerlendirir. Bu değerlendirme yapılırken dikkate alınması gereken faktörler, sözleşmenin süresini ve yenilenme şartlarını içerir.
- (b) Edinilen organize bir iş gücünün değiştirilmesindeki zorluklar, söz konusu iş gücünün çıktı yaratma kabiliyeti için kritik bir süreci gerçekleştirdiğini gösterebilir.
- (c) Bir süreç (veya süreçler grubu) örneğin, çıktı yaratmak için gereken tüm süreçler bağlamında tali veya önemsiz ise kritik değildir.